

PG

4111

.B4

KNIHA ČESKÁ

M. D. BERLITZ

FRENCH.

Methode Berlitz, Premier livre (object teaching and easy conversation; a purely natural method without translation) \$1.25

Key to the first French Book containing in English the Pronunciation, Translation and Grammar of the French Text, with Explanation of Idioms. Arranged for Self-instruction or for Home Study, supplementing the Regular Class Work. 1.00

— **Deuxième livre** 1.25

The latter book consists of copious exercises in conversation and composition grammatically graded, and contains highly interesting reading matter. It can be used to advantage with any method. The new words are so arranged that their meaning is understood by context.

Littérature Française, with copious well-selected extracts. (This book is also admirably adapted for an advanced course in conversation and invaluable as a review of French Literature.) One volume, bound 1.75

Grammaire Pratique, 4 Vols. (sold separately) each 1.00

Vol. I. VERB DRILL, a practical course in the French Verb, mostly in form of conversational exercises, followed by complete rules for the use of tenses and moods.

Vol. II. NOM. PRONOM, ADJECTIF ET ARTICLE, a full treatise on these parts of speech, with abundant exercises.

Vol. III. ADVERBE, PRÉPOSITION, CONJONCTION ET OBSERVATIONS GÉNÉRALES.

Vol. IV. PRONONCIATION ET ORTHOGRAPHE, a complete course in all the difficulties of pronouncing and spelling.

Tableaux du Verbe, giving all the conjugations, regular and irregular, in two tables15

Tableaux Muraux, (the above printed very large, 32 x 42; an invaluable help in teaching the verb. No recitation room should be without them.) The entire set. 2.00

Genre des Substantifs, all the rules on the gender of nouns (with exercises)50

French with or without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 Volumes (sold separately), each 1.25

Key to exercises of the above (for each volume)25

Le Français Commercial 1.00

EDITION BERLITZ, French Comedies25

GERMAN.

Methodic Berlitz, Erstes Buch, \$1.25; Zweites Buch	\$1.25
(These books offer the same advantages as the French series.)	
German With or Without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 volumes each (sold separately)	1.50
Key to exercises of the above (each volume)	.25
Praktische Grammatik der deutschen Sprache. With numerous practical exercises	1.00
Das Geschlecht der Substantive, containing all the rules on the gender of nouns, with exercises	.25
Deutsche Handelssprache	1.00

SPANISH.

Spanish Método Berlitz (complete)	1.75
Spanish With or Without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 vols., each (sold separately)	1.25
Key to the exercises of the above (for each volume)	.25
El Español Comercial	1.00
A Practical Smattering of Spanish	.30
Los Verbos Aprendi dos por la Conversacion	1.00
Los Verbos en dos Tables	.15

ITALIAN.

Italian, Metodo Berlitz (complete)	1.75
I Verbi in due tavole	.15
I Verbi Appèsi Mediante la Conversazione	1.00
Letteratura Italiana	1.75

BOOKS IN OTHER LANGUAGES

RUSSIAN, BOHEMIAN, SWEDISH, DANISH, PORTUGUESE, POLISH, DUTCH, AND HUNGARIAN METHODS (each complete)	1.75
JAPANESE METHOD	3.00

FOR FOREIGNERS TO LEARN ENGLISH

Berlitz Method, First Book, \$1.25; Second Book	1.25
English Literature	1.75
Commercial English	1.00
English Idioms and Grammar	1.25

PICTURES FOR THE OBJECT-LESSONS	1.25
TABLEAUX BERLITZ, artistic, illustrated wall charts for object lessons in foreign languages; size 47 x 33 inches. A great help for conversation practice on almost any topic. Sets of 4 charts unmounted	6.00
Mounted on muslin with split rods	12.00

THE BERLITZ METHOD FOR CHILDREN

All Lessons based on Object-Teaching.

Profusely Illustrated; Large Print.

FRENCH PART	\$1.25
GERMAN PART	1.25
ENGLISH PART	1.25

PUBL

28

Class PG4111

Book 134

Copyright N^o _____

COPYRIGHT DEPOSIT.

GERMAN.

Methodic Berlitz, Erstes Buch, \$1.25; Zweites Buch \$1.25 (These books offer the same advantages as the French series.)	
German With or Without a Master , the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 volumes each (sold separately)	1.50
Key to exercises of the above (each volume)	.25
Praktische Grammatik der deutschen Sprache. With numerous practical exercises	1.00
Das Geschlecht der Substantive , containing all the rules on the gender of nouns, with exercises	.25
Deutsche Handelssprache	1.00

SPANISH.

Spanish Método Berlitz (complete)	1.75
Spanish With or Without a Master , the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 vols., each (sold separately)	1.25
Key to the exercises of the above (for each volume)	.25
El Español Comercial	1.00
A Practical Smattering of Spanish	.30
Los Verbos Aprendi dos por la Conversacion	1.00
Los Verbos en dos Tables	.15

ITALIAN.

Italian, Metodo Berlitz (complete)	1.75
I Verbi in due tavole	.15
I Verbi Appresi Mediante la Conversazione	1.00
Letteratura Italiana	1.75

BOOKS IN OTHER LANGUAGES

RUSSIAN, BOHEMIAN, SWEDISH, DANISH, PORTUGUESE, POLISH, DUTCH, AND HUNGARIAN METHODS (each complete)	1.75
JAPANESE METHOD	3.00

FOR FOREIGNERS TO LEARN ENGLISH

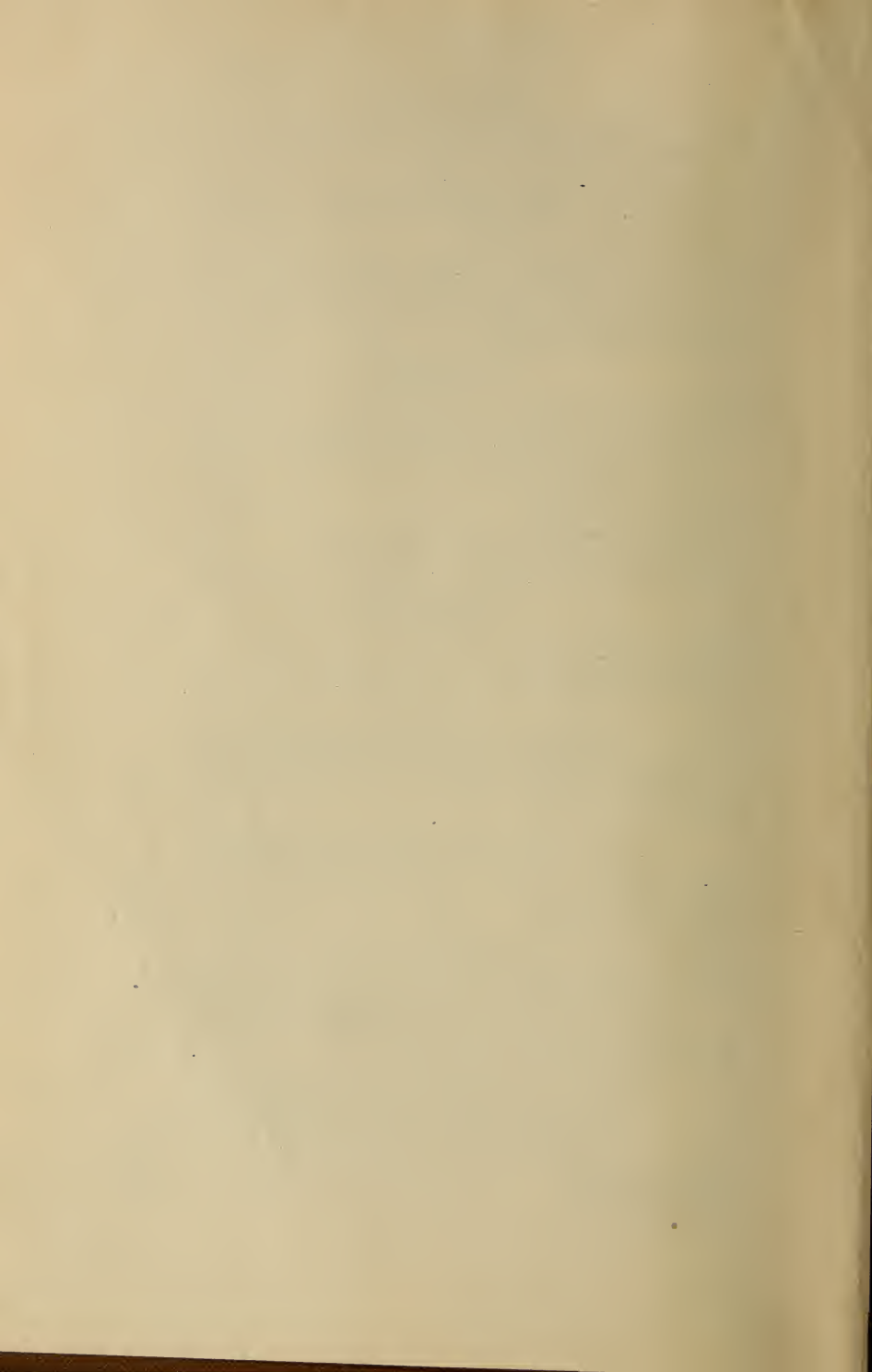
Berlitz Method, First Book, \$1.25; Second Book	1.25
English Literature	1.75
Commercial English	1.00
English Idioms and Grammar	1.25

PICTURES FOR THE OBJECT-LESSONS	1.25
TABLEAUX BERLITZ , artistic, illustrated wall charts for object lessons in foreign languages; size 47 x 38 inches. A great help for conversation practice on almost any topic. Sets of 4 charts unmounted	6.00
Mounted on muslin with split rods	12.00

THE BERLITZ METHOD FOR CHILDREN

All Lessons based on Object-Teaching.
Profusely Illustrated; Large Print.

FRENCH PART	\$1.25
GERMAN PART	1.25
ENGLISH PART	1.25

BERLITZOVA METHODA

PRO VYUČOVÁNÍ ŽIVÝM ŘEČEM

DÍL ČESKÝ

OD

M. D. BERLITZE A H. PENCHENIERA

EVROPSKÉ VYDÁNÍ

M. D. BERLITZ

28-30 WEST 34TH STREET

NEW YORK

THE BERLITZ SCHOOL
31 Boulevard des Italiens
Paris

THE BERLITZ SCHOOL
321 Oxford Street
London

1919

PG411
BA

VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAŽENA.

UŽÍVATI MÉHO JMÉNA PRO REKLAMU BEZ MÉHO PÍSEMNÉHO SVOLENÍ
PŘÍSNĚ SI ZAPOVÍDÁM.

M. D. BERLITZ.

3

AUG -2 1919

Tiskem Aloisa Wiesnera v Praze, knihtiskárne České Akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

©CLA530410

no |

PŘEDMLUVA.

„Loquendo discitur loqui.“

Učíti se cizím jazykům jediné z mluvnice a slovníků, jediné pro literatury cizí ztratí brzy svůj půvab při prvním nárazu s praktickou potřebou všedního života a zdá se skoro všechna k tomu obrácená snaha marnou prací a ztrátou drahého času. Přidruží-li se k osobnímu studiu živý styk s cizím jazykem v praxi, tu teprve kostra našeho vědění nabývá svalů a krve, krátce života a proto spojení obou živlů vyučování s jistou převahou praxe, jak to podává metoda školy Berlitzovy, zdá se mi nejlepší cestou k vytouženému cíli.

JAR. VRCHLICKÝ.

Základní pravidla.

Vyučování děje se pouze jazykem, jemuž se učí. Každá myšlenka vyjadřuje se přímo řečí vyučovanou bez jakéhokoliv vysvětlování jazykem mateřským. Vyučovati pomocí překladu a úkolů Berlitzova metoda neuznává správným, její zásadou jest, aby žák hned od prvopočátku slyšel a mluvil jen tou řečí, již se chce naučiti. Správnost této zásady dokazuje následující:

I. Značná ztráta času, děje-li se vyučování pomocí překladů. Žák slyší z řeči, již se chce naučiti, velmi málo, poněvadž většinu času zaběrou výklady,

jež se dějí v řeči mateřské. K dokonalému ovládnutí té které řeči je zapotřebí cvik, a toho dosáhneme jen tím, slyšíme-li a mluvíme-li pouze vyučovanou řečí.

2. Řeč každého národa má svůj osobitý ráz, ducha. Osvojiti si tohoto ducha jest podkladem naučení se řeči. Proto jest chybným vyučování pomocí překladů, neboť tím osobitost té které řeči ztrácí svůj pel. Kdo tímto způsobem byl vyučován mluví nepřirozeně, strojeně a vždy v duchu své řeči mateřské.

3. Každá řeč má některá slova, rčení, pořekadla, která jsou jen jí vlastní, marně bychom se tudíž namáhali vyjádřiti je překladem. Pochopíme je jen tehdy, slyšíme-li je v prostředí, v němž vznikla — a tím prostředím je opět duch řeči toho kterého národa.

4. Každá řeč má svůj zvláštní slovosled. Tomuto větosloví naučí se žák jen tehdy, když je stále slyší a od počátku si je uvědomuje. Nabude tím jistého citu pro cizí řeč — takže jeho sluch sebe menší odchylku a nesprávnost (jež je častým zjevem při vyučování pomocí překladů) vnímá.

5. Při vyučování pomocí překladu na pohled tak snadném, je práce zdvojnásobena, neb chceme-li cizí řeč ovládati tak, jako svou řeč mateřskou, musíme na překládání úplně zapomenouti. Myšlenka musí se slovy, jež ji vyjadřují, těsně souviseti, a tomu je každé prostřednictví cizí řeči jen přítěží a překážkou. A proto je nesprávné učit se způsobem, kterého se zase musíme zřeknouti, chceme-li mluvití správně a v duchu řeči. Daleko rychleji, správněji a praktičtěji naučí se cizí řeči ten, kdo žije uprostřed národa, jenž jí mluví — než ten, kdo se učí papouškováním úkolů a překládáním pomocí slovníku.

Naše metoda poskytuje žákům tytéž výhody, jako pobyt v cizině — s tím rozdílem pouze, že hledíme účinek nového jazykového prostředí, v němž každý začátečník z počátku tápe, pokud možno zmírniti a řeč přístupnou učiniti. Náš systém jest systémem neustálého postupu, jímž své žáky, aniž by to pozorovali, téměř neznatelně přivádíme k cíli, jímž je dokonalá znalost jazyka.

Prostředky, jichž Berlitzova metoda užívá.

1. Názorné vyučování.

V prvních hodinách vyučujeme pouze názorně, pomocí obrazů, čímž se žák naučí slučovati svoji představu přímo se slovem cizí řeči.

2. Vyučování sdružováním (spojováním) představ. Tam, kde názorné vyučování nestačí (na př. k vyjádření odtažitých pojmů), užíváme nad jiné užitečnějšího způsobu vyučovati sdružováním představ, to jest výkladem, dle souvislosti věty. Způsob tento podobá se řešení rovnic, kde neznámou hodnotu vypočítáme dle vztahu její k hodnotám, jež jsou udány. Zcela tak, bez nejmenších obtíží vysvětlíme nové, nám neznámé slovo dle myšlenkové spojitosti téhož k výrazům, které již známe.

3. Vyučování mluvnici pomocí příkladů a ukázek.

Uznáváme, že mluvnice zanedbávána býti nesmí. Ale na místě spletnosti přísných pravidel a nespočetných výjimek užíváme pouze příkladů, jež žijí oživené v rozhovorech; ustavičným cvičením a užíváním přirozených tvarů a vět mluví žák znenáhla

mluvnický úplně správně ne proto snad, že mluví dle některého naučeného pravidla, ale z toho důvodu, že vzniknul a dokonale zná ducha řeči, od něhož i mluvnické jest odvislou.

V obsahu tohoto nového vydání učinili jsme některé důležité změny. Pozorovali jsme v praxi, že některá cvičení písenná nutí žáky k přílišnému přemýšlení, čímž by se žák mohl snadno dostat na scestí, že by myslel mateřskou řečí a myšlenky ty překládal. Proto jsme tato cvičení částečně omezili. Cizí řeči, jak v slově, tak v písmu, naučíme se nejsnáze nápodobím. Ucho si zvyká stálým posloucháním učitele, pravopisu se naučíme opisováním cvičení. Abychom žákům práci usnadnili, posunuli jsme některá mluvnická nesnadná místa dále dozadu, takže žák následkem důkladnější znalosti jazyka snadněji je překoná. Majíce neustále na zřeteli důležitost správného vyslovování, nezačínáme s učením písma dříve, dokud žák neovládá mluvené slovo. Učitelé naši vyslovují každé slovo přirozeně, s patřičným zdůrazněním každé hlásky a každou chybu výslovnosti, již se žák dopustí, ihned opraví.

Vedení těmito zásadami, nedovolujeme svým žákům, by se na hodinu připravovali. Navykli by špatné výslovnosti, podlehli by vlivu překládání, jež je původcem všech chyb a jehož se naše metoda úzkostlivě vystříhá.

Končíme tuto předmluvu díkem za pozornost a povzbuzení, jehož se nám a našim snahám od obecnstva dostalo.

Rozšíření Berlitzových škol je tak značné a metoda naše všeobecně tak známa, že se jí zmocnilo mnoho učitelů, kteří dle ní někdy sice správně, ale větším dílem špatně vyučují.

Varujeme proto důrazně ctěné obecnstvo před možným omylem. Mnoho učitelů myslí, že vyučují dle Berlitzovy metody, užívají-li naší knihy. Připomínáme jim, že metoda naše není obsažena v žádné knize, a že tato kniha je pouze nástinem, podle něhož se učitel řídí a jenž činí cvičení v konversaci účinnějším.

Hodina první.

Stůl,	✓ tužka,	✓ židle,	červený, -á, -é,
kalamář,	podlaha,	tabule,	modrý, -á, -é,
papír,	záclona,	✓ krabice,	žlutý, -á, -é,
košík,	křída,	péro,	zelený, -á, -é,
obraz,	stěna,	✓ pravítko,	černý, -á, -é,
✓ strop,	knihy,	okno,	bílý, -á, -é,
			✓ hnědý, -á, -é,
			šedivý, -á, -é.

Co jest to? Stůl.

Jest to kalamář?	{	Ano, to jest kalamář.
	{	Ne, to není kalamář; to jest papír.
Jest to košík nebo obraz?	{	To jest košík.
	{	To jest obraz.
	{	To není ani košík ani obraz; to jest strop.

Jaký jest papír? Papír jest červený.

Jaká jest	{	tužka?	Tužka	}	jest červená.
	{	krabice?	Krabice	}	

Jaké jest péro? Péro jest červené.

Jest tužka bílá? { Ano, tužka jest bílá.
Ne, tužka není bílá; jest modrá.

Jest péro černé { Péro jest černé.
Péro jest žluté.
nebo žluté? { Péro není ani černé ani žluté;
jest hnědé.

1 jeden, jedna, jedno, 2 dva, dvě, 3 tři, 4 čtyři,
5 pět, 6 šest, 7 sedm, 8 osm, 9 devět, 10 deset.

Hodina druhá.

Dlouhý,	delší,	}	než	nejdelší,
krátký,	kratší,			nejkratší,
široký,	širší,			nejširší,
úzký,	užší,			nejužší,
veliký,	větší,			největší,
malý,	menší,			nejmenší,
tlustý,	tlustší,			nejtlustší,
tenký,	tenší,			nejtenší,
vysoký,	vyšší,			nejvyšší,
nízký,	nižší,			nejnižší.

Jaké jest hnědé pravítko? Hnědé pravítko jest dlouhé. — Jest červený papír úzký? Ne, červený papír není úzký; jest široký. — Jest modrá kniha veliká nebo malá? Modrá kniha jest malá. — Jaké jest dlouhé péro? Dlouhé péro jest žluté. — Které pravítko jest šedivé? Krátké pravítko jest šedivé. — Která tužka jest malá? Červená tužka jest malá. — Který papír jest veliký? Bílý papír jest veliký.

Jest modrá tužka delší než červená tužka? Ne, modrá tužka není delší než červená tužka; jest tak dlouhá jako červená tužka. — Jest hnědá kniha větší nebo menší než modrá kniha? Hnědá kniha není ani větší ani menší než modrá kniha. Jest tak veliká jako modrá kniha. — Jest šedivé péro tak dlouhé jako červená tužka? Ne, šedivé péro není tak dlouhé jako červená tužka; jest kratší. — Která kniha jest tlustší, bílá nebo šedivá? Bílá kniha jest tlustší. — Jest zrcadlo vyšší než tabule? Ne, zrcadlo jest tak vysoké jako tabule. — Které pravítko jest nejdelší: bílé, hnědé nebo šedivé? — Která kniha jest nejtlustší? — Jest modrá krabice nejmenší? — Jest cenník tak tlustý jako kniha? Ne, jest tenší. Jest držátko modré nebo zelené?

11 jedenáct, 12 dvanáct, 13 třináct, 14 čtrnáct, 15 patnáct, 16 šestnáct, 17 sedmnáct, 18 osmnáct, 19 devatenáct, 20 dvacet.

Hodina třetí.

Kabát,	manžeta,	hlava,	prsa,
vesta,	rukavice,	obličej,	— záda,
— kalhoty,	oděv,	čelo,	rámě,
klobouk,	— hůl,	nos,	ruka,
sukně,	deštník,	oko,	✓ prst,
střevíc,	košile,	ucho,	noha,
— kapšník,	— vějíř,	tvář,	strana,
— nákrčník,	rukávník,	ústá,	vlas,
— límec,		brada,	koleno,
			krk.

Kdo jest $\left\{ \begin{array}{l} \text{tento pán?} \\ \text{tato } \left\{ \begin{array}{l} \text{paní?} \\ \text{slečna?} \end{array} \right. \end{array} \right.$ To jest $\left\{ \begin{array}{l} \text{pan Berlitz.} \\ \text{paní } \left\{ \begin{array}{l} \text{Berlitzova.} \\ \text{slečna} \end{array} \right. \end{array} \right.$

Či jest to klobouk? $\left\{ \begin{array}{l} \text{můj} \\ \text{váš} \\ \text{jeho} \\ \text{její} \end{array} \right\} \text{ klobouk, } \left\{ \begin{array}{l} \text{má} \\ \text{vaše} \\ \text{jeho} \\ \text{její} \end{array} \right\} \text{ kniha, } \left\{ \begin{array}{l} \text{mé} \\ \text{vaše} \\ \text{jeho} \\ \text{její} \end{array} \right\} \text{ péro.} \\ \text{To jest } \left\{ \begin{array}{l} \text{klobouk } \left\{ \begin{array}{l} \text{pana Berlitze.} \\ \text{paní } \left\{ \begin{array}{l} \text{Berlitzovy.} \\ \text{slečny} \end{array} \right. \end{array} \right. \end{array} \right.$

Jest to váš kabát? Ano, to jest můj kabát. — Jest to kabát pana Berlitze? Ne, to není jeho kabát; to jest jeho manžeta. — Jest to klobouk paní Berlitzovy? Ne, to není její klobouk; to jest klobouk slečny Berlitzovy. — Která jest vaše manžeta? Tato. — Jest to vaše péro? Ne, to není moje péro; to jest moje kniha. — Který jest váš kabát? Tento. — Které jest moje pravítko? Toto. — Jest toto péro černé? Ne, jest šedivé.

Která noha jest to? To jest pravá noha. — Která jest vaše levá ruka? Tato. — Jest to pravý střevíc? Ano, to jest pravý střevíc. — Ne, to není pravý střevíc; to jest levý střevíc. — Která jest to rukavice, pravá nebo levá? To jest pravá rukavice. — To jest levá rukavice. — Jest to má hůl? Ano, to jest vaše hůl. — Ne, to není vaše hůl; to jest moje hůl. — Či jest to deštník? To jest deštník pana Berlitzce. — Jest to vějíř (rukávník) pana Berlitze? Ne, to není vějíř (rukávník) pana Berlitzce; to jest vějíř (rukávník) slečny Berlitzovy.

Hodina čtvrtá.

(Já) jsem, jdu, přicházím, stojím, sedím,
 (on) jest, jde, přichází, stojí, sedí,
 (vy) jste, jdete, přicházíte, stojíte, sedíte.
 . jděte! přijďte! stůjte! seďte!
 (já) ležím, zůstanu,
 (on) leží, zůstane,
 (vy) ležíte, zůstanete,
 ležte! zůstaňte!

Co { činím?
 { činí { pan Berlitz?
 { paní }
 { slečna } Berlitzova?
 { činíte? _____

Jděte, pane Berlitz! Co činíte? — Co činí pan Berlitz? — Přicházím. — Co činím?

Jde paní Berlitzová? Ne, paní Berlitzová nejde; ona sedí. — Stůjte, slečno Berlitzova! Sedíte? Ne, nesesdím, nýbrž stojím. — Kde jest pan Berlitz? Jest zde. — Jest pan B. zde? Ne, není zde nýbrž tam. — Kde leží černá tužka? Černá tužka leží tam. — Stojí bílá kniha tam či zde? — Stojíte, paní Berlitzová? Ne, nestojím, nýbrž sedím. — Kde sedíte? Sedím zde. — Jsem pan Novák. — Kdo jste? Kdo jsem? — Kdo jest tento pán? Kdo jest tato slečna? — Jdete, paní X? Ne, nejdu, nýbrž stojím. — Kde zůstanete, paní Berlitzová? Zůstanu zde. — Zůstaňte zde tedy! — Zůstanete zde? Ano, zůstanu zde. — Kam jdu? Přicházíte sem. — Jde pan Berlitz? Ne, nejde; stojí zde.

Hodina pátá.

(já) беру, kladu, nesu, držím, stavím, strkám,
 (on) бэре, klade, nese, drží, staví, strká,
 (vy) бэрете, kladete, nesete, držíte, stavíte, strkáte,
 beřte! klaďte! neste! držte! stavte! strkejte!
 (já) táhnu, házím, otvírám, zavírám,
 (on) táhne, hází, otvára, zavírá,
 (vy) táhnete házíte, otvíváte, zavíváte,
 táhněte! házějte! otvírejte! zavírejte!

Kladu $\left\{ \begin{array}{l} \text{svůj,} \\ \text{váš,} \\ \text{jeho,} \\ \text{její,} \\ \text{naš,} \\ \text{jejich} \end{array} \right\}$ černý kalamář.

Klade $\left\{ \begin{array}{l} \text{můj,} \\ \text{váš,} \\ \text{svůj,} \\ \text{jeho,} \\ \text{její,} \\ \text{naš,} \\ \text{jejich} \end{array} \right\}$ černý kalamář.

Kladu $\left\{ \begin{array}{l} \text{svoji,} \\ \text{vaší,} \\ \text{jeho,} \\ \text{její,} \\ \text{naší,} \\ \text{jejich} \end{array} \right\}$ černou $\left\{ \begin{array}{l} \text{tužku} \\ \text{krabici.} \end{array} \right\}$

Kladete $\left\{ \begin{array}{l} \text{moje,} \\ \text{svoje,} \\ \text{jeho,} \\ \text{její,} \\ \text{naše,} \\ \text{jejich} \end{array} \right\}$ černé péro.

Kladu svůj černý klobouk $\left\{ \begin{array}{l} \text{na,} \\ \text{pod,} \\ \text{za,} \\ \text{mezi,} \\ \text{nad,} \\ \text{před} \end{array} \right\}$ stůl.
 knihu.
 židli.
 pravítko.

Kladu svůj černý papír na knihu. — Co činím?
 Kam kladu svůj černý papír? Pod stůl. — Co nese
 pan Berlitz? Pan B. nese knihu. — Či knihu nese
 pan B.? Pan B. nese svoji knihu. — Nesu hnědou

židli pod tabuli. — Co činím? Kam nesu židli? — Držím křidu. Držím křidu? — Postavte židli za stůl! Co činíte? Stavím židli za stůl. Či židli stavíte za stůl? Stavím svoji ž. z. st. — Strkám knihu za zrcadlo. Kam strkám knihu? — Strkejte knihu za zrcadlo! — Táhnou židli. Táhnou židli? — Házím knihu na stůl. Házíte knihu na stůl? — Otvírám knihu. Co činím? Otvíráte knihu. — Otevřete knihu! Zavřete knihu!

Hodina šestá.

1 jeden, jedna, jedno,	11 jedenáct,	30 třicet,
2 dva, dvě,	12 dvanáct,	40 čtyřicet,
3 tři,	13 třináct,	50 padesát,
4 čtyři,	14 čtrnáct,	60 šedesát,
5 pět,	15 patnáct,	70 sedmdesát,
6 šest,	16 šestnáct,	80 osmdesát,
7 sedm,	17 sedmnáct,	90 devadesát,
8 osm,	18 osmnáct,	
9 devět,	19 devatenáct,	
10 deset,	20 dvacet,	
100 sto,	1000 tisíc,	
200 dvě stě,	2000 dva tisíce,	
300 tři sta,	3000 tři tisíce,	
400 čtyři sta,	4000 čtyři tisíce,	
500 pět set,	5000 pět tisíc,	
600 šest set,	6000	
700	7000	
800	8000	
900	9000	
10.000 deset tisíc	100.000 sto tisíc	1.000.000 milion.

Počítám od desíti do patnácti: 10, 11, 12, 13, 14, 15.
 Pane X, počítejte od dvaceti do třiceti! Co činí
 pan X? Co činím?

Kolik jest čtyři a pět? Čtyři a pět jest devět
 ($4 + 5 = 9$). Sčítám.

Kolik jest čtyřikrát pět? Čtyřikrát pět jest dvacet
 ($4 \times 5 = 20$). Násobím.

Hodina sedmá.

Pokládám	$\left\{ \begin{array}{l} \text{svoje,} \\ \text{vaše,} \\ \text{jeho, její} \\ \text{naše,} \\ \text{jejich.} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{černé} \\ \\ \\ \text{černá} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{papíry, záclony, tváře,} \\ \text{stoly, tužky, stolice,} \\ \text{košíky, nohy, sukně,} \\ \text{obrazy, knihy, rukavice.} \end{array} \right\}$
			$\left\{ \begin{array}{l} \text{péra,} \\ \text{okna,} \\ \text{zrcadla.} \end{array} \right\}$

Kladu	$\left\{ \begin{array}{l} \text{papíry,} \\ \text{knihy,} \\ \text{krabice,} \\ \text{péra} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{na,} \\ \text{pod,} \\ \text{nad,} \\ \text{před,} \\ \text{za,} \\ \text{mezi} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{stoly,} \\ \text{knihy,} \\ \text{tabule,} \\ \text{okna.} \end{array} \right\}$	To jsou	$\left\{ \begin{array}{l} \text{velké uši.} \\ \text{modré oči.} \end{array} \right\}$

Co jest to? To jsou kamna. — Jsou to kamna?
 Ne, to nejsou kamna; to jsou dvěře. — Jest to nos
 nebo čelo? To není ani nos ani čelo; to jsou ústa. —
 Jest vaše ruka tak veliká jako ruka slečny Berlitzovy?
 Ne, moje ruka jest větší. — Jaké jsou tyto knihy? —
 Jsou tato péra černá? Ano, tato péra jsou černá. —
 Kde jsou naše knihy? Jedna jest zde, druhá jest tam
 — Jsou tyto knihy pánů Berlitze a Smolky? Ano, to
 jsou jejich knihy.

Jsou paní A a B zde? Ano, jsou zde.

Jsou slečny A a B tam? Ne, jsou zde.

Mám modré oči. Jaké máte oči pane X? Mám černé oči. — Máte vy také černé oči, pane Y? Já mám modré oči.

(my) jsme, máme, jdeme, běřeme, klademe, neseme,
 (oni) } jsou, mají, jdou, berou, kladou, nesou,
 (ony) } táhneme, držíme, stavíme, strkáme, otvíráme, zavíráme,
 táhnou, drží, staví, strkají, otvírají, zavírají.

Co činíme? Běřeme knihy.

Co činí paní A a B? Berou svoje klobouky.

Hodina osmá.

Kolik?

Mám	{	mnoho,	{	stolů,
		málo,		kalamářů,
		více,		papírů,
		méně,		záclon,
		nejvíce,		tužek,
		nejméně,		tváří,
		pět,		knih,
		šest		oken,
		per		

Mám tři knihy. — Máte pět knih. — Máte více knih než já? Ne, nemám více knih, nýbrž méně. — Máte méně knih než já? Ne, nemám méně knih než

vy; mám jich více. — O kolik knih máte více než já? Mám o dvě více než vy. — Máte více knih než pan X? Ano, mám více než on. — Pan B má 12 tužek. Máme dohromady 12 tužek. — Má pan B více tužek než my? Ne, nemá více tužek než my. Má právě tolik tužek jako my. — Máte 10 klobouků? Ne, nemám 10 klobouků; mám jen dva klobouky. — Máme 2000 knih. Máme mnoho knih. Pan X má jen 3 knihy. Nemá mnoho knih; má málo knih. Kdo má nejvíce knih? Kdo má nejméně knih? — Kolik zápalek má tato krabice? Tato krabice má 3 zápalky. — Mají školy Berlitzovy mnoho žáků? Ano, mají více než 100.000 žáků.

Kolik žáků má tato třída? Tato třída má 5 žáků. — Má tato třída více žáků? Ne, tato třída nemá více žáků, nýbrž méně.

Kolik máte kalamářů? — Má tato třída mnoho žáků? — Má tato kniha mnoho slov? — Kolik per beru? — Kolik oken má tento pokoj?

Kolik máte korun? Mám sedm korun. Kolik máte peněz? Mám pět korun a šest haléřů.

Hodina devátá.

Píši abecedu na tabuli. Co činím? Kde píše pan B a, b, c, č, d, ě, e, ě, f, g, h, ch, i, j, k, l, m, n, ň, o, p, r, ř, s, š, t, ť, u, v, x, y, z, ž.

Čtu abecedu. Čtěte abecedu, pane A! Co činíte? Kolik písmen má tato slabika? Má tři písmena. — Kolik slov má celá věta.

Jest „b“ samohláska? Ne, „b“ jest souhláska.

Kolik samohlásek má český jazyk? Český jazyk má 6 samohlásek. — Jest slovo „livre“ anglické? Ne, jest francouzské. — Jak mluvíte zde? Mluvíme česky. — Mluvíme zde německy? Ne, mluvíme jen česky. — Jak mluví pan B? Pan B mluví rusky. — Mluvíte španělsky nebo italsky? Nemluvíme ani španělsky ani italsky; mluvíme polsky. — Jak se vyslovuje toto slovo: „Shakespeare“? — Jest „modrý péro“ správné? Ne, „modrý péro“ není správné. — Co jest správné? „Modré péro“!

Říkám abecedu a, b, c... — Co činím?

„a“ jest první písmeno české abecedy.

(1.) První,	(11.) jedenáctý,	(30.) třicátý,
(2.) druhý,	(12.)	(100.) stý,
(3.) třetí,	(13.)	(200.) dvoustý,
(4.) čtvrtý,	(14.)	(300.) třístý,
(5.) pátý,	(15.)	(500.) pětistý,
(6.) šestý,	(16.)	(1000.) tisící,
(7.) sedmý,	(17.)	(10.000.) desetitisící,
(8.) osmý,	(18.)	(100.000.) stotísící,
(9.) devátý,	(19.)	(1.000.000.) miliontý.
(10.) desátý,	(20.) dvacátý,	

Úloha.

1. Jest to kalamář? 2. Jest to stolice? 3. Jest to stěna nebo záclona? 4. Jaký jest papír? 5. Jaké jest péro? 6. Jest tabule bílá? 7. Jest zrcadlo hnědé nebo šedivé? 8. Jest strop široký? 9. Jest modré

- péro dlouhé? 10. Jest hnědé pravítko tlusté nebo tenké?
 11. Jest papír delší nebo kratší než péro? 12. Jest
 okno tak široké jako stěna? 13. Jest zrcadlo nižší nebo
 vyšší než tabule? 14. Který papír jest tenší? 15.
 Jaká jest tato vesta? 16. Jaká jest sukně paní
 Berlitzové? 17. Jest nákrčník pana Berlitze také bílý?
 18. A jaká jest jeho rukavice? 19. Máte pět knih?
 20. Kdo jest tato slečna? 21. Čí jest to klobouk?
 22. Která jest vaše pravá ruka? 23. Stojíte, pane
 Berlitzí? 24. Co kladete na stůl? 25. Kam jdete?
 26. Kam stavím knihu? 27. Kam stavíte stolicí?
 28. Kolik jest 3 a 4? 29. Kolik židlí má tento pokoj?
 30. Jaké jsou vaše knihy? 31. Kolik očí máte? 32. Máte
 více knih než já? 33. Má pan Berlitz mnoho per?
 34. Máte mnoho krabic? 35. Jsou kamna veliká?
 36. Jak mluvíte zde? 37. Mluvíte zde německy?

Hodina desátá.

Kniha jest	$\left\{ \begin{array}{l} \text{pod,} \\ \text{před,} \\ \text{za,} \\ \text{mezi,} \\ \text{nad} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{mým,} \\ \text{vaším} \\ \text{jeho, jejím,} \\ \text{naším,} \\ \text{jejich} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bílým} \\ \text{bílou} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{stolem,} \\ \text{kalamářem,} \\ \text{pérem.} \\ \text{křídou,} \\ \text{stolicí.} \end{array} \right.$
		$\left\{ \begin{array}{l} \text{mojí,} \\ \text{vaší,} \\ \text{jeho, její,} \\ \text{naší} \\ \text{jejich} \end{array} \right.$		

Knihy jsou	{ pod, před, za, mezi, nad	{ mými, vašimi, jeho, jejími, našimi, jejich	{ bílými	{ papíry, stolicemi, péry.
		{ mýma, vašima, jeho, jejíma, našima, jejich	{ bílýma	{ rukama, nohama, ušima, očima.

Jest něco za tímto stolem? Ne, za tímto stolem není nic. — Jest někdo před tabulí? Ne, před tabulí není nikdo. — Před čím jste? Jsem před záclonou. — Jsem mezi stolem a dveřmi? Ano, jste mezi stolem a dveřmi. — Za kým jest pan B? Pan B jest za panem Moravcem. — Jest tato židle prázdná? Ne, tato židle jest zadána. — Kdo jest za kamny? Nikdo. — Za kterou židlí jest někdo? Za touto židlí jest pan X. — Kolik židlí jest za tímto stolem? Co jest mezi tužkami a péry? Nic. — Jest kniha mezi mým bílým pérem a vaší černou tužkou? — Kde jsou vaše knihy? Moje knihy jsou mezi mými černými krabicemi a vašimi tužkami. — Jaký jest rozdíl mezi knihami?

Úloha.

1. Kde jest kalamář?
2. Jest stůl před tabulí?
3. Jest židle za dveřmi.
4. Jest tužka pod stolem?

5. Jest křída mezi mou bílou knihou a vaším černým pérem? 6. Za kterou židlí jest pan Berlitz? 7. Kde jsem? 8. Kde jest tužka? 9. Za kým jest paní B...? 10. Jest někdo za kamny? 11. Kde jest kniha pana B...?

1. To jest stůl. 2. To není ani tužka ani pravítko; to jest křída. 3. Kniha jest modrá. 4. Ano, krabice jest zelená. 5. Podlaha jest šedá. 6. Podlaha není ani zelená ani červená; jest šedivá. 7. Okno jest úzké. 8. Žlutá kniha jest úzká. 9. Ano, obraz jest veliký. 10. Ne, zrcadlo jest vysoké. 11. Hnědá kniha jest nejtlustší. 12. Červená krabice jest širší. 13. Ne, ten stůl jest menší. 14. Ano, to jest můj kabát. 15. Ano, moje kalhoty jsou také šedivé. 16. Jest bílý. 17. Můj límec jest bílý, a moje rukavice jsou hnědé. 18. Mám dvě manžety. 19. Beru červenou knihu. 20. To jest pan N. 21. To jest kabát pana B. 22. Ne, to jest moje levá ruka. 23. Kniha leží zde. 24. Kladu papír na stůl. 25. Otvírám okno. 26. Ne, neotvírám okna, zavírám okno. 27. Na židlí. 28. Mám tři knihy. 29. Moje péra jsou hnědá. 30. Vaše kalhoty jsou šedivé. 31. Mám dvě oči. 32. Má více per než 3. 33. Ne, nemá ani více ani méně knih; má tolik knih jako já. 34. Ano, mám více krabic. 35. Berlitzova škola má 400 žáků. 36. Mluvíme česky. 37. Slovo Praha má pět hlásek. 38. Pan učitel píše abecedu na tabuli.

Hodina jedenáctá.

Růže,	malina,	hrách,	pivo,
tulipán,	hruška,	bob,	víno,
— karafiát,	švestka,	mrkev,	káva,
fialka,	jahoda,	— zelí,	čaj,
pomněnka,	ořech	řetkev,	mléko,
sedmikráska,	(lískový),	— brambor;	voda,
mák,	— rybíz,	_____	limonáda,
— konvalinka,	jablko,	zelenina;	kořalka; —
— maceška;	— hrozen,	_____	_____
_____	— třešně,		nápoje.
květiny;	citron;		

	ovoce;		
	cukr,	maso,	
	sůl,	chléb,	
	pepř,	luštěniny, —	
	ocet,	plody;	
	olej,	_____	
		pokrmý.	

Píši křídou na tabuli. — Čím píši? — Čím řeži tento list? Nožem. — Co činíme nožem? — Očima vidíme. Ušima slyšíme. — Nohama chodíme. — Slyšíte mne choditi? — Klepám. Slyšíte mne klepati? Vidíte co činím? Koho vidíte zde?

Nosem čicháme. Co činíme nosem? — Růže voní příjemně. — Plyn zapáchá. — Papír ani nevoní, ani nezapáchá. — Čím čicháme? — Jak voní fialka? — Voní inkoust? — Která květina voní lépe, růže nebo pomněnka? — Některé květiny voní, jiné nevoní. —

Které nevoní? — Ústy mluvíme. — Anglicky mluvíte velmi dobře, avšak špatně francouzsky. — Jak mluvíte lépe anglicky nebo francouzsky? — Mluvím nahlas. Mluvím šeptem. — Čtu rychle. Čtu pomalu. — Mluvím-li nahlas, slyšíte? — Jak mluvím? — Ústy jíme a pijeme. — Jíte jablka? — Jíte brambory s masem? — Co pijete? — Pijete bílou kávu? Ne, piji černou kávu. — Jest limonáda dobrý nápoj? Ano, limonáda jest dobrý nápoj. — Jíte mnoho chleba? Ne, nejím mnoho chleba, nýbrž jím mnoho masa. — Jest má výslovnost dobrá? Ne, jest špatná.

Ú l o h a.

1. Čím píšete na tabuli? — 2. Čím řeží tento list? — 3. Co činíme nožem? — 4. Čím chodíme? — 5. Co vidíte zde. — 6. Čím čicháme? — 7. Voní růže příjemně? — 8. Která květina voní nejlépe, růže, tulipán nebo karafiát? — 9. Slyšíte mě? Mluvím nahlas?

1. Ano, jest za bílou knihou. 2. Nejsem ani za tabulí, ani před tabulí; jsem přede dveřmi. 3. Jest mezi mým bílým papírem a vaší hnědou tužkou. 4. Paní B... jest za panem A. 5. Za tabulí pod hnědou židlí. 6. Sedím před oknem. 7. Ne, nestojí za dveřmi; stojí před kamny. 8. Leží pod mýma rukama. 9. Ano, jest pod jejíma rukama.

Hodina dvanáctá.

Lžíce,	podnos,	sladký.
vidlička,	džbáněk,	hořký.
nůž,	koflík,	kyselý

talíř,	konev,	rád
mísa,	cukřenka,	raději
láhev,	slánka,	nejraději.
sklenice,		

Čím řezeme maso? Nožem. — Čím jíme maso? Vidličkou. — Čím jíme polévku? Lžicí. — Pijete kávu velmi sladkou? Proč? Protože sladká káva má lepší chut. — Čím chutnáme? Jazykem. — Jakou chut má citron? Citron má kyselou chut. — Růže má příjemnou vůni. — Plyn má ošklivý zápach. — Zápach plynu jest nepříjemný. — Piji rád víno, protože jest příjemné. — Tato kniha jest hezká. — Ta jest ošklivá. — Proč jest ta kniha ošklivá? Protože jest špinavá. — Jest tento sešit ošklivý? Ne, jest hezký. — Jest tento stůl špinavý? Ne, jest čistý.

Je-li vaše maso tvrdé, co činíte? Nejím takového masa. — Jest moje rámě tvrdé? Ne, jest měkké.

Jest moje písmo hezčí než vaše? Ne, jest ošklivější. — Jest francouzština hezká řeč? — Jest francouzština hezký jazyk? Ano, francouzština jest velmi hezký jazyk. — Jest také čeština hezký jazyk? Ano, také čeština jest velmi hezký jazyk. — Který jest váš mateřský jazyk? Můj mateřský jazyk jest anglický. — Který jazyk jest nejhezčí, pane X? — Nejhezčí jazyk jest mateřský. — Jazykem mluvíme. — Kterým jazykem nejraději mluvíte?

Úloha.

1. Řezeme maso lžicí? — 2. Co činíme vidličkou? — Může se jísti polévka nožem? — 4. Jest citron sladký? — 5. Jest chut vína příjemná. — 6. Jsou desky mé knihy hezké? — 7. Jest můj límec špinavý? — 8. Jíte rád

tvrdé maso? — 9. Jaké jest mé písmo? — 10. Jest francouzština hezká?

1. Na tabuli. — 2. Na čtyři kusy. — 3. Nožem. — 4. Ano, voní. — 5. Ne, zapáchá. — 6. Mluvím lépe francouzsky. — 7. Ne, nemohu slyšet, mluvíte-li pošeptmu. — 8. Čtete pomalu; čtete rychle. — 9. Ne, piji jen vodu. — 10. Má výslovnost jest dobrá.

Hodina třináctá.

Mohu	chci	musím
můžete	chcete	musíte
může	chce	musí.

Beru křidu. Nemohu bráti křidu. Kamna jsou velmi vysoká. Můžete bráti křidu? Ano, mohu bráti křidu, jsem dosti veliký.

Můžete nésti stůl? Ne, nemohu nésti stůl, neboť jest velmi těžký; nejsem dosti silný. Jste dosti silný, můžete nésti tabuli? Ne, nejsem dosti silný, jsem velmi slabý. Jest židle těžká? Ne, židle není těžká, jest lehká. Co je lehčí, tabule nebo stůl? Jest stůl tak těžky jako židle? Ne, stůl je těžší. Jste silnější než já?

Můžete zdvihnouti kamna? Ne, nemohu. Můžete zlámati hůl? Ano, mohu. Můžete roztrhati svůj kabát? Ano, mohu, avšak nechci. Chcete zůstati zde? Ano, chci zde zůstati. Proč nemůžete zdvihnouti kamna? Protože jsem velmi slabý. Proč nemohu bráti křidu? Protože nejste dosti veliký. Proč nemůže pan X zlámati hůl? Protože hůl jest velmi silná. Sedím-li, nemohu otvírati okna.

Mohu otvírati dvěře, sedím-li? Chcete-li čísti, musíte míti knihu. Chci-li psáti, musím míti péro nebo tužku.

Ú l o h a.

1. Co chcete dělati? — 2. Proč nepíšete? — 3. Můžete psáti, nemáte-li péra? — 4. Chcete čísti tuto knihu? — 5. Chcete jíti procházkou s panem Penchenierem? — 6. Co musíte míti, chcete-li psáti?

1. Ne, neřežeme maso vidličkou, nýbrž nožem. — 2. Lžicí. — 3. Z koflíku. — 4. Do koflíku. — 5. Ne, jest kyselý. — 6. Ano, špinavý oděv jest ošklivý. — 7. Piji raději víno. — 8. Ano, jest příjemná. — 9. Jíme polévku. — 10. Ne, měkké maso jest lepší.

Hodina čtrnáctá.

u, do	mého vašeho jeho jejího našeho jejich }	žlutého	stolu zrcadla kalamáře
	mé vaší jeho její naší jejich }		knihy krabice

u, do	{	mých	}	žlutých	{	stolů
		vašich				kalamářů
		jeho				papírů
		jejích				záclon
		našich				tužek
		jejich				tváří
						knih
						oken
						per

Kam liji inkoust? Lijete inkoust do kalamáře. Kam kladu tužku? Kladete tužku do knihy. Kladete knihu do košíku? Ne, kladu tužku do krabice. Kolik kapes má váš kabát? Můj kabát má tři kapsy. Jaké jsou desky našich knih? Jsou žluté. Jsou otvory našich kalamářů veliké? Ne, jsou malé. Jest kruh košíku veliký? Jaké jsou knoflíky vašeho kabátu? Jaká jest stuha mého klobouku? Jest rám zrcadla veliký? Jaké jsou rámy našich oken? Jaká jest špička vaší tužky? Kolik koutů má tento pokoj? Co nesu do koutů? Kladu tužku do pouzdra.

—ati

stojím, státi
beru, bráti
kladu, klásti
otvírám, otvírati
zavírám, zavíráti
říkám, říkati
píši, psáti
vstávám, vstávati
za činám, začínati

—eti

přicházím, přicházeti
sedím, seděti
ležím, ležeti
držím, držeti
stavím, stavěti
vcházím, vcházeti
vycházím, vycházeti

—ati

řeži, řezati
lámu, lámati
trhám, trhati

—iti

jdu, jíti
činím, činiti
mluvím, mluvit
končím, končiti
chválím, chváliti
mám, míti
zdravím, zdraviti.

Kam házíte papír? Házím papír do košíku. Do které krabice kladete tužku? Kladu tužku do bílé krabice. Nesu židli do pokoje? Ne, nenesete ji do pokoje, nýbrž na chodbu. Kam nesete knihy? Nesu knihy do pokoje. Kam klade paní X mé tužky? Klade je do vašich pouzder. Jaké jsou desky mé knihy? Jsou černé. Jsou rámy našich obrazů hnědé? Ne, jsou žluté. Kolik máte tužek? Mám tři tužky, ale pan X má pět tužek. O kolik tužek má pan X více než vy? Má o (2) dvě více než já. Berete křidu? Ne, neberu křidy. Kladete červenou knihu na stůl? Ne, nekladu červené knihy na stůl. Otvírám krabici? Ne, neotvíráte krabice. Zavírám kalamář? Ne, nezavíráte kalamáře. Máte knihy? Ne, nemám knih. Bere pan X péro? Ne, nebere péra.

Hodina patnáctá.

na, v (ve)	mém vašem jeho jejím našem jejich }	bílém	papíru stole kalamáři péru }
	mé vaší jeho její naší jejich }		zácloně tužce tváři noze }
na, v (ve)	mých vašich jeho jejích našich jejich }	bílých	papírech záclonách pérech kalamářích stolicích očíh uších }

já	on	my	vy	oni
	ona			ony
	ono			ona

Kniha leží na stole. Leží kniha na stolicí? Kde leží tužka? Tužka leží na kalamáři. Kde jest křída? Křída jest v krabici. Sedí pan Kovář na této stolicí? Ne, sedí na oné stolicí. Jsou moje tužky na stolicích? Ne, nejsou na stolicích, jsou v krabicích. Kde jsou péra? Péra

jsou na stolech. Jsou tužky na oknech? Ne, jsou v bílých krabicích. Mám knihy pana A ve svých rukou? Nemám jich ve svých rukou.

Kde jest pan učitel? Sedí na stoličce. Kde jest Berlitzova škola? Berlitzova škola jest na Ferdinandově třídě. Jest kalamář na stoličce? Ne, jest na stole. Jsou kalamáře na stolicích? Ne, jsou na stolech. Kde jest Národní divadlo? Jest na Ferdinandově třídě. Kde jest Museum? Museum jest na Václavském náměstí. Jest Museum u Vinohradů? Kde jest stolice? Jest u stolu. Kde jste? Jsme u pana Berlitze. Kde jest péro? Jest na mém žlutém pravítku.

Úloha.

1. Kdo mluví o mně? — 2. Kolik jest nás ve škole? — 3. Kdo nás chválí? — 4. Kdo mluví o nás? — 5. Jdete s námi? — 6. Jdete také vy, pane Y? — 7. Kolik vás jest ve škole? — 8. Kdo vám otvírá (dveře)? — 9. Kdo vás chválí? — 10. Kdo mluví o vás? — 11. Jest to jeho kniha? — 12. Kdo mluví o něm? — 13. Kdo jde s ním? — 14. Kolik jest jich? — 15. Kdo je chválí? — 16. Kdo o nich mluví? — 17. Jdete s nimi?

1. Na stole. — 2. V kalamáři. — 3. U tabule. — 4. V Praze. — 5. Ano, u Vinohradů. — 6. Ne, jest na Ferdinandově třídě. — 7. Ve Spálené ulici. — 8. Ne, jsou na mých krabicích. — 9. Do Prahy, na Vinohrady, do Karlína, na Smíchov, na Žižkov, do městských sadů. — 10. U Vltavy. — 11. Já беру péro. — 12. U mne jest pan Berlitz. — 13. Pan Berlitz mne chválí.

Hodina šestnáctá.

k (ke)	{	mému vašemu jeho jejímu našemu jejich	}	bílému	{	papíru stolu péru kalamáři

k (ke)	{	mé vaší jeho její naší jejich	}	bílé	{	zácloně ruce špičce krabici <u>noze</u>

k (ke)	{	mým vaším jeho jejím naším jejich	}	bílým	{	papírům stolům oknům kalamářům límčům očím, uším záclonám krabicím.

Dávám vám křídou. Co činím? Dáváte mi křídou. Od koho dostávám křídou? Ode mne. Dejte mi svoje knihy! Co činíte? Komu dáváte svoje knihy? Kdo dostává vaše knihy? Dejte mi peníze! Od koho dostávám peníze? Jsem daleko od tabule? Jste blízko tabule. Jdu k tabuli. Jděte k oknu, pane X! Co činíte? Jděte ku dveřím! Prosím, jděte ke stolu! Kam jdete? Prosím,

dejte mi svou bílou knihu! Tu máte. Děkuji vám.
Podejte mi tužku! Přineste mi židlí! Komu přinášíte
židlí? Pošlete mi psaní! Co činíte?

Úloha.

1. Co dáváte panu Berlitzovi? — 2. Co vám podává
paní Berlitzová? — 3. Co dává pan učitel svým žákům?
— 4. Co mi to posíláte? — 5. Mluví pan A se slečnou
Berlitzovou? — 6. Co to říkají slečny? — 7. Co vám
to dává pan N? — 8. Co vám to dávám? — 9. Co to
podávám panu B? — 10. Podejte mi svoji ruku! —
11. Co činíte?

1. Ano, podávám mu kalamář. — 2. Ne, nedáváte
mi svých knih. — 3. Ano, říká svoje jméno panu K. —
4. Ano, prosí mne o váš prospekt. — 5. Ano, posílám
psaní paní B. — 6. Ne, nedává mně péra. — 7. Ano,
tento učitel dává anglické hodiny těmto slečnám. —
8. Ne, nepíší těchto psaní panu B, nýbrž paní B. —
9. Ano, dáváte jim psaní. — 10. Posíláte nám dvě psaní.

Hodiny.

Tam na stěně visí hodiny. Na nich vidíme dvě ručičky, jednu velkou a druhou malou. Malá ukazuje hodiny a velká minuty. Hodina má 60 minut a minuta 60 vteřin. Dvacet čtyři hodiny jsou jeden den.

Máme rozličné hodiny: nástěnné, stojací a kapesní hodiny. Nástěnné hodiny jsou ze dřeva, stojací z mramoru nebo z bronzu; kapesní hodiny jsou ze zlata, stříbra nebo niklu. Já mám stříbrné hodiny.

Tam visí dřevěné hodiny, natáhněme je. — Nejdou-li hodiny, musíme je natáhnouti. Chcete je natáhnouti? Zde jest klíč. Nařídte hodiny! Jest půl jedenácté, řídíte je pozadu, vy je řídíte na 10 hodin. Mám velmi dobré hodiny, nejdou ani napřed, ani pozadu, jdou správně. Kolik jest hodin, slečno? Jsou tři čtvrti na dvanáct. Vaše hodina začíná ve 3 hodiny a končí ve čtyři hodiny; trvá jednu hodinu.

Kovy: Zlato, stříbro, mosaz, železo, olovo; zlatý, stříbrný, mosazný, železný, olověný.

Látky: Hedvábí, samet, vlna, bavlna, plátno, kůže; hedvábný, sametový, vlněný, bavlněný, plátěný, kožený.

Jiné látky: Dřevo, kámen, sklo, papír; dřevěný, kamenný, skleněný, papírový.

ze dřeva . . . dřevěný	ze zlata . . . zlatý
ze skla . . . skleněný	z <u>mědi</u> . . . měděný
ze železa . . . železný	z niklu . . . niklový
ze stříbra . . . stříbrný	z mosazi . . . mosazný
z kůže . . . kožený	
z plátna . . . plátěný	z kamene kamenný
z hedvábí . . . hedvábný	z mramoru mramorový
z vlny . . . vlněný	

Cvičení.

1. O čem mluvíme v předešlém článku? — 2. Jsou zde hodiny? — 3. Kde jsou hodiny? — 4. Máte hodinky? — 5. Jsou ve vaší kapse? — 6. Z čeho jsou vaše hodiny? — 7. Jest váš oděv hedvábný? — 8. Jaký máte oděv? — 9. Z čeho jest tento oděv? — 10. Jaký stůl jest to? — 11. Jest tato židle také ze dřeva? — 12. Ukazují vaše hodiny také vteřiny? — 13. Kolik jest hodin? — 14. V kolik hodin začíná vaše hodina a kdy končí? — 15. Kolik minut má hodina? — 16. Kolik hodin má den? — 17. Kolik vteřin má minuta? — 18. Jdou tyto nástěnné hodiny? — 19. Stojí vaše hodinky? — 20. Proč nejdou tyto nástěnné hodiny?

1. Z čeho jest tento stůl? — 2. Z čeho jsou tyto hodinky? — 3. Z čeho jest toto pouzdro? — 4. Jaký jest to stůl? — 5. Jaká židle jest to? — 6. Jaké pouzdro jest to? — 7. Jaký stůl jest to? — 8. Jaká kralice jest to? — 9. Jest tento kalamář ze kůže? — 10. Můžete mi říci jména některých kovů? — 11. Jdou vaše ho-

diny napřed? — 12. O kolik jdou napřed? — 13. Chcete nařídit svoje hodiny?

1. Nadpis předešlého článku jest „hodiny“. — 2. Ano jsou větší. — 3. Ne, nevisí na stěně. — 4. Ano, stojí tam. — 5. Ne, nemá hodinek. — 6. Jsou z mědi. — 7. Ne, jsou z niklu. — 8. Jest z vlny. — 9. Ano, moje manžety jsou z plátna. — 10. Hedvábný. — 11. Dřevěný. — 12. Skleněný. — 13. Kožené. — 14. Jedno leží na židli, druhé na stole. — 15. Jeden jest červený, druhý černý. — 16. Ne, stojí. — 17. Poněvadž jsou rozlámané. — 18. Ano, chci je natáhnouti. — 19. Klíčem. — 20. Ne, nejdou napřed, naopak pozadu. — 21. Jdou o 10 minut napřed. — 22. Jsou právě dvě hodiny. — 23. Dvacet čtyři hodiny. — 24. Šedesát minut.

Rok.

Tři sta šedesát pět dní jest rok Rok má dvanáct měsíců nebo padesát dva týdny Týden má sedm dní; tyto se jmenují: neděle, pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek, sobota. Šest dní pracujeme, v neděli se nepracuje. Neděle jest den odpočinku

Jména měsíců jsou: Leden, únor, březen, duben, květen, červen, červenec, srpen, září, říjen, listopad, prosinec.

Některé z těchto měsíců mají třicet jeden den, jiné třicet dní, jen únor má dvacet osm dní. V každém čtvrtém roce má únor dvacet devět dní a tudíž rok takový má tři sta šedesát šest dní. Rok takový jmenujeme přestupným rokem: V roce jsou čtyři doby: Jaro, léto, podzim, zima. Březen, duben, květen jsou jarní měsíce; červen, červenec, srpen jsou letní měsíce; na

podzim jsou měsíce září, říjen, listopad a v měsících prosinci, lednu, únoru máme zimu. Můžete mi říci, ve které roční době jsme nyní? Tato roční doba trvá až do dvacátého prvního března a pak začíná jaro. Chcete-li vědět, kolikátého jest, nebo který den v týdnu máme, díváte se do kalendáře. Zde jest kalendář. Dívejte se! V předešlém roce bylo prvního ledna v sobotu a letos jest v neděli. Dnes jest patnáctého ledna také v sobotu, proto máte v tomto týdnu poslední hodinu; v neděli jest škola zavřena. Vaše hodina končí, můžete jíti domů, ale pište mnoho úloh pro příští sobotu.

Slyšíte, hodiny bijí; jest právě dvanáct hodin.

Cvičení.

1. Kolik dní má rok? — 2. Jak se jmenuje rok, který má tři sta šedesát šest dní? — 3. Kdy začíná rok? — 4. Kdy končí? — 5. Který jest první, pátý a osmý měsíc roku? — 6. Jak se jmenuje sedm dní v týdnu? — 7. Jak se jmenuje předposlední měsíc v roce? — 8. Kolikátý měsíc jest březen? — 9. Jak se jmenuje předposlední den v týdnu? — 10. Který den máme dnes? — 11. Byla včera neděle? — 12. Jest příští sobotu patnáctého? — 13. Jak dlouho zde zůstáváte? — 14. Jak dlouho trvá vaše hodina? — 15. Kolikátého máme příští pondělí? — 16. Kolikátého bylo minulý čtvrtek? — 17. Končí zítra tento měsíc? — 18. Který roční čas máme nyní? — 19. Jak dlouho trvá jedna roční doba? — 20. Jak se jmenuje roční doba, která následuje po zimě? — 21. Máme nyní jaro? — 22. Jak se jmenuje den před nedělí? — 23. Kolik hodin jest nyní?

1. Ukazuje mně kalendář. — 2. Ano, rok má tři sta šedesát pět dnů. — 3. Který jest dvanáctý díl roku? — 4. Má sedm dnů. — 5. Jest první měsíc roku. — 6. Jmenuje se neděle. — 7. Jmenuje se prosinec. — 8. Listopad. — 9. Má 31 den. — 10. Přicházím v týdnu třikrát. — 11. Včera bylo úterý. — 12. Ne, příští neděli nemáme prvního, nýbrž třetího. — 13. Ano, poslední pátek bylo dvacátého pátého. — 14. Jsou čtyři roční časy. — 15. Ne, nemáme podzim, nýbrž zimu. — 16. Ano, duben jest jarní měsíc. — 17. Roční čas, který přichází po jaru, jmenuje se léto. — 18. Osmnáctý červenec jest v létě. — 19. Ano, příští pondělí jest pátého. — 20. Ne, v neděli nemám hodiny. — 21. Poněvadž jest den odpočinku. — 22. Čtvrtý červenec připadá v tomto roce na pondělí.

Den a noc.

Dvacet čtyři hodiny dělíme na dva díly: na den a noc. Ve dne jest světlo a můžeme viděti, ale v noci jest tma, a musíme rozsvítiti, chceme-li viděti. Říkáte, že zde není světla; dobře, zde jsou zápalky, prosím, rozsviňte plyn! Nyní plyn hoří, osvětluje celý pokoj. Nechoďte k ohni příliš blízko! Dotknete-li se ho, spálíte se. Nyní jest dosti světlo, můžete dobře viděti. Vidíte dobře? Plynové světlo není příliš jasné, osvětlujeme proto větší místnosti elektrickým světlem, které jest jasnější a příjemnější. Slunce dává denní světlo. Hledíte-li z okna, vidíte nad sebou modré nebe. V noci nemůžeme viděti slunce, ale vidíme měsíc a hvězdy. Hvězd jest tolik, že jich nemůžeme spočítati. Začátek dne nazývá se ráno a konec dne se nazývá večer.

Ráno slunce vychází na východě a večer zapadá na západě. V poledne jest slunce na jihu. Krajina, která leží naproti jihu, nazývá se sever. Východ, západ, sever, jih jsou čtyři světové strany. — V létě vychází slunce velmi časně, asi ve 3 nebo ve 4 hodiny a dny jsou dlouhé, ale v zimě vychází slunce velmi pozdě, v 7 hodin a ještě později; dny jsou velmi krátké. Ve dne pracujeme, večer leháme do postele, jdeme spat. Ráno vstáváme, oblékáme se, myjeme se a snídáme.

Cvičení.

1. Več dělíme 24 hodiny? — 2. Kdy jest světlo? —
3. Jest nyní světlo? — 4. Odkud přichází denní světlo? —
5. Kde jest slunce? — 6. Svítí slunce v noci? —
7. Čím osvětlujeme večer pokoj? — 8. Co vidíte v noci na nebi? — 9. Jak se nazývají čtyři světové strany? —
10. Kdy vychází slunce? — 11. V kolik hodin vychází slunce v březnu? — 12. Ve které roční době jsou dny dlouhé? — 13. Jsou nyní noci delší než dny? — 14. Vidíte, když jest tma? — 15. Proč rozsvítíme plyn? —
16. Kdy jdete spat? — 17. Co činíte ráno? — 18. Kdy spíte? — 19. V kolik hodin snídáte? — 20. Jak dlouho pracujete? — 21. Jest světlo měsíce také tak silné, jako světlo slunce? — 22. Můžete hvězdy spočítati? —
23. Kde vychází slunce? — 24. Kde zapadá?

Cvičení.

1. Ne, když jest tma nevidíme. — 2. Ano, ve dne jest světlo. — 3. Od slunce. — 4. Ne, tento pokoj není elektricky osvětlen. — 5. Když jest tma. — 6. Jest modrá. — 7. Vidíme je v noci. — 8. Na nebi. — 9. Na

západě. — 10. Ráno. — 11. V březnu. — 12. V březnu a září jsou dnové tak dlouzí jako noci. — 13. Ne, v prosinci vychází slunce pozdě. — 14. Jdu večer v 10 hodin spat. — 15. Ráno vstávám. — 16. Ano, měsíc vychází také na východě. — 17. Ne, elektrické světlo jest silnější.

Počasí.

Nebe jest šedivé; jest pokryto mraky; počíná pršet; padají veliké kapky deště. — Otevřete deštník! Nuže, neprší již na nás. Avšak špatně se jde. Ulice jest plna černé vody. Při každém kroku postříkáme si obuv. Vraťme se domů! — Jest velmi špatné počasí na procházku.

Jak jest příjemno v tomto pokoji! — Svlékněme mokrý šat a oblékněme suchý! Jak nepříjemný to den. Pohleďte! počíná sněžiti. Kapky dešťové spolu s vločkami sněhovými bijí do oken. — Doba jest přece příliš pokročilá na sníh. Jest květen, avšak počasí jest jako v prosinci. Jest tak zima.

Sedněte si ke kamnům a ohřejte se! O! ň jest velmi malý. Přiložte, Jene! Jest vám již tepleji? Pohleďte ven! Vítr jest tak silný, že jest třeba držeti si klobouk. Hle, tam obrací vítr deštník. Tento vítr činí počasí ještě nepříjemnějším! Prší tak velmi často, a slunce se zřídka ukazuje. Nelze ani vyjít, nechceme-li zmoknouti, a jest nám vždy třeba bráti deštník. — Jest pravda, však neprší-li dva nebo tři měsíce, jest ještě nepříjemněji. Nejlepší čas jest, když svítí slunce a někdy prší.

Cvičení.

1. Jaké jest nebe, prší-li? — 2. Čím jest pokryto nebe? — 3. Prší nyní? — 4. Co padá z mraků v zimě? — 5. Jde se dobře, když jsou ulice mokré? — 6. Co nosíte, nechcete-li zmoknouti? — 7. A před čím vás chrání stín? — 8. Jaké jest počasí dnes? — 9. Jest zde příliš horko? — 10. Jest venku příliš zima? — 11. Ve kterých měsících sněží? — 12. Sněží často v dubnu? — 13. A sněží také v srpnu? — 14. Jest vám zima? — 15. Topí se, je-li veliká zima? — 16. Topí se v létě? — 17. Kam si sedáte, chcete-li se ohřáti? — 18. Jde se vždy špatně, když prší? — 19. Co přinášejí mraky? — 20. Ve kterém měsíci jsou nejsilnější větry? — 21. Ve kterém měsíci oblékáte těžký oblek?

Minulost.

(Včera.)

Byl jsem,	činil	děkoval	odpovídal	měl
byl, byla, bylo,	hodil	pamatoval	snídal	seděl
byli jsme,	mluvil	pracoval	strkal	chtěl
byli jste,	nosil	ukázal	počítal	voněl
byli, byly, byla,	stavil	zamykal	zdvihal	viděl
	pravil	odmykal	psal	slyšel
	pověsil	řezal	zval	visel
	učil se	podal	bral	ležel
nesl	učil	sedal	kázal	hořel
kladl	pil	znal	tázał se	držel
mohl		klepal	stál	mlčel
četl		dělal	spal	házel
jedl		řikal		

Včera vstával jsem v sedm hodin. V osm jsem snídal. Pil jsem koflík kávy a jedl jsem k ní kousek chleba. Pak šel jsem do pokoje a psal jsem psaní. Dostal jsem sice mnoho dopisů, ale neodpověděl jsem na všechny. K jedenácté hodině přišel můj učitel, aby mne učil češtině. Posadil se k oknu a položil své knihy na stůl. Vyučování začalo. Učitel mluvil se mnou, pročítal moje úkoly a opravoval chyby. Ve dvanáct hodin odešel. — Co činil jste potom? Pracoval jste? Četl jste knihy? — Antonín a Břetislav přicházeli někdy, ale nešli dovnitř, nýbrž rozsvítili v knihovně plyn a zůstali tam. — Nebylo jim tam zima? Ne, tam bylo vždy dosti teplo, poněvadž měli jsme tam nová kamna, ve kterých hořel plyn. Přicházeli Břetislav a Antonín každý den? — Ne, na příklad včera nepřišli, poněvadž přšelo. Doprovázel je sem někdo? — Někdy ano, ale častěji zde byli sami.

Řekl vám pan Kovář, co mu psal jeho bratr z Německa? Četl jste to psaní? Ne, já je vůbec neviděl, ale pan Kovář se mnou o tom mluvil; prosil mne, abych se vás otázal, zda-li jste dostal také psaní. Nebyl jsem ještě na poště a nepřinesl jsem si psaní, neměl jsem času. Co jste činil? Včera a dnes pracoval jsem o článku, který píši pro „Národní listy“. Ukončil jste jej? Mám ještě několik stran psáti. Kdy jste jej začal? Předevčírem. Ukázal jste jej panu Kovářovi? Ano, já mu dal jeden díl ku pročení, on jej strčil do kapsy a vzal domů; doma položil kabát na stolicí a chlapec za jeho nepřítomnosti vytáhl článek z kapsy, roztrhal jej a hodil do kamen. Nyní musím článek psáti ještě jednou.

Tu vás nechci od práce zdržovati. Ale prosím, zůstaňte jenom, mohu psátí dnes večer. Ó, ne, jest lépe, půjdu-li. Tedy s Bohem!

Cvičení.

1. Kde byl Jiří minulou neděli? 2. Byl jste již v Národním divadle? 3. Viděl jste Smetanovu „Prodanou nevěstu“? 4. Co jste dělal včera? 5. Četl jste již mnoho českých knih? 6. Která se vám z nich nejlépe líbila? 7. Mluvil jste včera s panem učitelem? 8. Čemu jsme se učili předešlou hodinu? 9. Snídal již pan X? 10. Voněla včera ještě ona růže, kterou jsem vám v neděli dal? 11. Kolik bylo hodin? 12. Počítal jste správně? 13. Byly včera vaše dámy na procházce? 14. Kdy byla vaše péra nová? 15. Děkovalo jim ono chudé dítě za almužnu? 16. Naučil se pan Y správně českému jazyku?

Budoucnost.

(Zítřa.)

budu	přijdu	zůstanu	položím	posnídám
bude	jdu	začnu	naučím se	zaklepám
budeme	půjdu	vstanu	uslyším	
budete	beru	řeknu	sním	
budou	vezmu		uvidím	
	ponesu		jím	
			přivoním	
			poprosím	

Zítřa časně vstanu; o osmé hodině již budu pryč. — Tak? — Kam pak pojedete, pane Mlynáři? Nejdříve

pojedu do Plzně a zbude-li mně čas, pojedu ještě do Karlových Varů. Bude vás vaše paní doprovázeti? — Ano, pojede se mnou až do Plzně. Pojede s vámi též do Karlových Varů? Ne, nepojede tak daleko, nebude jí možno, neboť bude míti v Plzni mnoho práce, tak že dříve nebude moci z Plzně odjeti, než za týden. Děti s sebou nevezmeme. Budou nuceny ještě nějaký čas školu navštěvovati, než budou míti prázdniny, a proto nebudeme jich ve vyučování zdržovati. Zůstanou zde samy? — Ne, Marie zůstane zde s nimi.

Kdy přijedete nazpět? Hodláme koncem příštího týdne a nebude-li to možno, budeme zde příští pondělí. Nezůstaneme déle, než bude nutno. Před odjezdem přijdu ještě k vám, budu-li moci, ale zdržím se u vás jen několik minut.

Cvičení.

1. Budete míti zítra hodinu? 2. Přijde sem zítra pan Kovář? 3. Uvidím vás příští týden? 4. Budeme zítra mluvit česky? 5. Přijedou již brzy naši přátelé z cest? 6. Kam půjdete zítra? 7. Přinesete si s sebou příští hodinu knihu? 8. Budeme snídati neb obědvati? 9. Rozvěsíme zítra obrazy po stěně? 10. Rozsvítíte večer plyn?

Zvířata.

Dělíme všechny bytosti v životné a neživotné. Životné bytosti jsou lidé a zvířata, mohou se pohybovati. Chtějí-li žít, musí dýchat, jísti a pít; bez vzduchu a potravy memohou žít, nýbrž hynou. Žijící bytosti

mají smysly; člověk a největší část zvířat má pět smyslů. Ty jsou: zrak, sluch, čich, chut a hmat. Nástrojem zraku jsou oči, sluchu uši; čich jest v nose, chut na jazyku, hmat na celém těle.

Pět smysly přesvědčujeme se o jsoucnosti věcí. Zrakem vidíme barvu, postavu, rozměr, polohu předmětů a místo, kde jsou. Sluchem slyšíme rozličné zvuky. Hmatem cítíme bolest, když se spálíme a pozorujeme, je-li věc tvrdá nebo měkká. Známe rozličné druhy zvířat. Hlavní jsou: ssavci, ptáci, ryby, plazi, obojživelníci a hmyz. Ssavci žijí na pevné zemi, mají čtyři nohy k chůzi, běhu a ke skoku. Jejich tělo jest pokryto srstí. Zde jsou jména některých ssavců: kůň, vůl, kráva, osel, ovce, pes, kočka a j. To jsou domácí zvířata. Lev, tygr, medvěd, hyena, vlk, liška jsou dravá zvířata.

Ptáci žijí na zemi a ve vzduchu. Mají dvě nohy a mimo to dvě křídla, kterými létají. — Mají místo nosu a úst zobák. Jejich tělo jest pokryto peřím. Ku ptákům patří: slepice, kohout, kachna, husa, páv, orel, pštros, sova, vlaštovka a vrabec. Člověk a tyto dva druhy zvířat mají červenou, teplou krev a srdce, kterým tato obíhá. Mají plíce, aby dýchali a žaludek ku strávení potravy. Nepracují-li tato ústrojí, jest člověk nemocen. Ryby žijí ve vodě. Nemají ani noh, ani křídel, nýbrž ploutve a pohybují se plováním. Jejich tělo jest pokryto šupinami. — Nejznámější plaz jest had, který nemá noh, nýbrž plazí se po zemi. Žába jest obojživelník, který může žít na zemi a ve vodě.

Včela, která nám dává med, bourec, od kterého máme hedvábí, patří mezi hmyz užitečný; moucha a komár mezi škodlivý hmyz.

Cvičení.

1. Jsou rostliny životné bytosti? 2. Co musí zvířata činiti, chtějí-li žít? 3. Co se stane, nemáme-li potravu? 4. Co se stane, upustím-li svoje hodinky padnouti? 5. Může rostlina růsti bez vody? 6. Jak se jmenuje pět smyslů? 7. Co jest nástrojem pěti smyslů? 8. Co čijeme každým z pěti smyslů? 9. Které jsou hlavní druhy zvířat? 10. Která domácí zvířata jsou nejznámější. 11. Jaký nám dávají užitek? 12. Jaký jest hlavní rozdíl mezi ssavci? 13. Jak se jmenuje největší pták? 14. Jest užitečný? 15. Jak se jmenuje malý šeuivý pták, kterého vidíte na silnici? 16. Které jsou nástroje dýchání a zažívání? 17. Jaké jest vaše zdraví? 18. Kde žije ryba? 19. Běhá had? 20. Může žába choditi? 21. Jaký máme užitek od včely a bource?

Člověk.

Nade všemi zvířaty stojí člověk. Mnohá zvířata mají ostřejší zrak, čich a sluch než člověk, ale u člověka jest mozek vyvinut nejlépe. Mozkem, který je v hlavě, myslíme.

Mluvíme-li, myslíme na to, co chceme říci. Tvoříme v duchu myšlenky, které mluvou vyjadřujeme. Můžeme mysliti na osoby a věci, které nejsou zde, vidíme je v duchu. Když někdo mnoho a správně myslí, říkáme, že má rozum; a když někdo rychle se učí, říkáme, že má nadání. Čemu jsme se dobře učili, co nám někdo řekl a co jsme často viděli, to známe. Znáte mnoho českých slov? Znáte pana Soukupa? Viděl jste jej velmi často? Nevidíte, mnoho-li peněz

mám v kapse, proto nevíte, mnoho-li mám peněz. Nepamatujeme si všechno, čemu jsme se učili; jsou věci, které zapomínáme. U člověka je především vyvinut krasocit. Jest přístupný dojmům. Obdivujeme se tomu, co jest krásné a nemilujeme ošklivého. Učíte se česky a doufáte, že příštím rokem budete plyně mluvit. Myslíme-li, že se nám stane něco nepříjemného, máme pocit strachu. Když jest někdo těžce nemocen, bojíme se, že umře. Žák, který nepsal svých úloh, bojí se, že ho učitel bude kárati. Dovíme-li se něco příjemného, máme pocit radosti. Dovíme-li se něco nepříjemného, máme pocit zármutku. Vám jest příjemno, víte-li, že děláte pokroky, a když vám učitel praví, že vaše úloha jest bez chyby, těšíte se. Někdy jest špatné počasí a nemůžete přijíti do školy, to jest vám nepříjemné, poněvadž jdete do školy rád a litujete, že musíte školu zameškat.

Cvičení.

1. Vyniká člověk ve všem nad zvířata? — 2. V čem nevyniká člověk nad mnohá zvířata? — 3. Jmenujte ptáka, který má velmi ostrý zrak, a čtvernohé zvíře, které má velmi vyvinutý čich. — 4. Kde jest sídlo rozumu? — 5. Kde jest mozek? — 6. Myslil jste včera na svou českou hodinu? — 7. Můžeme správně mluvit, nemyslíme-li? — 8. Mají všichni lidé nadání k hudbě? — 9. Kam chodí děti učit se čísti a psát? — 10. Ví žák lépe než učitel, je-li něco správné nebo nesprávné? — 11. Víte, ve kterém roce zemřel Žižka? — 12. Věděl jste to? — 13. Zapomněl jste to? — 14. Učil jste se tomu ve škole? — 15. Co cítíte, když vidíte krásný obraz? —

16. Co cítíte, když vidíte mrtvé zvíře? — 17. Čemu přejete si učití se ve škole? — 18. Doufáte, že za jeden rok budete mluvití česky? — 19. Přejete si viděti pana Berlitze? — 20. Bojíte se, že se nachladíte, jdete-li bez pláště? — 21. Proč si nesesáte ke kamnům? — 22. Bojíte se, že se spálíte? — 23. Co pocítujete, když vám učitel praví, že mluvíte velmi dobře česky? — 24. Těšíte se, když jest vyučování skončeno? — 25. Litujete, že v létě opustíte město?

— Pozvání.

A.: Chcete se mnou jeti do Prahy? — B.: S největší radostí; neviděl jsem ještě tohoto města, a poněvadž jest již dlouho mým vřelým přáním navštívit toto hrdé, stověžaté město, nechci opustiti Čechy dříve, dokud neuvidím Prahy. — A.: Jsem tomu rád a přejete-li si, můžeme již zítra odcestovati. — B.: Jsem s tím srozuměn, můžeme tam zůstatí celý týden. Prohlédneme si ovšem všechny památky starodávné Prahy. Pak můžeme pomýšleti na odjezd do Vídně. Slyšel jsem, že cesta z Prahy do Vídně jest zvláště příjemná státní drahou. — A.: Přejete si odcestovati z Vídně do Alp? — B.: Ovšem, neviděl jsem ještě nikdy tak vysokých hor, jen nevím, nebudu-li nucen přerušiti svoji cestu. Toho bych ovšem velice litoval. — A.: V kolik hodin ráno odcestujeme? — B.: Podívejme se do jízdního řádu; zde jsou vlaky z Karlových Var do Prahy. — A.: Pojedeme snad ranním rychlíkem? Budeme před polednem v Praze. — B.: To jest ovšem vhodný čas; budeme mítí příležitost podívati se ještě

zítra po Praze. — A.: Dobrá; přijdu tedy zítra ráno v osm hodin pro vás. Srovnejte ještě dnes svoje zavazadla, abyste byl zítra hotov! — B.: Učiním tak a budu vás očekávati časně ráno. — A.: Buďte zdrav! Zítra na shledanou!

Cvičení.

1. Pánové A. a B. sejdou se na nádraží v Plzni. —
2. K čemu vyzývá pan A. pana B.? — 3. Jest srozuměn pan B. s návrhem pana A.? — 4. Viděl již pan B. hlavní město Království Českého? — 5. Co si přeje uviděti v Praze pan B. především? — 6. Jak zamýšlejí páni pokračovati ve své cestě z Prahy? — 7. Viděl již Alpy pan A.? — 8. V kolik hodin míní odcestovati? — 9. Čeho se obává pan B.? — 10. Jakým způsobem zvědí pánové A. a B., kdy jest jim odcestovati do Prahy? — 11. Kdy přijedou do Prahy? — 12. V kolik hodin přijde pan A. pro pana B.? — 13. Co praví pan A. panu B. při rozchodu?

Odjezd.

V den odjezdu přichází pan B., který v noci špatně spal, a proto velmi časně vstal, již v sedm hodin k svému příteli, panu A. Tento se právě připravuje. Jeho zavazadla jsou již v pořádku a pouze některá ještě nejsou, na která neměl včera dosti času. Mezi tím jde pan B. pro povoz. Jest čas jíti, ale pan A. nemůže nalézt klobouku. Hledá jej, a nalezne jej konečně ve druhém pokoji. Dají odnésti zavazadla sluhovi a jedou k nádraží. Pan A. koupil lístky a pan B.

předal zavazadla. Když pan A. koupil lístky a dali odvážit zavazadla, jdou do čekárny a jakmile spatří dvěře otevřeny, vstoupí do vlaku.

A.: Ach, již jste tu? Vy jste přišel velmi časně. Jest teprve sedm hodin. — B.: Lépe dříve, než později. Já nečekám rád a proto nerad vidím koho čekati. — A.: Snídal jste již? — B.: Děkuji. Ano, již před půl hodinou. Právě jsem tuto noc nespal dobře; vstal jsem časně a poslal jsem zavazadla na nádraží. Jsou vaše již pryč? — A.: Jsou ještě zde. — B.: Tu tedy půjdu pro povoz. — A.: Budu vám za to povděčen. Zatím srovnám ještě svoje věci. — B.: Povoz čeká přede dveřmi. — A.: Prosím, řekněte sluhovi, aby snesl má zavazadla. Kde však jest můj nový klobouk? Nevidím ho. — B.: Podívejte se do šatníku, je-li tam. — A.: Zde není. — B.: Podívejte se tedy do druhého pokoje. Našel jste jej? — A.: Ano, zde jest. — B.: Dobře. Nyní můžeme jeti. — A.: Mnoho-li dostane vozka? — B.: Zde jest sazba. Povoz pro dvě osoby stojí z koruny 60 haléřů... Jsme na nádraží. Prosím, předejte naše zavazadla a já zatím koupím jízdní lístky. — B.: Prosím. S radostí. — A.: Kde jest pokladna? Již ji vidím. Dva lístky první třídy do Prahy. — Úředník: Třicet jedna (31) koruna. — A.: Nyní můžete zavazadla zvážit. Kolik váží? — B.: Asi třicet kg. Platíme jen 10 kr. za nákladní list. Jdeme do čekárny. — A.: Kolik jest hodin? — B.: Jest půl deváté. Dvěře čekárny jsou otevřeny. Můžeme vstoupiti do vlaku.

Cvičení.

1. Přichází pan B. pozdě? — 2. Čekáte rád na někoho, kdo dlouho nepřichází? — 3. Necháte někdy

svého učitele čekati? — 4. V kolik hodin snídal pan B.? — 5. Spal pan B. dobře? — 6. Kdy vstal? — 7. Co činí pan A. za nepřítomnosti svého přítele? — 8. Co praví pan B. při návratu? — 9. Jsou nyní připraveni k odjezdu? — 10. Proč hned neodjedou? — 11. Najde později pan A. svůj klobouk? — 12. Kde byl? — 13. O čem mluví pánové při jízdě k nádraží? — 14. Jdou pěšky? — 15. Co činí pan A. a co pan B., když jsou na nádraží? — 16. Kde kupujeme lístky? — 17. Kolik váží zavazadla? — 18. Kam jdou před odjezdem vlaku? — 19. V kolik hodin vstupují do vlaku?

Příjezd.

Po krátkém čase přijeli pánové, o nichž jsme se v předešlém článku zmínili — do Prahy a vystoupili v nádraží Františkově. — Mezi tím, co jeden obstaral zavazadla, objednal druhý povoz. Pak jeli do hotelu „U černého koně“. Na cestě táže se pan A. paná B., zná-li sazbu, a poněvadž tento odpověděl, že ne, říká mu, aby se podíval na tu, která visí ve voze, poněvadž vozka jinak může mnoho žádati. Přijíždějí do hotelu a žádají pokoj. První, který jim byl nabídnut, nelíbí se jim, poněvadž jest do dvora. Přejí si pokoj, který má okna na ulici. Později chtějí jísti a jdou po schodech dolů do jídelny. Tam jedí vejce a pečeni a pijí víno.

Když zaplatili, jdou na procházku a dívají se na město.

A.: Blížíme se ku Praze. Tam vidíte již věže. Za čtvrt hodiny jsme již na Františkově nádraží.

B.: Pak jest již čas uvést naše ruční torby a po-
kryvky do pořádku.

A.: Prosím, obstarajte povoz a já obstarám naše zavazadla. Vlak stojí. Vystupme! Zavolejme sluhu, který nám zavazadla do vozu donese! Kočí, jeďte do hotelu „U černého koně“! Podíval jste se, mnoho-li obnáší sazba?

B.: Ne, já jsem nevěděl, že jest toho zapotřebí.

A.: Podívejme se, jinak může mnoho žádati. Tam jest sazba.

B.: Stojíme již u svého hotelu.

A.: Ano, vystupme! — Máte pokoj se dvěma postelemi?

Vrátný: Ano, v prvním poschodí.

A.: Ukažte nám tento pokoj. Vr.: Prosím, rače jíti nahoru a podívati se.

A.: Tento pokoj se mně nelíbí. Není dost světlý.

B.: Kam jde toto okno? Do dvora.

A.: Není tu prázdného pokoje, který jde na ulici?

Vr.: Ano, chcete jej viděti?

A.: Ano, prosím. Tento pokoj se mně lépe líbí. Co myslíte, pane B.?

B.: Mně se velmi líbí.

A.: Co stojí tento pokoj?

Vr.: Osm zlatých denně.

A.: Dobře. Vezmeme tento pokoj. Prosím, dejte přinést naše zavazadla nahoru.

B.: V kolik hodin jest oběd?

V.: V půl třetí.

A.: Kde jest jídelna?

V : Prosím, dole v pravo od schodů. — Vrchní
sklepník: Prosím, pánové, vstupte zde! Zde jest
jídelní lístek.

A.: Děkuji. Podívejme se, co jest dobrého. Jíte
rád moučník?

B.: Ano, ale raději mám vejce.

A.: Potom snad telecí pečení?

B.: Dobře!

A.: Sklepníku! Jednou dvě vejce.

B.: Na měkko a dvakrát telecí pečení!

Skl.: Jaké víno poroučejí pánové?

A.: Láhev mělnického.

Skl.: Poroučejí pánové sýr nebo ovoce?

A.: Ovoce. — Nechcete kávy?

B.: Ano. Po jídle piji velmi rád koflík černé kávy.

A.: Sklepníku platit! Mnoho-li stojí naše svačina?

Skl.: Dva zlaté padesát osm krejcarů.

B.: Dobře; platil jste?

A.: Ano, platil jsem.

B.: Jděme tedy.

A.: Je-li vám libo, můžeme jíti chvíli procházkou
a podívati se na město.

B.: S radostí, a poněvadž vy Prahu znáte, buďte
mým průvodcem.

Cvičení.

1. Co vidí cestující, když se blíží ku Praze? 2. Co
činí pánové, než přijedou na nádraží? 3. Co činí pánové,
když vystoupili? 4. Kam jedou? 5. O čem mluví
mezi jízdou od nádraží do hotelu? 6. Přijíždějí do
hotelu dříve, než mysli? 7. Z čeho to vidíme? 8. Na
koho se obrátí v hotelu a po čem se táží? 9. Jak se

líbí pánům pokoj? 10. Který jim vrátný nejdříve ukázal? 11. Proč se jim nelíbí? 12. Kam hledí okna toho pokoje, který najali? 13. Kde večeří pánové? 14. Odkud vědí, co jest k jídlu? 15. Co jedí a pijí? 16. Co se táží sklepníka, když jedí? 17. Co činí později? 18. Kam jdou? 19. Proč jest pan A. průvodcem?

Procházka Prahou.

Ve článku, který budeme právě čísti, páni A. a B. na Příkopech se procházeli. Počasí jest krásné a proto procházka velmi příjemná. Obdivují výkladní skříně a zůstávají před obchodem se skvosty státi. Později jdou do Celetné ulice, kde prohlízejí obchod „U města Paříže“. V této ulici jdou do obchodu rukavicemi, aby si nějaké koupili, poněvadž rukavice pana A. jsou roztrhané. Pan A. dívá se na několik druhů a koupí rukavice, které nejsou sice nejlepší, ale také ne drahé. Platí pak u pokladny. Na to jdou Ovocným trhem zpět na Příkopy a přijdou do svého hotelu.

A.: Jaké krásné počasí. Při takovém počasí jest radost jíti procházkou. Pojďme na Příkopy!

B.: Krásná ulice, a to množství lidí, těch povozů!

A.: Podívejte se, tam jest „Prašná brána“. Pojďme tou branou a přijdeme do Celetné ulice. Díváte se rád na výkladní skříně? Podívejte se do této, zde jest nový vzor klobouků. Tam ta krásná skříň s ozdobným zbožím! To jest obchod, který se jmenuje „U města Paříže“. Jak se vám líbí tyto hedvábné deštníky s pozlacenou rukojetí?

B.: Ne, mně se nelíbí. Já mám raději deštníky s rukojetí ze slonové kosti.

A.: Podívejte se, jak mnoho dam stojí u výkladní skříně obchodu modním zbožím, a jak obdivují právě došlé pařížské klobouky.

B.: Počkejte okamžik, podívejme se též do výkladní skříně tohoto obchodu se skvosty. Vidíte tu krásnou jehlici? Tak velkých diamantů, jako v New-Yorku, zde neuvidíte, ale vše, co vidíte, jest krásné.

A.: Na druhé straně jest obchod rukavicemi. Chcete mne tam doprovoditi? Potřebuji nové rukavice, moje jsou již roztrhané.

Příručí: Čím mohu sloužiti?

A.: Dejte mi rukavice!

Příručí: Přejete si hlazené rukavice?

A.: Ano. Prosím, ukažte mi barevné.

Příručí: Zde prosím jest nejlepší druh.

A.: Co stojí tyto rukavice?

Příručí: 4 koruny 40 haléřů.

A.: To jest příliš mnoho. — Ty jsou příliš drahé.

Příručí: Prosím, já vám ukáži lacinější druh.

B.: Jak drahé rukavice si přejete?

A.: Za tři koruny.

Příručí: Prosím, zde jsou velmi pěkné rukavice za 3 koruny. Máme ještě lacinější druhy, ale ty nejsou tak dobré.

A.: Vezmu tyto zde.

Příručí: Prosím, zde jsou, račte zaplatiti u pokladny.

Pokladník: Děkuji zdvořile.

A.: Prosím. Pojďme nyní dále a sice tímto průchodním domem na Ovocný trh. Zde jest staré německé divadlo, kde se za dřívějších dob také česky hrávalo.

B. Tak nyní pojďme touto ulicí. Hle, zde jsme na Příkopech a tam v levo jest náš hotel.

Cvičení.

1. Jak strávili cestující první odpoledne v Praze?
2. Kde začínají s procházkou? 3. Jaké jest počasí?
4. Co vidí na Příkopě? 5. Před kterým obchodem se zastaví? 6. Co praví druh druhu, pozoruje výkladní skříně? 7. Které deštníky líbí se panu B. nejlépe?
8. Kterou výkladní skříň obdivují dámy nejvíce? 9. Co jest tam vystaveno? 10. Co vidíte ve výkladní skříní obchodu skvosty? 11. Kde vidí obchod rukavicemi?
12. Proč si chce pan A. koupiti nové rukavice? 13. V jakém stavu jsou jeho rukavice? 14. V jakém stavu jest vaše kniha? 15. Kdo oslovuje pány, když tito přicházejí do obchodu? 16. Kterými slovy je oslovuje?
17. Jaký druh rukavic chce koupiti pan A.? 18. Proč nebere pan A. rukavic, které mu příručí nejdříve ukazuje? 19. Jaký jest rozdíl mezi třemi druhy rukavic, o kterých mluvíme? 20. Které bere konečně pan A.?
21. Co činíme dříve než něco koupíme? 22. Co činí pánové, když zaplatili? 23. Jdou dále procházkou? 24. Po které cestě jdou k hotelu zpět? 25. Jak se jmenuje nejživější ulice hlavního města? 26. Ve které ulici jest „Národní divadlo“?

Procházka Prahou.

(Pokračování.)

Druhého dne za své návštěvy v Praze pokračují přátelé naši v procházce Prahou. Nechtějí se tolik dívat na výkladní skříně, nýbrž spíše na budovy. Pan B. se táže, co jest to za krásnou budovu. Pan A. odpovídá na jeho otázku a pak jdou dále Ferdinandovou třídou okolo „Národního divadla“. Pan B. jest již unaven a proto ho jeho přítel uvádí do kavárny na Malou stranu. Jelikož kavárna jest blízko, jdou přes Karlův most na Malou stranu a přijdou do zahrady kavárenské. Nechtějí býti uvnitř, poněvadž jest velmi horko. Vypivše láhev vína se sodovou vodou, rozmění stovku u sklepníka a jdou dále. Vezmou potom vůz na 1 hodinu. Kočí obdrží rozkaz, aby jel Letnou do Prahy. Za jízdy vidí výstaviště a vrátí se přes most císaře Františka Josefa. Brzy jsou zpět ve svém hotelu „U černého koně“.

B.: Kam půjdeme dnes?

A.: Pojdme zase Václavským náměstím a Ferdinandovou třídou.

B.: Dobrá. Tyto ulice jsou velmi krásné. Nedívejme se však tolik na výkladní skříně, nýbrž pozorujme raději stavby!

A.: Co pak jest to za krásnou budovu tam nahoře? Nevíte toho ještě?

B.: Ne, nevím.

A.: To jest „Museum království Českého“. Tam nahoře na pravo jest „Mezibranská ulice“, kudy se

přijde na Vinohrady; na levo jsou městské sady. Ona budova v městských sadech jest nové německé divadlo.

B.: Ano, to jsme již včera viděli, jdouce z Františkova nádraží.

A.: Nyní půjdeme zde v levo a přijdeme do „Ferdinandovy třídy“. — Na konci této třídy jest „Františkovo nábreží“.

B.: Jak se jmenuje tato řeka?

A.: To jest Vltava. Zde v pravo jdouce po „Nábreží“ přijdeme ke „Karlovu mostu“. Vidíte, zde na levo jest Žofín. (Žofínský ostrov.) Tam dále ostrov Židovský a zde naproti nám, hleďte, jest ostrov Střelecký.

B.: Co jest to za budovy nahoře za „Karlovým mostem“?

A.: To jest královský hrad, „Hradčany“, kde dříve bylo sídlo českých králů. Dále za hradem jest chrám sv. Víta.

B.: Mám žízeň, pojďme do kavárny nebo do hostince!

A.: Dobrá. Pak půjdeme přes „Karlův most“ na „Malou stranu“, znám tam velmi dobrou kavárnu.

B.: Pijete pivo nebo víno?

A.: Piji raději víno.

B.: Sedněme si zde do zahrady, uvnitř jest velmi horko. — Chcete něco jísti.

A.: Ne, děkuji vám; nemám hladu.

B.: Jest všechno zapláceno?

A.: Ano, právě jsem platil.

B.: Máte drobné? Snad jich budeme potřebovat.

A.: Ne, mám jen větší bankovku. Sklepníku, můžete mi proměnit stovku?

Skl.: Ano, pane.

A.: Půjdeme dále?

B.: Jsem již skoro unaven; vezměme si vůz.

A.: Tam jest drožka; vezměme si ji. Kočí, vezmeme si vůz na hodinu. Jsou právě tři hodiny. Jeďte přes „Letnou“ do Prahy.

Kočí: Prosím, pane.

A.: Jedeme teď okolo výstaviště. Pojedeme opět přes Vltavu.

B.: Který most jest to?

A.: To jest most císaře Františka Josefa.

B.: Jaká jest tam dráha?

A.: Jest to státní dráha, která jde z Hybernské ulice.

B.: Myslím, že již jedeme hodinu.

A.: Ano, máte pravdu. Kočí, dovezte nás do hotelu „U černého koně“!

Cvičení.

1. Kterou ulicí pokračují oba přátelé na svoji cestě? 2. Jak se líbí panu B. tyto ulice? 3. Co chtějí hlavně viděti? 4. Na které nábřeží přijdou přátelé Ferdinandovou třídou? 5. Který most vede na „Malou stranu“? 6. Kde jest královský hrad „Hradčany“? 7. Proč chce pan B. jíti do kavárny? 8. Kde jest dobrá kavárna? 9. Proč si sednou do zahrady? 10. Co objednájí páni? 11. Chtějí také něco jísti? 12. Proč ne? 13. Proč si chce vzíti pan B. vůz? 14. Na jak dlouho berou si drožku? 15. V kolik hodin jedou pryč? 16. Která budova

jest podobna „Národnímu divadlu“? 17. Jest francouzská řeč české podobna? 18. Kam vede most císaře Františka Josefa? 19. Co poroučejí páni kočímu, když hodina uplynula? 20. Jak se vám líbí cesta těchto pánů? 21. Chcete také podobnou cestu konati? 22. Byl jste již také ve Stromovce? 23. Pojedete-li do Vídně, navštívíte také Berlitzovu školu?

Konec prvního dílu.

Druhý díl.

V hotelu.

Dvořák: Objednali jsme si dnes ráno telegraficky dva pokoje vedle sebe.

Zřízenec hotelu: Dobře: Páni Dvořák a Čermák, nemýlím-li se?

Dvořák: Ano, pane!

Zřízenec: Připraveny jsou pro Vás pokoje číslo 35 a 36. Máte zavazadla s sebou?

Dvořák: Zde jsou poukázky na ně.

Zřízenec: Pošlu ihned pro Vaše zavazadla, a jakmile je přivezou, dám je přinést nahoru.

Dvořák: Je při našem pokoji koupelna?

Zřízenec: Nikoli, jest jen jediná koupelna v každém poschodí.

Dvořák: Kdo nás bude budit?

Zřízenec: V kolik hodin chcete vstávat? Vzbudím Vás sám.

Dvořák: V sedm hodin: kávu nám přineste v půl osmé.

Zřízenec: Dobře, pánové. Přejete-li si, doprovodím Vás do Vašich pokojů. Zde, prosím, je vytahovadlo.

Čermák: Potřebujeme na rychlo vyprati prádlo.

Zřízenec: Máme pradelnu, která nám vrátí prádlo za 24 hodiny vyprané a vyžehlené.

Dvořák: Pošlete nám ji sem, jakmile zde budou naše zavazadla.

Zřízenec: Zde jest pro každý případ elektrický zvonek. Zazvoníte: jedenkrát na sklepníka, dvakrát na pokojskou a třikrát na sluhu.

Čermák: Mé boty jsou zamazány, kde možno je vycídit?

Dvořák: Jen zazvoňte na sluhu, on Vám je vyleští. (Zvoní.)

Sluha: Pán zvonil?

Čermák: Ano. Můžete mi ihned vycídit boty a vykartáčovati svrchník?

Sluha: Ano, pane!

Čermák: Přineste nám též teplou vodu, mýdlo a ručníky.

Sluha: V přístěnku naleznete vše, čeho potřebujete.

Čermák: Dobře, děkuji. Je tam také čerstvá pitná voda?

Sluha: Dám Vám ji přinést.

Čermák: Jest čištěna?

Sluha: Nikoli, jest to voda pramenitá a velmi zdravá. Přejete si snad vodu minerální, kysibelku neb bilínskou?

Čermák: Nemí třeba. Děkuji.

Cvičení.

- 1. Jsou pokoje těchto pánů od sebe vzdáleny?
2. Kde jsou jejich zavazadla? 3. Jak možno je dostat?

4. Čím se nutno vykáhati, abychom je obdrželi? 5. Co se s nimi učiní, až se přivezou? 6. Jest u každého pokoje v tomto hotelu koupelna? 7. Jest příjemno koupati se ve studené vodě, je-li horko? 8. Přejí si pánové zítra časně vstávat? 9. Probudíme se snadno, jsme-li velmi unaveni? 10. Můžete spáti, je-li veliký hluk vedle Vás? 11. Ruší Vás hřmot ve spaní? 12. Máte ve svém pokoji budíček? 13. Co nutno činiti se špinavým prádlem? 14. Co dělá pradelna, když vyprala prádlo?

1. Piji rád pramenitou vodu. 2. Ve velkých městech nebývá vždy čistá voda 3. Není-li voda čistá, čistí se. 4. Jsou-li ruce mokré, musí se usušiti. 5. Usuší se ručníkem. 6. Ve 24 hodinách vypere a vyžehlí prádlo. 7. Sluha musí vyčistiti špinavé šaty. 8. Aby byly boty čisté, musí se ciditi. 9. Ano, na ulici jsou také cidíci bot. 10. Chtějí vodu. 11. Poněvadž se člověk lépe myje teplou vodou. 12. Bez mýdla se nemůžeme dobře umýti. 14. Ne, teplá voda není chutný nápoj.

Pošta, telegraf a telefon.

D. Zde jest moje navštívenka. Jest zde psaní pro mne?

Úředník: Jsou zde dva dopisy, jeden z nich doporučený. Máte s sebou své průkazy?

D. Věru ani nevím.

Úředník: Nemáte cestovní pas, neb legitimaci?

D. Zde jest předplatní lístek železniční: Dostačí?

Úředník: Úplně. Zde jsou Vaše dopisy. Račte potvrditi zde v knize, že jste je obdržel.

D. V kolik hodin vybírají se poslední psaní do Vídně?

Úředník: O šesté.

D. Psátí jest příliš pozdě, budu raději telefonovati

Úředník: Telefonní cely jsou na této straně v pravo.

D. Kde obdržím známky?

Úředník: V posledním okně v pravo.

D. Jaký jest poplatek do Vinohrad?

Úředník: Deset haléřů.

D. Deset haléřů? To jest tolik, jako mimo obvod Prahy.

Úředník: Ano, přejete si raději lístek pro pneumatickou poštu za 30 haléřů?

D. Bude doručeno psaní dříve?

Úředník: Dopis musí býti dodán na určené místo v hodině, po vhození do schránky.

D. Nuže, užiji pneumatické pošty. Račte mi dáti telefonický seznam pro venkov.

Úředník: Zde jest.

D. Přeji si číslo 253 ve Vídni.

Úředník: Prosím. Račte vstoupiti do této cely. Jste již spojen?

D. Haló! Vídeň?

V. Slyším.

D. Číslo 253?

V. Ano.

D. Jste to Vy, pane Vysoký?

V. Ano, s kým mám čest mluvit? Nepoznávám Vás dle hlasu.

D. Zde Dvořák.

V. Ah, výborně. Jak se račte míti, drahý příteli?

D. Děkuji. Znamenitě. Jsem trochu unaven. Poslyšte, obdržel jsem právě Váš dopis poste restante.

V. Co o něm myslíte?

D. Vaše truchlivé novinky mě uvedly v zoufalství. Mám Vám mnoho říci. Pozejtří večer přijedu do Vídně. Budeme míti čas k rozmluvě. Dobře. Přerušilo se spojení. Haló, slečno, ještě mluvíme. Slyšíte mne, pane Vysoký? Ah, konečně jest spojení obnoveno. Dámy při telefonu jsou nesnesitelné. Co pak? Pan Kučera Vám vypravoval, že jsem mu slíbil šestiměsíční úvěr? To jest nesprávné: jest to úplně nesprávné. O tom jsme ani nemluvili. Nemusíte věřit, co on Vám povídá.

V. Máte pravdu. On není zcela vážný. Zmínil se o dědictví, které právě se mu naskytlo, ale nevěřím tomu. Mluvil-li pravdu nepotřebuje našeho úvěru.

D. Míním, že jsme s ním neměli vstoupiti v obchodní spojení. Ale můžete mně dáti adresu pana Duba; mohl by mi snad dáti zprávu o panu Kučerovi.

V. Neznám jí přesně, ale najdete ji v adresáři.

D. Na brzkou shledanou, pane! Pozdravujte všechny.

V. Na shledanou, pane Dvořáku!

Cvičení.

1. Jak zasílá se dopis z místa na místo?
2. Co se přilepí na obálku, aby bylo zřejmo, že poštovné jest zapláceno?
3. Jaké dopisy chcete doporučiti?
4. Kdy zasíláme dopis „poste restante“?
5. Co ukáže pan D. poštovnímu úředníku, aby mu udal své jméno?
6. Dostačí navštívenka, aby dokázala totožnost pana

Dvořáka? 7. Jak může dokázati svoji totožnost? 8. Můžeme cestovati do Ruska bez průkazu? 9. Jak jmenujeme tento průkaz? 11. Kam se má pan Dvořák podepsati? 10. Má pan D. pas? 12. Jaké poštovné se platí za dopis z Prahy do Vinohrad? do Vídně? 13. Kolik obnáší poštovné do ciziny? 14. Čeho užíváme v Praze ku rychlému sdělení? 15. Co stojí pneumatický dopis?

1. Zavolám napřed „Halo!“ 2. Udám jí číslo. 3. Poněvadž cestoval. 4. Řekne mu, že obdržel jeho dopis. 5. Nikoliv, sdělil s ním nepříjemné věci. 6. Odcestuje pozítří. 7. Byli přerušeni. 8. Spojení bylo přerušeno. 9. Mluví se slečnou telefonistkou. 10. Považuje ji za nesnesitelnou. 11. Užívá slova „nesnesitelná“. 12. Mluví o obchodním příteli. 13. Kupuje-li se za hotové, platí se hned, kupuje-li se na úvěr, až po ujednané lhůtě. 14. Chce šestiměsíční úvěr.

Nájem bytu.

Pan Čermák jde po ulici a táže se kolemjdoucího, aby mu ukázal, kde jest Jindřišská ulice. — Tento mu vykládá, kde jest tato ulice, a ptá se ho, které číslo hledá. Když se doví, že hledá číslo 73., řekne mu, kudy má jíti. Pan Čermák děkuje tomuto pánovi za jeho ochotu a jde k domu pana Procházky; tam táže se služby, která mu přišla otevřít, je-li pan Procházka doma. Tato odpoví, že ano, a táže se po jeho jménu P. Č. jí řekne, že ho pan Proch. nezná, a že přichází, aby se podíval na byt, který Procházka pronajímá. Brzy přichází p. Proch. a ukazuje p. Čermákovi byt,

který jest ve druhém poschodí a sestává z 5 místností. Panu Čerm. se zdá býti kuchyň tmavá a jídelna malá.

Prosí pana P., aby mu řekl také něco o ostatních nájemnících. Tento praví, že v přízemí bydlí sám se svou rodinou; v prvním poschodí bydlí prý pan Černý, ředitel pojišťovací společnosti, a naproti dvě dělnické rodiny. P. Proch. říká panu Čermákovi, že má také sklep k svému bytu a upozorňuje p. Čerm. ještě na vodu a plyn, kterých p. Čerm. nepozoroval. Čiňte, jak chcete! Majitel domu dá hned udělati opravy, tak že pán se může stěhovati již za čtrnáct dní.

Pan Čermák: Odpusťte pane, nemůžete mi laskavě říci, kde jest Jindřišská ulice? — Oslovený: Milerád, avšak Jindřišská ulice jest velmi dlouhá. Které číslo hledáte? Pan Č.: Hledám číslo sedmdesáté třetí. — Oslovený: Jděte zde dolů Bredovskou ulicí až tamhle na roh a třetí dům na pravo jest číslo 73. — Pan Č.: Děkuji vám, pane, má úcta.

Jest pan Procházka doma? — Služka: Ano, prosím. Račte jen dále. Koho mohu ohlásiti? — Pan Čermák: Pan Procházka mne nezná, řekněte mu, že přicházím se podívat na byt, který lze najmouti.

Pan Proch.: Co si přejete? — P. Č.: Četl jsem v novinách, že pronajímáte byt; rád bych jej viděl. Z kolika místností sestává? — P. Pr.: Jest pět místností: kuchyň, jídelna, salon, dvě ložnice a předsíň. — P. Č.: Ve kterém poschodí jsou? — P. Pr.: Ve druhém, prosím, račte po těchto schodech. Zde jest kuchyň. — P. Č.: Jest velmi tmavá. Kam jde toto okno? — P. Pr.: Jde na dvůr. Kuchyň jest spojena s jídelnou těmito dveřmi. Vidíte, tento pokoj jest velmi světlý. — P. Č.: Ano, jest

však také malý. Nevím, kam bych postavil skříň? — P. Pr.: Zde mezi okny jest dosti místa. Prosím, podíváme se zde do salonu; také zde, jakož i v jídelně máte velké zrcadlo. — P. Č.: Kam pak jdou tato dvě okna? — P. Pr.: Na ulici. — P. Č.: Račte mi laskavě říci něco o ostatních nájemnících zde v domě. — P. Pr.: Jak jste viděl, bydlím já se svou rodinou v přízemí, v prvním poschodí bydlí pan Černý, ředitel jedné zdejší pojišťovací společnosti, a tam v těch bytech naproti bydlí dvě dělnické rodiny. — P. Č.: Pak jsem zapomněl se ptáti, máte-li v domě také vodu? — P. Pr.: Ovšem. Plyn i vodovod, nepozoroval jste toho v kuchyni? — P. Č.: Nepozoroval jsem; a zač pronajmete mi byt? — P. Pr.: Tisíc zlatých ročně splatných čtvrtletně napřed. — P. Č.: Ano, a jsou ještě nějaké správký. Kdy se mohu stěhovati? — P. P.: Za čtrnáct dní. — P. Č.: Tak dobrá, vezmu tedy byt, nábytek zde bude příštího prvního.

Cvičení.

1. Koho osloví pan Č. na ulici? 2. Nač se ho táže? 3. Proč ho zastaví? 4. Na které číslo se táže? 5. Kterou cestou musí jíti? 6. Kde jest číslo 73? 7. Jak říkáme tomu, jenž nám dává vysvětlení o čemkoliv? 8. Proč se zvoní než se jde do domu? 9. Co činí služka, slyší-li zvoniti? 10. Po čem se táže pan Č.? 11. Co odpovídá služka na jeho otázku? 12. Jaký účel má návštěva p. Č.? 13. Proč neřekne pan Č., jak se jmenuje? 14. Co činí služka mezi tím co p. Č. čeká? 15. Co řekne služka p. Proch.? 16. Odkud se dověděl p. Č., že p. Proch. pronajímá byt? 17. Nač se ho táže pan Proch.? 18. Jak se táže, aby věděl, kolik má místností byt? 19. Ve

kterém poschodí jest? 20. Jmenujte mi rozličné místnosti domu a řekněte mi, co se v nich činí! 21. Kam jde okno tohoto pokoje? 22. Co říká p. Č. o jídelně? 23. Jest váš dům proti požáru pojištěn? 24. Jste pojištěn na život? 25. Jak se jmenuje spodní část domu? 26. Kterou část domu nazýváme půdou? 27. Nač neměl p. Č. pozor? 28. Kolik obnáší činže? 29. Kdy a jak jest splatná? 30. Jest byt v dobrém stavu? 31. Jest tato kniha zachovalá nebo jest roztrhána? 32. Běře p. Č. onen byt? 33. Kdy pošle svůj nábytek.

Cvičení.

1. Táže se ho, kde jest Jindřišská ulice. 2. Zajisté, neznám-li cesty, táži se. 3. Jeden zná Prahu, druhý ne. 4. Bydlím v čísle 916. 5. Zajisté můžete vstoupiti, aniž jste zvonil. 6. Ano, jsou-li dvěře zavřeny. 7. Protože se jinak neví, že chci vstoupiti. 8. Ano, ukáže mnu jej. 9. Aby ohlásila cizince. 10. Četl to v novinách. 11. Říká, že jest velmi tmavá. 12. Ovšem, že jest světlý byt příjemnější, než tmavý. 13. Ano, najímá jej. 14. Ano, plyn i vodovod. 15. Ne, dříve se dívám na byt. 16. Musí dříve obstarati správký. 17. Upozorňuje jej na to. 18. Za čtrnáct dní.

U obchodníka nábytkem.

Pan K. najal právě byt. Jde do krámu obchodníka nábytkem, a žádá jej, by mu ukázal nejdříve výbavu do salonu. Tento mu ji ukáže, však panu K. se nelíbí, ani nábytek ve slohu Ludvíka XV. Volí přece zařízení, které sestává z jedné pohovky, dvou lenošek, čtyř

židlí a jednoho stolu. To vše stojí 2000 K. Obchodník činí pevnou cenu, protože chce ještě jiný nábytek prodati. Pan K. chce také zařízení do jídelny; když viděl několik druhů nábytku, jeden z ořechového dřeva, který stojí 600 K, vezme-li jej se židlemi potaženými, 800 K. Pan K. chce slevu, avšak prodavač se zdráhá prodati zboží levněji, neboť u něho jsou pevné ceny.

Na to jdou do hořejšího poschodí, kde se prodávají žíněnky atd. Toto jest na skladě ve všech družích. Pak tedy najde pan K. zařízení, které se mu velmi líbí. Chce ještě také žíněnky, avšak v tom upozoruje, že nemá již času, a slíbí prodavači, že přijde.

Kupující: Račte mi ukázati výbavu do salonu. — Obchodník: Prosím, mám veliký výběr; za jakou cenu asi přejete si nábytek? — K.: Nemohu říci napřed, než jsem viděl váš sklad. — Ob.: Co soudíte o tomto zařízení ve slohu Ludvíka XV.? — K.: Nelíbí se mi ani dost málo. — Ob.: A tento zde z černého dřeva, potažen červeným sametem? — K.: Samet jest obyčejný; tento druh se mi líbí lépe. Z kolika kusů sestává? — Ob.: Z jedné pohovky, dvou lenošek a čtyř jiných stolic. — K.: Nemáte stolu, který se k tomu hodí? — Ob.: Ano, zde jest stůl v tomtéž slohu. — K.: Nevím však, jaká jsou sedadla. — Ob.: Račte se jen posaditi na tuto lenošku, uvidíte jak měkce se sedí. — K.: To jest pravda, sedí se velmi pohodlně. Jaká jest však cena i se stolem? — Ob.: Pro vás 2000 K; chcete koupiti jiný nábytek ještě, není-li pravda? — K.: Ano, chci zařídit celý dům. — Prosím, ukažte mi také nějaký nábytek do jídelny. Nejdříve skládací stůl. Z jakého dřeva jest tento? — Ob.: Z ořechového dřeva. — K.: Nezdá se býti dosti silný, ukažte mi jiný. — Ob.: Jak se vám

líbí tady ten? — K.: Zcela dobře. Máte také židle k tomu? — Ob.: Ovšem; chcete potažené stolice anebo rákosové? — K.: Rákosové bych myslil, jsou také levnější? — Ob.: Zajisté, o 10 K kus. — K.: Jakže, tak veliký rozdíl? Prosím, ukažte mi nyní polici, která patří k těmto židlím a k onomu stolu. — Ob.: Odporučil bych vám tuhle; jest pracována v tomtéž slohu. — K.: A kolik stojí jídelna? — Ob.: 600 K, vezmete-li rákosové židle, 810, K vezmete-li potažené. — K.: Jest to přesná cena? — Ob.: Ani o halěr méně. Nepřecením svým zákazníkům nikdy, jest tedy zbytečno v našem krámě smlouvat; máme vždy pevné ceny. — K.: Nevidím zde nábytku do ložnice. — Ob.: Máme velký výběr v hořejším poschodí; prosím, račte snad po těchto malých schodech nahoru. — K.: Ukažte mi laskavě cestu; jděte napřed. Ale schody jsou velmi úzké, jak můžete dostati nábytek nahoru? — Ob.: K tomu máme zvláštní vytahovadlo za domem. Chcete snad nábytek z mahagonového dřeva do své ložnice? — K.: O ne, to se mi nelíbí; není už obvyklý.

Ob.: Tedy z ořechového dřeva? — K.: Nejraději bych zcela jednoduchý; ořechový pro jednu ložnici a z dubového dřeva pro druhou. Počkejte, toto se mi velmi líbí a zvláště postele. Prodáváte také žíněnky? — Ob.: V prvním poschodí najdete vše, co si přejete. Žíněnky, podušky, pokrývky atd. — K.: Přijdu se ještě jednou podívat na všecko. — Ob.: Jak si přejete. — K.: Poroučím se vám. — Ob.: Má úcta, služebník.

Cvičení.

1. Co chce viděti pan K.? 2. Mnoho-li chce vydati peněz? 3. Co myslí o nábytku ve slohu Ludvíka XV?.

4. Proč nechce sametového nábytku? 5. Jaký nábytek ukáže mu pak prodavač? 6. Nalézá ku konci zařízení dle své chuti? 7. Co říká, poukazuje na to? 8. Z čeho sestává celé zařízení? 9. Nač se ještě ptá? 10. Má toto zařízení také stůl, který se k zařízení hodí? 11. Co má pan K. činiti, chce-li viděti, zda-li jsou židle dobře vycpané? 12. Připouští pan K., že jsou židle dobře vycpané? 13. Co stojí celé zařízení? 14. Proč žádá obchodník jen 200 K? 15. Který nábytek chce pan K. koupiti pro jídelnu? 16. Jakou polici chce vzíti? 17. Co se uschovává do police? 18. Jak se líbí panu K. stůl, který mu nejdříve ukáže? 19. Jest tento stůl skutečně silný nebo še jen zdá? 20. Zdá se, že slunce se točí kolem země? 21. Točí se skutečně kolem ní? 22. Kterou polici radí prodavač panu K.? 23. Co mi radíte? 24. Vezme pan K. potažené židle? 25. Proč chce raději rákosové židle? 26. Jaký jest rozdíl v ceně těchto stolic? 27. Jak drahá jest jídelna, vezme-li rákosové židle? 28. Ve kterém případě stojí celá výbava pouze 600 K? 29. Může kupující v tomto krámě smlouvati? 30. Co znamená výraz, míti „pevné ceny“? 31. Smlouváte v obchodech? 32. Může se v dobrém obchodě smlouvati? 33. Jdete po schodech, abyste přišel do tohoto pokoje? 34. Z jakého dřeva se vám líbí nejlépe zařízení jídelny? 35. Z čeho sestává lůžko? 36. Vracíte se po hodině domů? 37. Kdy sem přijdete opět? 38. Co říkáte, opouštíte-li někoho?

Cvičení.

1. Protože právě najal byt. 2. Táže se ho, kolik chce vydati. 3. Aby věděl, jaké zařízení mu má ukázati.

4. Ukazuje mu nejdříve zařízení ve slohu Ludvíka XV. 5. Ó ano, mám velmi rád nábytek potažený sametem. 6. Aby mu ukázal, že jsou dobře vycpány. 7. Ne, že jest snad unaven, nýbrž aby viděl, jak jsou židle vycpány. 8. Ne, počítá mu levněji než zákazníkům ostatním. 9. Chce viděti zařízení pro jídelnu. 10. Volí rákosové. 11. Protože nechce platiti draho. 12. Ano, v hořejším poschodí. 13. Po schodech jde se dolů. 14. Pořád jsou velmi úzké. 15. Ano, potřebuje ještě jiného nábytku. 16. Ne, slibuje mu, že přijde ještě jednou.

U krejčího.

Pan Mlynář potká svého přítele Kováře na ulici a diví se jeho novému obleku, který si tento koupil, protože se mu velmi líbí. Pan Kovář mu sděluje, že nekupuje žádných hotových šatů, že dává si raději je šíti, neboť takto se nemusí obávat, že obdrží oblek malý nebo veliký. Pan Mlynář jej pak žádá, by mu udal jméno a adresu krejčího. Ale pan Kovář praví, že ho povede ku svému krejčímu. Když vstoupí do dílny krejčího, představí pan Kovář svého přítele krejčímu slovy: „Můj přítel, p. Mlynář, váš nový zákazník.“ Když mu pan Šimunek za to poděkoval, táže se pana Mlynáře, co si přeje. Tento odpověděl, že přišel, aby si objednal takový oblek, jaký má jeho přítel, pan Kovář. Pan Šimunek pravil, že má ještě dosti téže látky, a vzal mu míru. Přislíbí, že bude oblek za 8 dní hotový a prosí nového zákazníka, by přišel k němu za dva dny.

Pan Mlynář: Milý pane Kováři, vy máte pěkné šaty, které vám velmi dobře slušejí; koupil jste je hotové anebo jste si je dal zhotoviti?

P. Kovář: Dávám si vždy dělati své obleky. —

P. M.: U koho si dáváte zhotoviti svoje obleky? —

P. K.: U pana Šimůnka. — P. M.: Nechtěl byste mne tam dovésti; rád bych měl takový oblek jako vy. —

P. K.: S radostí.

Má úcta pane Šimůnku, vedu vám zákazníka. —

Krejčí: Jste velmi laskav, pane Kováři. Čím mohu sloužiti, pane? — P. M.: Můžete mi udělati takový oblek jako má můj přítel? —

Kr.: O prosím; mám právě ještě něco této látky. Raďte si svléknouti svůj kabát, veznu vám hned míru. Přejete si také vestu a kalhoty? —

P. M.: Ušijte mi celý oblek! —

Kr.: Přejete si kabát trochu volnější? — P. M.: Přenechám to vám, vy víte, jak se to teď nosí. —

Kr.: Jakou podšívku si přejete? — P. M.: Hedvábnou. —

Kr.: Do kdy jest vám třeba toho obleku? — P. M.: Do osmi dnů, je-li možno. — Kr.: Prosím, do té doby bude hotov; ale prosil bych vás, byste se zde pozítří zastavil, abych vám zkusil aspoň kabát.

Cvičení.

1. Koho potká pan M.? 2. Či přítelem jest pan Kovář? 3. Co pozoruje pan Mlynář na panu Kováři? 4. Jak se mu líbí oblek? 5. Proč nekupuje hotových obleků? 6. Děláte si své šaty sám? 7. U koho si je dáváte šíti? 8. Co si přeje pan Mlynář? 9. Co činí oba přátelé na to? 10. Jde pan Mlynář sám ku krejčímu? 11. Co říká pan Kovář panu Šimůnkovi? 12. Zač mu

tento děkuje? 13. Může krejčí ušítí druhý oblek jako onen panu Kováři? 14. Co musí krejčí činiti dříve, než může zhotoviti oblek? 15. Proč bere míru? 16. Co se ptá pan Šimunek pana Mlynáře? 17. Říká tento krejčímu, jaký střih má míti kabát? 18. Co činí pan Mlynář, když mu krejčí vzal míru? 19. Do kdy chce míti oblek hotový? 20. Co mu odpovídá krejčí? 21. Proč se zkouší nejdříve nový oblek, než se koupí? 22. Přijďte sem od zítřka za týden? 23. Odcestujete za čtrnáct dní?

Cvičení.

1. Jest zábava o oblecích. 2. Potkají se na ulici. 3. Ano, slušejí mu velmi dobře. 4. Ne, jest veliký na vás. 5. Ne, nekupuje si hotových šatů. 6. Ovšem, šaty dle míry jsou dražší. 7. Ne, naopak, jsou levnější. 8. Jmenuje se Šimunek. 9. Jest krejčím. 10. Ne, není krejčím. 11. Jdu ku krejčímu, potřebuji-li šatů. 12. Ano, doprovodí ho. 13. Do krámu pana Šimunka. 14. Nejdříve ho pozdraví. 15. Představí svého přítele. 16. Chce takový, jako má jeho přítel. 17. Ano, má ještě dosti takové látky. 18. Svléká se ze svého kabátu. 19. Protože krejčí chce vzíti míru. 20. Ptá se ho, do kdy chce míti oblek hotový. 21. Ano, bude hotov.

U krejčové.

Krejčová: Račte si přátí, slečno? — Paní: Ráda bych šaty pro vycházku; nevím však, jaké mám voliti. Co mi radíte? — K.: Nyní se nosí nejvíce látky jednobarevné. — P.: Tedy pruhované a kostkované látky jsou již zcela z mody? — K.: To ne; nosí se ještě, avšak

velmi málo. — P.: Jaká bude moda pro tuto zimu? — K.: Račte se jen laskavě podívatí na několik obrázků. Který z těchto obleků se vám líbí nejlépe? — P.: Ani jeden. Nejlépe se mi líbí hnědé šaty s hladkým životem a skládanoú sukni, které jsou ve vaší výkladní skřini. — K.: Zde mám něco velmi dobrého. — P.: Není to příliš těžké na toto počasí? — K.: Snad máme totéž také v lehčí látce na skladě. Co myslíte o tom? — P.: To jest dobré, to koupím.

U m o d i s t k y:

Klobouky ze sametu, hedvábí, tulu; slaměný klobouk ozdobený květinami, stuhami, péry — zkusiti, podívatí se do zrcadla, ptáti se po ceně, smlouvatí, vybrati si atd.

U k l o b o u č n í k a:

Plstěný klobouk, hedvábný klobouk, vysoký klobouk cylindr, měkký klobouk, okraj, hlava, čepice, čapka.

U o b u v n í k a:

Střevíce, boty, pérka, kůže; teletina, konina, kozina; podšívka, podpatky, šněrovací botky, střevíce na knoflíky, gumové střevíce.

Návštěva.

Bedřich neočekává návštěvy Petrovského, jest tedy překvapen. — Poslední přichází do Prahy, aby vyřídil své záležitosti a prohlédl si město. Přichází v nejlepším čase, neboť jsou Bedřichovy narozeniny. Bedřich se ho

táže, jak dlouho se zdrží, a jest velmi rád, že Petr zůstane v Praze týden. Pozve jej k sobě, avšak pan Petrovský se obává, že bude obtěžovati; když však ho Bedřich ujišťuje, že naopak ho potěší, rozhodne se a přijme pozvání. Poněvadž však raději si šaty nemění, jde do pokoje, který mu byl vykázán, aby se trochu upravil. Nalezne tam kartáče, mýdlo a ručníky. Když se upravil, představí ho Bedřich své paní, ježto ho ještě nezná. Těší se velmi, že ho poznala, a sednou si ke stolu. Při polévce ptá se paní svého muže, zda-li jest dosti slaná. Tento odpovídá, že není, ale že není milovníkem příliš kořeněných pokrmů. Po polévce se přinese telecí pečeně, a potom bělice. Bedřich podotýká, že jí raději holoubata. Sotva že to dořekl, již přináší kuchařka holoubátka. Zákusky mají čokoládové a páni, kteří je rádi jedí, těší se tomu velmi. Při kávě nabízí Bedřich svému příteli doutník, avšak tento jej odmítá, poněvadž se obává, že by to bylo paní nepříjemné. Ježto však tato tomu odpírá, neostýchá se déle a přijme doutník. Odpůldne zamýšlejí páni procházku městem.

Bedřich: Hle, přítel Petrovský, pěkně vítám! Co pak tě přivádí do Prahy? — Petr: Předně obchodní záležitosti a pak přání, bych seznal vaše krásné město, o kterém mi bylo tolik pěkného řečeno. — B.: Opravdu? Ne, jak mne to těší! Tvoje návštěva jest mi velmi příjemná; ujišťuji tě. — P.: Jest zbytečno ti říci, jak mne to právě tak těší, že tě opět jednou vidím. — B.: To jsi zvolil právě nejvhodnější den, slavím dnes své narozeniny. — P.: Tak, tedy mé neupřímnější blahopřání. — B.: Děkuji ti, příteli. Ale řekni mi přece, jak dlouho ještě zůstaneš v Praze; doufám,

že hodně dlouho. — P.: Nevím ještě přesně, avšak každým způsobem celý týden. — B.: Ó celý týden, to jest hezké! To se rozumí, že budeš bydliti u mne. — P.: Milerád, netřeba-li se báti, že budu obtěžovati. — B.: Ani dost málo. — P.: A tvoje paní . . . ? — B.: Bude se náramně těšiti, že tě sezná; avšak prosím, odpust na minutu, chci jen říci kuchařce, že máme hosta. — P.: Prosím. — B.: Tak tedy jest obstaráno! A nyní si učiň pohodlí ve svém pokoji. — P.: Kdy se jí u vás? — B.: Přesně ve dvě hodiny. Avšak máš-li hlad . . . — P.: Naprosto ne, rád bych se však nejdříve přestrojil. — B.: Ale nedělej přece žádných okolků. Tvůj cestovní úbor jest dosti pěkný. — P.: Tím lépe, neboť se přiznávám, že jsem unaven. Ale trochu bych se alespoň umyl a učesal. Jsem tak ušpiněn z cesty.

B.: Dobrá. Zde v tomto stolku najdeš kartáče, mýdlo, a zde visí ručník. Řeknu ještě služce, aby ti přinesla džbánec vody a umyvadlo. — B.: Zde ti představuji svého přítele Karla Petrovského! — Paní: Těší mne skutečně, že vás seznávám osobně; můj muž mi tak často o vás vyprávěl. — P.: Ano? Co asi vypravoval? — Paní: Vždyť víte, že můj manžel nevypravuje nic zlého o svých přátelích. — P.: Ó, to já vím. Bedřich jest velký dobrák a těší mne tím více, že má tak spanilou paničku. — Paní: Děkuji za poklonu. — Služka: Jest uchystáno — —. Paní: Račte se snad zde usaditi, pane Petrůvský. Poslechni, muži, mně se zdá, že polévka není dosti solená a nemá skoro žádné chuti, ne? — B.: To ovšem nevím; vždyť víš, že jsem nebyl nikdy přítelem silně kořeněných jídel. — P.: Smím vám nabídnouti kousek chleba, milostpaní? — Pí.: Prosím, děkuji vám; jak pak vám chutná telecí pečeně,

pane Petrovský? — P.: Jest tak znamenitá, že bych prosil ještě o jeden kousek. — Pí.: I s radostí. — B.: Co pak říkáš, Karle, našemu bílému vínu? — P.: Jest věru výtečné. — B.: Podej mi sem svoji sklenici! — P.: I děkuji, jest ještě plná. Ach, tady jest moje zamilované jídlo, bělice s chřestem. — B.: Tohle ty jíš nejraději? Uznávám tvůj vkus, není právě špatný. Přece však mám raději pečená holoubátka. — Pí.: To se rozumí, že je na svůj svátek dostaneš. Anna, přineste sem holoubata! Vezměte přece také luštěniny, pane Petrovský, máme zelený hrášek a boby. — P.: Dovolíte-li, milostpaní, vezmu luštěniny po pečení. — Pí.: Jak si přejete, můj muž to dělá jako vy: také nejí nikdy luštěnin k masu. — B.: Jaké pak zákusky budeme míti dnes, milá ženo? — Pí.: Počkej jen okamžik, budeš otvírati oči! Anna, přineste zákusky a kávu! — B.: Ach, jaké to překvapení jsi mi učinila! Ty víš, jak rád jím čokoládová jídla! — P.: Jsem taktéž velkým jejich milovníkem! — Pí.: Těší mne neobyčejně, že jsem též vám učinila vhod, pane Petrovský. Je libo též mléko do kávy? — P.: Děkuji vám, po jídle piji černou kávu. Ale prosil bych vás o cukr. — Pí.: I prosím mnohokráte za odpuštění, že jsem opomenula! — P.: Děkuji vám. — B.: Budeš kouřiti doutník, Karle? — P.: Děkuji, nyní ne. — B.: Ale vždyť jsi dříve vždycky kouřil po jídle. — P.: Bojím se, bych neobtěžoval tvoji paní. — Pí.: Naprosto ne, pane Petrovský, jsem na kouř doutníků již dávno zvykla; mimo to jsem nucena vás nyní opustiti, jest mi něco opatřiti v kuchyni. Prosím, neračte se tedy vytrhovati. — P.: Děkuji, milostpaní; užijí ihned vašeho laskavého svolení. — Pí.: Uvidím vás ještě dnes odpoledne? —

B.: Před večeří sotva. Zamýšlím totiž se svým přítelem projít se městem, abych mu ukázal památnosti jeho.
— Pí.: Tedy na shledanou, pane Petrovský! — P.: Poroučím se vám milostivá paní, ruku líbám.

Cvičení.

1. O čem se mluví v předešlém článku? 2. Očekával Bedřich svého přítele? 3. Co zvolá, když jej upozoruje? 4. Čím jest překvapen? 5. Proč jest tím překvapen? 6. Kterou otázku dává svému příteli? 7. Co ho vede do Prahy? 8. Konal sem pan Petrovský cestu jen pro zábavu? 9. Má mnoho práce v Praze? 10. Co myslí o Praze? 11. Sdílí pan Petrovský radost se svým přítelem? 12. Přišel v příhodný čas? 13. Co činíme při narozeninách přítelových? 14. Jak dlouho miní pan Petrovský pobýti v Praze? 15. Potrvá jeho návštěva déle než týden? 16. Jak se líbí Bedřichovi rozhodnutí jeho přítele, že zůstane nejméně týden v Praze? 17. K čemu jej pozve? 18. Očekává, že jeho přítel pozvání přijme? 19. Které slovo vám to ukazuje? 20. Za kterých podmínek zůstane pan Petrovský u svého přítele? 21. Jest dům, který Bedřich obývá, dosti velký, aby přijal návštěvu? 22. Bude pan Petrovský svojí návštěvou svého přítele obtěžovati? 23. Koho se bojí ještě pan P., že svojí návštěvou bude obtěžovati? 24. Bude ji obtěžovati? 25. Proč se omlouvá Bedřich? 26. Co chce učiniti? 27. Proč? 28. Omlouvá ho pan Petr.? 29. Kterým slovem? 30. Co říká Bedřich, když se vrací? 31. Co ohlašuje svému příteli? 32. Uděláte si pohodlí, jste-li doma? 33. Proč myslí B., že má jeho přítel hlad? 34. Má tento opravdu hlad? 35. Proč se vyptával, kdy se jí? 36. Vybízí ho Bedřich,

aby se přestrojil? 37. Čím vyjadřuje pan Petr. svoji spokojenost, že nemusí měniti svých šatů? 38. Co chce činiti pan Petr. před obědem? 30. Čeho jest zapotřebí, chceme-li se ustrojiti? 40. Kde jsou tyto předměty? 41. Co činí Bedřich, když se všichni sejdou v jídelně? 42. Komu představuje svého přítele? 43. Co odpovídá tato? 44. Komu to říká? 45. Slyšela již o něm mluviti? 46. Koho? 47. Jak mluví Bedřich o svých přátelích? 48. Co myslí pan P. o Bedř. a jeho paní? 49. Co se činí, když jest oběd připraven? 50. Co se jí nejdříve? 51. Co se táže pí. svého muže, co se týče polévky? 52. Sdílí Bedřich smýšlení se svou paní? 53. Jaká jídla má Bedřich raději? 54. Co se jí po polévce? 55. Co jíte nejraději? 56. Co jí Bedřich raději než bělice? 57. Jakou radost učinila paní svému muži k narozeninám? 58. Který jest váš nejmilejší spisovatel? 59. Ostýcháte se tu a tam, jíte-li u cizích? 60. Oč prosí pan Petr.? 61. Proč prosí paní o omlouvení? 62. Co nabízí Bedřich svému příteli mezi kávou? 63. Proč ho pan Petr. nepřijme? 64. Čím se zaměstnává pí. zatím, co pání kouří? 65. Jak se zdraví pí. a pan Petr. při loučení?

O zdraví.

Edvard již dlouho čeká na Aloisa. Konečně ho navštíví a ptá se ho, čeká-li již dlouho. Poněvadž slyší, že již půl hodiny, omlouvá se, říká, že jest nemocen. Edvard se diví velice, slyše, že A. jest nemocen. Přítel mu dává radu, by poradil se s lékařem. Toho není již zapotřebí, poněvadž radil se již s lékařem,

který mu předepsal lék, avšak ačkoli bere lék, přece mu není lépe. Edvard zná lékaře, který léčil jeho matku, poněvadž byla nemocna. Alois se táže, jak se daří této paní a doví se, že jest jí již lépe.

Jen musí se míti ještě na pozoru, aby se nenachladila. Na to mluví pání o panu Stýblovi, který je též nemocen. Jeho lékař myslí, že oslepne. Na otázku, jak neduh ten vlastně začal, odpoví Alois, že p. S. měl oči již od malička bolavé a otec pana Stýbla následkem úrazu jest hluchý. Alois se chce poptati, zda-li se radil p. S. již s Drem Chalupeckým, poněvadž tento lékař jest odborníkem očních nemocí. Protože A. prospívá procházka, chtějí se pánové projíti.

Edvard: Tu vás máme konečně! — Alois: Čekáte již dlouho na mne? — E.: Již půl hodiny. — A.: Prosím, omluvte mne; spal jsem poslední noc velmi špatně a zůstal jsem proto trochu déle v posteli než obyčejně. Necítím se zdráv. — E.: Skutečně? Co pak je vám? — A.: Nevím sám, již po osm dní mívám často bolení hlavy, a mívám tu a tam horečku. — E.: Ale vždyť jste obyčejně tak zdráv; máte chuť k jídlu? — A.: Jím ovšem něco, avšak chuti k jídlu nemám. — E.: Musíte jíti k lékaři! — A.: To jsem již učinil, avšak horečka ještě stoupla. — E.: Co pak vám říkal lékař? — A.: Nejdříve řekl, abych bral chininové prášky a několik dní potom mně dal lék, avšak doposud nenastal obrat. — E.: Kterého lékaře jste se tázal o radu? — A.: Našeho domácího lékaře Dr. Piskáčka. — E.: To jest týž, který ošetřoval moji matku. — A.: Jak pak se daří nyní vaší paní matce? — E.: Jest jí již lépe, děkuji. — A.: Jest ještě upoutána na lůžko? — E.: Ó, ne, jest

tomu již týden, co neleží, a může se i trochu po zahradě procházeti, není-li příliš chladno. Ovšem že se musí velmi setřítí, by se nenastudila. — A.: Těší mne, slyším-li, že jest jí lépe. Ale poněvadž právě mluvím o nemoci, slyšel jste něco o panu Stýblovi, co asi dělá? — E.: Je mu bohužel velmi zle, není naděje na zlepšení. — A.: Chudák, lituji ho upřímně, tedy oslepne? — E.: To jest aspoň náhled ošetřujícího lékaře. — A.: Jak neduh vlastně začal? — E.: Pan Stýblo měl již od nejútlejšího mládí vždy bolavé oči. — A.: A otec jeho je zdrav? — E.: Myslím, že jest hluchý, avšak jen následkem úrazu. — A.: Proč se však pan Stýblo netáže o radu Dr. Chalupeckého? Týž jest odborníkem očních nemocí. — E.: Nevím, zda-li se ho tázal čili nic, zeptám se po tom ještě jednou. Prospívá vám trochu se projítí? — A.: Ano, bolesti v hlavě přestávají. — E.: Dobrá tedy, pojďme!

Cvičení.

1. O čem jedná hořejší článek? 2. Proč zvolá Edvard „konečně“? 3. Viděl svého přítele hned při jeho příchodu? 4. Jak se omlouvá Alois, že ho přítel tak dlouho čekal? 5. Proč ležel Alois tak dlouho? 6. Ví, co mu schází? 7. Trpíte často bolením hlavy? 8. Neměl jste nikdy bolení zubů? 9. Jest to zlá nemoc, bolení hlavy? 10. Ulevil lék horečce? 11. Jest častěji nemocen? 12. Kterou radu mu dává jeho přítel? 13. Uposlechne rady svého přítele? 14. Co učinil lékař, aby jej opět uzdravil? 15. Pomohl mu lék? 16. Cítil ulehčení, když požil léku? 17. Co se činí s lékařským předpisem? 18. Zná Alois lékaře, který ošetřuje jeho

přítele? 19. Jak jej seznal? 20. Jak se daří jeho matce? 21. Co se radí nemocným, kteří se nemají nachladiti a unaviti? 22. Kdy lze nemocnému vstáti? 23. Co zaviňuje kašel a rýmu? 24. Proč nemůže matka Edvardova každého dne vyjít? 25. Ve které dny může vyjít? 26. Jest již úplně zdráva? 27. Co říká Alois, když slyší, že se stav matčin lepší? 28. Co ho upomíná na pana Stýblo? 29. Co se táže o něm? 30. Co mu odpovídá Edvard? 31. Uzdraví se? 32. Jaké mínění má jeho lékař? 33. Jak začala jeho nemoc? 34. Čím jest Dr. Piskáček? 35. Co dokazuje, že jest zručným lékařem? 36. Šla zábava Aloisu k duhu? 37. Jak je mu, když pohovořil se svým přítelem? 38. Má ještě bolení hlavy? 39. Co zamýšlejí oba přátelé učiniti?

Zima.

Jest zima. Těžká, šedá mračna pokrývají nebe. Sníh padá velkými vločkami a zahalí celou přírodu brzy v bílý plášť. Jindy tak živé ulice pustnou víc a více. Jest viděti již jen málo chodců, kteří za příčinou svých obchodů, nedbajíce špatného počasí svá obydlí opustiti musí. Jest velmi chladno. Nádržka vodotrysku v naší zahradě zamrzla a velký rybník v parku jest pokryt tlustou ledovou kůrou. Několik malých chlapců jest tam. Běhají za sebou, házejí po sobě sněhulemi. Přinesli s sebou brusle, avšak hustý sníh překáží jim v bruslení. Časem slyšíme jasné zvonění saní, které jako vítr přes zmrzlý sníh letí. Uvnitř sedí osoby, které se až po uši do svého kožichu zahalily.

Vítr fouká silněji a sníh šlehá do obličeje tak, že oči otevřených míti nelze. Jak šeredné počasí! Vraťme se domů!

Jak příjemno jest ve vytopeném pokoji. Pojdme psát své úkoly. Nelze mi držeti ani péra; mé ruce jsou celé zkřehlé zimou. Musíme se dříve podívat, zda-li v kamnech hoří, bychom se mohli ohřátí. Oknem vidím malého chlapce, který běží ulicí. Zebe ho a třese se ve svých tenkých, roztrhaných šatech; hle, jak bosýma nohama kráčí sněhem. Zavoláme ho dále a darujeme mu staré střevíce a odložený kabát od loňska. Vidíte, nyní jest chudý hoch tak dobře ošacen, že ho již nezebe.

Vichr se utišil; vítr vane slaběji, sníh již nepadá a slunce již proráží svými slabými paprsky hustá mračna. Brzy začíná sníh tátí a tvoří po ulicích široké kalužiny špinavé vody, kterými chodci namáhavě svoji cestu hledají.

Cvičení.

1. Popište mi zimní den!
2. K čemu lze přirovnati sníh, který všechno pokrývá?
3. Popište mi, jak vyhlíží města při pěkném a špatném počasí!
4. Kterí lidé jsou nuceni vyjít i při špatném počasí?
5. Jaký účinek má zima na vodu?
6. Kdy zamrzá voda?
7. Co se stane pak z vody?
8. Které radovánky přináší nám zima?
9. Čím obveselují se malí chlapci, o kterých se mluví v tomto článku?
10. Za jakým účelem přinesli své brusle?
11. Proč nemohou bruslit?
12. Čím oznamuje se blížení se saní?
13. Dělají saně při jízdě veliký hluk?
14. Jezdíte často v saních na procházku?
15. Co činí osoby na saních, aby se uchránily před

zimou a mrazem? 16. Co činí nyní procházku nepříjemnou? 17. Zůstanete venku, je-li velmi špatné počasí? 18. K čemu se pak odhodláte? 19. Kterými slovy se vyjadřuje toto rozhodnutí? 20. Proč jest v pokoji tak příjemno? 21. Jest zde zima nebo teplo? 22. Zebe vás nebo jest vám horko? 23. Kde jest chudý chlapec, o kterém se mluví v tomto článku? 24. Proč se třese? 25. Proč ho nechrání jeho šaty? 26. Jakou obuv nosí onen chudý chlapec? 27. Může nastydnouti? 28. Za kterým účelem volají ho dále? 29. Obdrží nové šaty? 30. Jest mu nyní lépe? 31. O které změně počasí mluví se ku konci? 32. Která okolnost nasvědčuje, že není již zimy? 33. Jaký účinek má teplota na sníh? 34. Co tvoří roztálý sníh? 35. Jde se dobře, je-li ulice pokryta kalužemi?

Jaro.

Nejpříjemnější počasí ze všech jest jaro. Není již zima, není ovšem ještě teplo. Oblékáme nyní bavlněný oblek. Vlaštovky vracejí se ze své dlouhé cesty z teplejších krajín a oznamují nám počátek jara.

Procházíme se rádi uprostřed kvetoucí a zelenající se přírody. Ptáci zpívají, radující se příchodu jara.

V dubnu jest čas velmi nestálý; prší často a opět slunce svítí. Tam jest duha. Podívejte se tam rychle, bledne a již zmizí. Jak krásný jest květen, nejkrásnější měsíc v roce. Fialky, konvalinky, macešky počínají kvést; nescíslné jiné květiny okrašlují pole a luka. Stromy jsou pokryty novým listím, bílými a fialovými květy a pod jejich hustými větvemi staví ptáci svá

hnízda. Nedotýkejte se hnízd ptačích, nechte nové růsti, později budou ptáci pod vaším oknem zpívati a svým zpěvem vás obveselovati.

Na jaře zrají také první plody. Pojdme snad do zahrady, abychom nasbírali jahod. Chcete jich ochutnati? Jsou velmi šťavnaté. — V tmavozeleném listí tohoto velkého stromu vidíte pěkné, červené ovoce. Jsou to třešně.

Cvičení.

1. Proč jest jaro příjemnější než jiné roční období?
2. Jest na jaře ještě zima? 3. Jest již příliš teplo?
4. Kdy proměníte svůj zimní oblek za letní a proč?
5. Jaké šaty nosíme v rozličných počasích? 6. Co činí většina ptáků, když se blíží zima? 7. Kdy přicházejí zpět? 8. Jak se jmenuje onen malý pták, kterého jest viděti v zimě často na ulici? 9. Proč říkáme, že příroda kvete a se zelená na jaře? 10. Vychází slunce na jaře časně? 11. Jaký rozdíl jest mezi jarními a zimními dny? 12. Jaké počasí jest v dubnu? 13. Jest počasí v dubnu stálé? 14. Kdy jest viděti duhu? 15. Jest duhu dlouho viděti? 16. Proč se musíme rychle podívat, chceme-li viděti duhu? 17. Který jest nejkrásnější měsíc v roce? 18. Popište mi, jak vypadají krásné naše zahrady v dubnu? 19. Kde stavějí ptáci svá hnízda? 20. Proč se nesmíme dotknouti ptačích hnízd? 21. Ve kterém měsíci začínají květiny pučeti? 22. Kdy kvetou? 23. Které ovoce zraje na jaře? 24. Jsou jablka v květnu již zralá? 25. Který strom má jablka? 26. Mlsají ptáci rádi na třešních? 27. Rostou jahody na stromech nebo při zemi?

Léto.

Léto počíná v červnu; dny jsou velmi dlouhé, také teplota stoupá. Na venkově obilná pole již sežloutla a sedlák chystá se ku žnám. Tráva na lukách i s milými květinami padají pod kosou sekáče a mladé selky se širokými klobouky na hlavě ji rozhazují vidlemi a hráběmi po louce, aby uschla. Tím stává se senem.

V červenci a srpnu horka ještě přibývá. V nejteplejších dnech pak opouštíme město a odebíráme se na mořské pobřeží, kde vdychujeme čerstvý a vždy čistý vzduch. Někdy jdeme na venkov; nalézáme tam na místě jarních květin jiné s živějšími barvami, avšak s méně sladkou vůní. Maliny, švestky, broskve a několik druhů jablek a hrušek nahrazují nám jahody a třešně. V zahradách roste rozličná zelenina. Za těchto dvou měsíců málo prší, avšak zahradník denně polévá květiny a zeleninu, aby nezvadla.

Lidé, kteří v létě města opustiti nemohou, trpí velice horkem. Jak horko jest dětem při hraní! Jak se jim pot po lících řine! Voláme je, abychom jim dali zmrzliny; tím se opět osvěží.

Mezi tím pokrývá se nebe těžkými, černými mraky; horko stává se nesnesitelným, tak že nelze již dýchat. Vlaštovky letí tak nízce, že se skorem země dotýkají. Vše ukazuje na blízkou bouřku.

A věru, slyšíme brzy temné rachocení hromu, bouře se blíží, velké kapky dešťové padají na zemi, blesky se křížují a zdá se, že celé nebe stojí v plamenech. V témž okamžiku udeří hromová rána, silnější než všechny dřívější. Blesk udeřil zcela jistě u nás do stromu a rozštípl jej úplně.

Cvičení.

1. Co svědčí o tom, že nastává léto? 2. Co vidíte v červenci na venkově? 3. Z čeho se dělá mouka a chléb? 4. Kdy se žne žito? 5. Kde roste obilí? 6. Co roste na lukách? 7. Roste tam jen tráva? 8. Čím se seká tráva? 9. Co se dělá z trávy? 10. Co jest seno? 11. K čemu se ho upotřebuje? 12. Co činíme, abychom ušli horku v červenci a srpnu? 13. Co činí pobyt na mořském pobřeží příjemným? 14. Jaké příjemnosti poskytuje nám pobyt na pobřeží? 15. Koupáte se, je-li moře rozvlněno? 16. Prší často v červenci a srpnu? 17. Co činí zahradník, nepršelo-li? 18. Kterí lidé nemohou v létě město opustiti? 19. Které jsou známky bouřky? 20. Popište bouřku! 21. Kdy přichází bouřka?

Podzim.

Přišel podzim. Dny jsou kratší a horka již velice ubylo. Květiny ztratily svoji krásnou vůni, ale ovoce jest chutnější. Okuste jen tuto hrušku; jak jest dobrá, jak šťavnatá! Jakživ nejedl jste chutnější. Pohleďte na tyto modré švestky a ta červená jablka! Zde jsou také hrozny. Vidíme-li tuto spoustu nejkrásnějších plodů, přáli bychom si míti celý oběd takový.

Vy nejíte hroznů rád, říkáte? Ach, já vím proč.

Chcete čekati až se vylisují a připraví se z nich víno? Mám pravdu či ne? Jste přítelem vína?

Jak změněný jest pohled kolkolem. Na místě vlnících se žitných polí vane nyní vítr strništi.

Stromy ztratily své plody a zdá se, jako by nad ztrátou tou truchlily. Vše vypadá tak smutně. Oblouha

pokryta jest šedými mraky; husté mlhy leží na lukách a polích a při každém kroku slyšeti jest šustící listí pod našima nohama. Kde zůstali naši přátelé, vlaštovky a čápi? Jsou pryč; odletěli do teplejších krajín, jejich hnízda jsou prázdná. Jen málo dní to trvá ještě a pak začne drsný severní vítr vát a poslední list spadne se stromu a zima pokryje opět svým lesklým, bílým šatem spící přírodu.

Cvičení.

1. Na čem se pozná, že počal podzim?
2. Jaké jsou květiny v létě a jaké na podzim?
3. Ztratily plody také svojí chut?
4. Jakých příjemností poskytuje nám podzim?
5. Které jsou nepříjemnosti podzimu?
6. Jak se dělá z hroznů víno?
7. Jak nás náladí pohled na krajinu podzimní?
8. Proč?
9. Jaké jest počasí na podzim?
10. Co činí mnoho ptáků v pozdní podzim?
11. Popište krajinu, jak v různých počasích vypadá!
12. Přirovnejte roční počasí k životu lidskému!

Pczvání.

A.: Ach, těší mne, že vás vidím; přicházíte právě vhod. Chtěl byste se mnou podniknouti malý výlet? — B.: Kdyby bylo pěkné počasí, těšilo by mne velice jíti s sebou. Ale hleďte jaký to déšť, promokli bychom až na kůži, kdybychom vyšli. — A.: Myslím, že brzy přestane pršet. Smím však počítati na váš průvod, předpokládaje ovšem dnes odpoledne dobré počasí? — B.: Ano. Přestane-li pršet, doprovodím vás. — A.: Půjdeme pěšky nebo pojedeme? — B.: Jel bych raději,

kdybych měl u sebe peníze. Ale zapomněl jsem peněženku doma. — A.: Zapůjčím vám, kolik chcete. — B.: Půjčíte-li mi 5 zl., stačí to. Co asi počneme teď na venkově? — A.: Budeme honiti zvěř a lovit ryby; kdyby bylo nyní v prosinci, bruslili bychom na jezeře; poněvadž však jest zámraček, vyjedeme si na člunku, čímž se zajisté s dostatek pobavíme. — B.: V kolik hodin se vydáme na cestu, bude-li počasí našemu úmyslu příznivé? — A.: Asi v jednu hodinu. — B.: Dobrá. — A.: Prozatím poobědvejme pospolu, nemáte-li nic proti tomu. — B.: S radostí bych tak učinil, ale čeká mne má matka, která by zajisté byla znepokojena, kdybych dlouho nepřicházel. — A.: Telegrafujte jí tedy. — B.: Nuže, netřeba se mi obávati, že vám budu na obtíž, zůstaneme.

A.: Kdybyste mi byl na obtíž, nezval bych vás; známe se již tak dlouho, že se nám netřeba vzájemně ostýchat. — B.: Zajisté.

Myslím, že jste měl pravdu, že se přece vyjasní. Tam, hle, ukazuje se slunce. — A.: Bavili bychom se tím více, kdyby šel také Karel s sebou; jest tak vesel. — B.: Pojdme proň. — A.: Ale není doma, odjel včera do Brna a před pondělkem se nevrátí. — B.: Na každý způsob mohli bychom vzít s sebou Václava. — A.: Nebojíte se, že se vrátí opět nemocen jako předešle? — B.: Ano, máte opět pravdu. — A.: Pokládáte to tak za nutné pozvati ještě někoho? Bojíte se, že bychom se navzájem nudili, kdybychom šli sami? — B.: To ne. — A.: Ujednáno tedy. V jednu hodinu odjedeme.

Cvičení.

1. Nač zve pan A. pana B.? 2. Přijímá pan B. pozvání? 3. Proč ho nepřijímá? 4. Za jakých okolností

by je přijal? 5. Co by se přihodilo tomuto pánu, kdyby vyšli? 6. Co soudí pan A. o dešti? 7. Co učiní pan A., nebude-li pršet? 8. Přeje si pan A. výlet pěšky podniknouti? 9. Jak si ho přeje podniknouti? 10. Co překáže panu B., že návrhu pana A. hned nepřijímá? 11. Za jakých okolností přijal by ho hned? 12. Co mu nabízí jeho přítel? 13. Za jakých okolností bude mít peněz dostatek? 14. Jak ztráví čas na venkově? 15. Co by činili v prosinci? 16. V kolik hodin odcestují? 17. Co by učinili, kdyby se jim neukázalo příznivé počasí? 18. Kde bude obědvati pan A.? 19. Proč nechce pan B. obědvati s panem A.? 20. Za jakých okolností bude matka znepokojena? 21. Měl pravdu pan A.; tvrdě, že se vyjasní? 22. Dle čeho se poznává, že se vyjasní? 23. Podniknou tedy výlet? 24. Budou se bavit na výletě? 25. Proč nevezmou sebou Václava na výlet?

Troji přání.

Jakýsi chudý muž seděl jednoho zimního večera u kamen a rozprávěl se svojí ženou o štěstí zámožného souseda. „Ach,“ pravil, „kdybych měl jenom málo peněz, začal bych malý obchod, a kdybych pak pilně pracoval, mohl bych brzy dost mítí, abych žil bezstarostně.“ — „Nebyla bych s tím spokojena,“ odpověděla jeho žena, „přála bych si býti hodně bohatou; ráda bych měla veliký dům a kdybych viděla chudé lidi, jako my jsme, pomohla bych jim a učinila bych jim život příjemný.“ — „To se hezky mluví, ale nejsme přece za časů sudiček. Kdyby ještě nyní ty byly a já některou potkal, bylo by nám brzy pomůženo. Věděl

bych hned, co od ní žádati.“ — V témž okamžiku viděli oba manželé překrásnou paní ve své světnici. — Tato pravila: „Jsem sudička a slibuji vám vyplnití trojí přání, které projevíte však mějte pozor, neboť později vám ničeho neposkytnu.“

Když sudička zmizela, upadli muž a žena do velikých rozpaků. — „Kdyby to na mně záleželo, věděla bych, co bych si měla přát. Nežádám ještě ničeho, ale myslím, že by mi do štěstí nic nescházelo, kdybych byla krásná, bohatá a vznešená.“ — „Ne,“ odpověděl muž, „kdybychom měli jen to, mohli bychom býti nemocní, míti starosti a zemřítí mladí; bylo by mnohem chytřejší, kdybychom si přáli zdraví, radost a dlouhý život.“

„Jaký by měl účel dlouhý život, kdybychom byli chudobní. Kdyby nám sudička skutečně štěstí přála, bývala by nám slíbila splnití více přání, neboť jest nejméně tucet věcí, kterých potřebujeme.“ — „To jest správné,“ pravil muž, „ale máme ještě čas. Rozmysleme si do zítřka, které tři věci jsou nám nejpotřebnější a žádejme jich pak.“ — „Chci o tom celou noc přemýšleti,“ doložila žena; „prozatím se ohřejme, jest zpropadená zima.“ — Vidouc uhlí pěkně hořeti, pravila bez rozmyslu: „Teď hoří v kamnech tak pěkně, kdybychom tak měli kousek jelita as metr dlouhé, jak by se snadno uvařilo.“ — Sotva domluvila, spadl pěkný kousek jelita asi metr dlouhý komínem dolů. — „Jdi k čertu se svým jelitem, nedojedená,“ volal muž, „co to za krásné přání. Nyní máme toliko dvě. Mám takovou zlost, že bych si hned přál, aby ti viselo jelito na nose.“ — V týž okamžik zpozoroval, že byl ještě zpozdílejší než jeho žena, neboť na vyslovené

přání vyskočilo jelito hned ubohé ženě na nos a viselo tam tak pevně, že ho nemohla žena ani strhnouti. — „Ach, já nešťastná, jak se zbavím zase jelita,“ volala, „jak zlým jsi člověkem, že jsi si přál, by viselo na mém nose.“

„Přisahám ti, drahá ženo,“ odvětil muž, „že jsem vůbec na to nemyslel, ale co nyní učiníme. Požádám o veliké bohatství a pak ti dám udělati zlatý obal na nos.“ — „Měj se na pozoru,“ křičela žena, „raději si vezmu život, než bych žila s jelitem na nose. Máme ještě jediné přání: přenech to mně nebo skočím ihned s okna.“

Aby svým slovům dodala ještě více důrazu, letěla také hned k oknu. Tu volal muž poděšen: „Zadrž, zadrž, přej si co chceš, ale nečiň si žádného příkoří!“ — „Dobře,“ pravila žena, „pak si přeji, aby leželo jelito na podlaze.“ — Okamžitě padlo jelito na zem. — Tu pravila žena, která stala se nyní rozumnější: „Sudička si s námi učinila žert a měla pravdu, neboť mohli bychom býti ještě nešťastnější, kdybychom byli bohati. Milý muži, nepřejme si raději ničeho a přijímejme všechno, jak Bůh dává. Teď pojezme jelito, které nám zbylo z trojího přání.“

Cvičení.

1. O čem se jedná v tomto článku? 2. Kde byli dotyční lidé? 3. Jaké byly jejich hmotné poměry? 4. O čem rozprávěli? 5. Co si přál muž? 6. Co by činili, kdyby to měli? 7. Byla jeho žena ve svých přáních právě tak skromná, jako on? 8. Měli by rádi velký dům? 9. Co by činili, kdyby potkali chudého? 10. Vě-

děli by, čeho si přáti, kdyby potkali sudičku? 11. Žili ještě za časů sudiček? 12. Co jim slíbila sudička? 13. Proč si nepřejí hned, jakmile sudička zmizela? 14. Co by učinilo ženu šťastnou? 15. Co by se jim mohlo přihoditi, kdyby jen to měli? 16. Kolik přání jim slíbila sudička? 17. Jak dlouho chtěli přemýšleti, než by si cokoliv přáli? 18. Za jakých okolností projevila žena první přání? 19. Jaké bylo toto přání? 20. Projevila toto přání úmyslně? 21. Co řekl muž, když se vyplnilo toto přání? 22. Nad čím se zlobí? 23. Přeje si něco ve zlosti? 24. Co se stalo na to? 25. Co činí žena? 26. Co jí nabízel muž, aby ji potěšil? 27. Co by raději učinila, než by žila s jelitem na nose? 28. Které jest třetí přání? 29. Jaké naučení obsahuje tato pohádka? 30. Čeho dosáhli lidé trojím přáním?

Spor o slovo.

Jakýsi Angličan a Francouz hádali se o přednosti svých národností. Oba tvrdili, že jejich národnost jest nad všechny ostatní.

Angličan pravil, že anglická literatura obsahuje nejlepší věci. Francouz odvětil, že naopak francouzská daleko jest výbornější. Poslední soudil, že francouzská armáda jest nejlepší na světě, a Angličan pravil, že Anglie má sice menší vojsko, ale dovedností přesahuje prý toto daleko francouzské. Pak prý ani nelze přirovnati francouzské loďstvo k anglickému. — Také prý všechny vynálezy staly se v Anglii. Tak na příklad jeden z jeho krajanů vynalezl parní stroj. Hned na to doložil Francouz, že jeho krajan Papin

již dlouho před tím parní sílu znal. Angličané prý jen používali vynálezů francouzských; dále vykládal, že ve Francii se staví nejkrásnější domy, jak asi každý ví. Angličan na to, že v Anglii jsou nejkrásnější a největší budovy. Toliko prý v Anglii se žije příjemně. Jeho protivník soudil, že se mu tam pranic nelíbí. Angličané ani nic dobrého nejedí. Tak se přeli celou hodinu. Oba byli pevně přesvědčeni, že mají pravdu, a druh že se klame. Konečně Francouz přemýšlel o tom, jak by zdvořilým způsobem ukončil spor. I pravil že druh má snad v mnohých věcech pravdu. Kdyby prý nebyl Francouzem, chtěl by být Angličanem. „A já,“ odvětil, „syn hrdého Albionu,“ „kdybych nebyl Angličanem, chtěl bych býti Angličanem.“

Cvičení.

1. O čem jest řeč v předešlém článku? 2. Které národnosti náleželi oba pánové? 3. Oč se přeli? 4. Co tvrdili oba? 5. Jaké mínění projevoval Angličan o písemnictví francouzském? 6. Jaký odpor kladl jeho sok? 7. Dal mu druh jeho za pravdu? 8. Z jakého důvodu jest přece dle tvrzení Angličanova přednost dáti anglickému vojsku? 9. Čím dle slov Angličanových převyšuje Anglie Francii? 10. Jaký názor má Angličan o vynálezech? 11. Který vynález uvádí za příklad? 12. Co mu na to říká Francouz? 13. Připouští Angličan, že se ve Francii stavěly nejkrásnější domy? 14. Proč se mu nelíbí v Anglii? 15. Jak dlouho se přeli oba? 16. Oč se přeli oba? 17. Co zamýšlel učiniti Francouz? 18. Co tedy řekl za tím účelem? 19. Co odpověděl Angličan? 20. Co byste, pane, vy odpověděl jsa na jeho místě?

Upomínky z mládí.

Jest to věru pravda, že z nejhorších chlapců se stávají nejdokonalejší mužové. Krátce vyprávěl mně všeobecně oblíbený a vážený pán o svých mladistvých letech. Chci zde opakovati jeho upomínky a doufám, že si jej žáci mé třídy nevezmou za vzor dobrého žákà.

Vyprávěl mi, že jeho učitel byl starý pán, který vždy měl na očích ohromné brejle a jehož poněkud červená a třpytící se paruka byla terčem vtipů nezbedných školáků. — Vypravovatel ovšem předstihl všechny své soudruhy v bujnosti a rozpustlosti. — Kdykoliv učitel psal něco na tabuli, tu vždy přišel malý nezbeda ze zadu a pověsil mu na kabát kousek křídý uvázaný na krátkém motouzu. Učitel se obrátil a žáci propukli v ohlušující hřmot. Někdy také naplnil inkoustem papírový kornout a opatrně uzavřel. Tak byl podáván od druhá druhu, až to zpozoroval starý učitel a v rozčilení vydral jednomu kornout, z něhož inkoust lil se po jeho rukou. — Žáci považovali ovšem tento nezbedný kousek za nejvyšší podařený.

Často také použili této příležitosti rozpustili žáci, když se starý učitel poněkud zamyslí. — Plížili se potichu za jeho záda a uvázali ho za několik vlasů z jeho dlouhé paruky ke stoli. — Jakmile vstal, zůstala celá paruka na stoli.

Později ovšem vypravovatel velice litoval mladistvé nezbednosti, které odčiniti více nelze, jak sám uznával.

Cvičení.

1. Musí člověk býti právě hodným žákem, aby se stal jednou pořádným mužem? 2. Stávají se právě

z dobrých žáků velicí mužové? 3. Byl vypravovatel předešlého článku vždy všeobecně oblíben? 4. Proč si nemají žáci bráti za příklad onoho chlapce? 5. Působil jste vždy svému učiteli radost, když jste byl mlád? 6. Jak se popisuje učitel v tomto článku? 7. Co říká vypravovatel o sobě? 8. Co učinil na tabuli? 9. Co vypravuje dále? 10. Co činili chlapci, když starý učitel se zamyslel? 11. Co se stalo, když učitel vstal? 12. Práví, že ho těší vzpomínka na nezbedné mládí? 13. Myslí, že to lze odčinit?

Třetí díl,

Vybrané spisy

českých spisovatelů.

• **Báječné dějiny české.**

I. K r o k.

Dějiny vlasti naší po smrti Samově (okolo r. 650) temnem více než stoletým pokryty jsou.

Veliká mezera, pocházející z úplného nedostatku historických zpráv pro dobu tuto, nahrazuje se poněkud zvláštním oborem národních pověstí, kteréžto, ačkoli času nikde neudávají, přece po mnohá století v čelo dějin českých stavěny bývaly. Jsou to chudá rozpomínání národu našeho z prvního jeho mládí; obvinutá o několik osobních jmen, jichžto původní dějinná osnova nepochybna sice jest, ale v dějepravném rozvinutí a upotřebení tím přísnějšího dozoru a výboru požaduje, čím častěji útek svůj postupem věku měnila; národ zajiště náš, na chudých zprávách, kteréž mu z nejstarší doby podány, dosti nemaje, věk po věku snažil se plodnou obrazností svou obohacovati a obživovati je, nové

vždy osoby a skutky dle pravdě podobného zdání svého do nich vplétaje. Básnivé podání toto šlo během opačným proti dějinnému: praděd, věkem skutku bližší, méně pamatoval a věděl, nežli daleký potomek po něm vypravovati uměl. Pročež my, pozdějších rozprávek nedbajíce, pověsti ty tak vykládati budeme, jak nám z nejstarší doby podány jsou.

Po arciotci Čechu, který s čeledí svou v neurčité dávnověkosti „do těchto požehnaných vlastí přes tři řeky“ přišel, jest K r o k ten nejdávnější smrtelník, kterého památka v národních pověstech našich se zachovala. Dle nejstaršího podání měl „zlaté sídlo“ své na „svatém Vyšehradě“ nad Vltavou, kdežto mocí velkou, však nikoli neobmezenou, větší částce země české panoval; ale pozdější věk nepovažoval ho jináče, než jako bohatého lecha, jenž pro ctnost, moudrost a spravedlivost svou celému prý národu soudcem býti povolán byl. Jeho jménem nazýval se v Čechách starý hrad Krakov, nedaleko Stebna, jehožto však rozvaliny již za věku Kosmasova lesem porostlé byly. Pravdě velmi se podobá, že Krok byl jeden z potomkův Samových, snad vlastní jeho syn nebo vnuk, a tudíž i nástupce, jelikož život jeho do druhé polovice VII. století spadá.

II. K r o k o v y d c e r y.

Moudrý Krok nepozůstavil po sobě syna, ale tři dcery ducha výtečného, K a s i, T e t u a L i b u š i, o jejichžto vyšší vzdělání snažnou sám péči vedl. Kaši předčila známostí přírody a sil jejich léčivých, i vynikala uměním řemeslným a průmyslem; lid měv ji za kouzelnici, i mohylu její na řece Mži vysoce nasypanou

dlouhá léta v paměti a ve cti zachovával. Teta obírala se více naukami a obřady nábožnými, vyučujíc národ, jaké povahy byli bohové jeho, i kterak ctění býti měli. Tetín, hrad nade Mží nedaleko Berounů vystavěný, podnes jméno její v paměť přivodí.

Nejmladší však Libuše vynikala nad obě sestry i velikostí ducha i spanilostí srdce svého; ji, jakožto dědičku všech předností a ctností otcových, národ povolal na místo jeho k nejvyšší vládě a správě zemské. Bystrým a znalým okem prohlédajíc k věcem přítomným i budoucím, řídila rozumně veřejné záležitosti národa svého, vynášela soudy moudré a spravedlivé, a stálá jsouc v úmyslech a skromná v mravech svých, ke všem vůbec přívětivě a laskavě se mívala. Knížecí dvůr její skvěl se v otcovském jejím zlatém sídle na Vyšehradě svatém; tam konávala soudy a vydávala nálezy lidu svému. V důležitějších potřebách všecky tři sestry, scházejíce se v hromadu, sobě nápomocny bývaly.

III. P ř e m y s l O r á č.

Když Libuše svádu dvou zámožných bratří, synův Klenových o rozdíl dědictví rozsoudila, ten, kterému za křivdu dáno, jal se pohlaví její haniti a neposlušným se činiti. Tím uražena, odřekla se vlády a nabídla národ, aby sobě muže za kníže a pána zvolil; národ však prosil ji samé vyvoliti sobě chotě, slibuje manželův jejímu tudíž jako knížeti a pánu svému podrobiti se. Vypravila tedy slavné poselstvo ku Přemyslovi, zemanu stádkému, podávajíc mu i ruky své i panování nad Čechami. Poslové našli ho, an orl na roli, kteréž až podnes rolí královskou sluje. Radostně přijav i povolání

i oděv a berlu knížecí, vsedl hned na koně, jenž v ušlechtilém komonstvu zanesl ho na Vyšehrad k milostné paní jeho.

Přemysl slaví se v dějinách českých netoliko za praotce jasného rodu, kterého potomstvo v mužském řádu skrze šestero století (až do r. 1306) Čechami vládlo, v ženském pak posloupenství až posavad vládne, ale také jako zákonodárce a první ustanovitel těch práv a zřízení zemských, kterými země tato až do XIII. století se řídila, a kterýchž větší částka i v pozdějších ještě časích tu zachovávána. Nejstarší aspoň písemná svědectví naše jmenují nám jeho původcem té celé ústavy právní, která v nejstarší známé době v Čechách panovala, ačkoli pochybovati nelze, že on zákonův a práv, od starodávna u Slovanů v obyčej vešlých nezměnil, ale jen snad přimnožil a přitůžil.

Také založení hlavního města českého v pověstech národních do panování Přemyslova se klade, ačkoli ne jemu, ale manželce jeho Libuši připisováno bývá. Ta prý na výsadku, který s Bílé hory podle potůčka Brusnice k řece Vltavě vystřeluje, hrad postaviti a jej jménem, které od dělníka na první otázku svou za odpověď dostala, „že p r a h dělá“, Prahou nazvati kázala; potom pak u přítomnosti manžela i starších národu svého jala prý se věštyně tato hlasem prorockým předpovídati všecku budoucí velikost a slávu hradu i města vznikajícího. Někteří kronikáři čeští sčítali skutek ten na rok 723 po Kr. nenevhodně, ačkoli kladného důvodu na to se nedostává. I nelzeť arci pochybovati, že v jediné té dolině, která podle hlavní řeky Vltavy téměř uprostřed země šire se prostírá, záhy osada povstala, zvláště poněvadž dolina ta byla na

obou koncích pevnými hrady chráněna i pro náhlý spád vody zhoubným povodněm méně podrobena. Však i právě proto možné jest, že pohodlné toto městiště bylo již i od nejdávnějších obyvatelův naší země, dávno před Libuší, poznáno a k založení na něm osady stále použito.

Nejdivnější staročeská popěst jedná o tak řečeném boji dívčím, čili o spiknutí a vzpouře pohlaví ženského proti mužskému v Čechách. Povídá se totiž, že po Libušině smrti dívky české, nechtějice mužům poddány býti, mocí brannou proti nim se pozdvihly a pod správou srdnaté a vysokomyslné Vlasty, někdy Libušiny přítelkyně, že vrchní moc a vládu skutečně skrze několik let, tu lstí, tam násilím sobě osobovaly, až prý konečně mužové vzmuživše se, vysoký a věžnatý hrad jejích Děvín, naproti Vyšehradu postavený, útokem zlezli a zbořili a ženské té vzpouře krvavý v něm konec učinili. Těžko jest rozhodnouti, zdali pověst tato který a jaký dějinný základ má; pravdě však se více podobá, že již i samé pouhé jméno „zbořeného Děvína“ (t. j. dívčího hradu) podalo plodné fantasii národu našeho první látku k pověsti, které se nejstarší náš kronikář jen několika neurčitými slovy lehce dotknul, pozdější však, na způsob románopiscův, teprve množstvím nových podrobností vyličiti snažili.

F. Palacký.

Vilém z Pernštejna.

Neznáme doby v dějinách českých a moravských, která by tolika výtečníky z lůna šlechty vyniklými honositi se mohla, jako za krále Vladislava na konci 15. a na počátku 16. století.

K nejpřednějším výtečníkům oněm náleželi moravský pán Čtibor Tovačovský z Cimburka a český pán Vilém z Pernštejna.

Vilém z Pernštejna byl muž, jemuž rovného hledali bychom nadarmo v dějinách českých a snad i u jiných drahně národův. Jako válečník a hrdina náležel ještě středověku, jako veliký spolu průmyslník patřil již věku novému, jako výtečná hlava i ušlechtilý charakter všem věkům i člověčenstvu. V působení svém podobal se nejvíce císaři Karlu IV.

Zvláště hospodářská činnost jeho byla na onen věk vzorná: přísný pořádek ve všem až do nejmenších podrobností a v celku přece duch volný, neúzkostný a dalekosáhlý.

Nikdo neuměl bystřeji obracet k užitku svému, cokoli naskytovalo se ve přírodě nebo v obcování s lidmi příhodného, a vystříhati se při tom vší ošemetnosti a křivdy. Hájiv důrazně práv svých i prospěchův osobních, neublížil přece nikomu a býval raději velikomyslně stědrým nežli lakomým. Vytýkáno mu ovšem, že sahal i do živností městských a stavěl pivovary na statcích svých, veda prý obchod ve víně i v jiném zboží. Víme nad to, že zakládal hojné rybníky, pro něž vykázal Labi na Pardubsku řečiště nové, a struhami vodními pokryl celé panství; také, že, jsa nad jiné pilným a znalým horníkem, hledal v podzemí kovy na statcích netoliko svých ale i přátelských. Proto brzy oplýval bohatstvím v Čechách bezpříkladným a stal se tak říkáje bankéřem nejen krále svého ale i hojných přátel, kteří v peněžných potřebách nacházeli u něho vždy pomoc nezištnou.

Nejsa milovníkem bláhové nádhery, v jakověž libovali sobě uherští a polští velmoži, činil se velkolepým raději ve skupování statkův, v opravování jich a v dobročinění lidem, tak že za šťastné se pokládali, kdožkoli se stali poddanými jeho.

Avšak to vše, jakkoli důležité, nedalo by mu práva na čestnou u potomstva památku, které často se dovolával, kdyby dary ducha i mravní jeho povaha byly nevynikaly v míře téměř stejné. Jakožto nejvyšší hofmistr a předseda soudu komorního na králově místě skrze mnohá léta, zůstavil po sobě chválu největší správnosti a spravedlnosti; na sněmu byl z počátku podpůrcem snah šlechtických, ale později, když lrozily pohltiti také moc královu, stal se předním jich odpůrcem a mírnitelem.

Psaní od něho posílá, jichžto počet zachoval se dosti hojný, nesou na sobě ráz, kterým rozeznávají se od souvěkých všech: jest to zvláštní jarý smysl pro čest a poctivost, pro pravdu a spravedlivost, kterýž o své dobré dbaje, nezapomínal na dobré obecné, na blaho a slávu vlasti; jest to mluva muže na mravní hodnost svou hrdého a při vši zdvořilosti nezdržujícího se potupy a hany na každého, kdo dle soudu jeho zapomínal se nad svou ctí. Mluvíval často, že by dítky své raději před očima svýma zemřítí viděl, nežli by se dočkal od nich činu nectného, a prosil krále, aby nemeškal trestati důrazně, kdyby po jeho smrti některý syn jeho porušení měl povinnou k němu věrnost a oddanost. Pro vychování jejich sám sepsati dal knihy, kteréž později často tiskem vydávány byvše, ještě podnes nejsou bez ceny. (Základové moudrosti a opatrnosti čili pravidla vezdejšího života.)

Postavy byl vysoké a ušlechtilé, a již za mládí dobyv v turnaji na Brněnském náměstí před císařem Frídrichem a králem Jiřím dne 31. července r. 1459 první pocty, při časté churavosti došel přece vysokého stáří; neboť umřel teprv 8. dubna l. 1521, maje věku svého asi 80 let.

Dle Fr. Palackého.

Karel z Žerotína.

Na vysoké věži v Přerově stojí vetchý stařec. Zvlhlý zrak jeho téká po všem okolí, které připravuje se již k zimnímu spánku. Náhle stařec zakrývá ustaranou tvář rukama, aby ukryl slzy.

Jest to Karel ze Žerotína. Přijel sem z vyhnanství, z daleké ciziny, aby na sklonku svého života ještě jednou potěšil se pohledem na zaslíbenou zemi. Našel ji všechnu zuboženou, poníženou.

Karel ze Žerotína zůstane po všechny věky skvělým příkladem nezištné a obětavé lásky k vlasti, bude povždy potomkům jasným vzorem vysoce ušlechtilého ducha, jehož jedinou slastí jest zdar vlasti a národa.

Byla to těžká, tuze těžká doba, již prožil Karel z Žerotína. Byloť mu i souzeno, aby patřil, jak národ náš klesá ve staletý spánek.

Narodil se v Brandýse nad Orlicí a první počátky vzdělanosti nabyt ve slavných školách bratrských, načež odebral se do ciziny, aby dovršil své vědomosti. Procestovav téměř veškerou Evropu seznámil se s nejpřednějšími muži té doby. A tak vyspěl v muže povahy ryzí, skálopevné, plné ušlechtilosti.

Pak ujal se dědictví po otcích, umíniv si, sloužiti ve prospěch vlasti do posledního výdechu.

Těžce byl však pronásledován nehodami jak v rodině, tak i ve veřejném životě.

Nicméně neustával v záměru svém, žiti stále ku prospěchu vlasti, ani na okamžik.

Když později stal se hejtmanem moravským, přičiňoval se ze vší síly, aby pozvedl a zvelebil tuto krásnou část zemí koruny Svatováclavské. Ale nepřízeň a nedůvěra vytiskly ho z tohoto veřejného působení. Pak dostavili se následky osudné bitvy bělohorské. I tu Žerotín snažil se zmírniti tyto následky přímlovou. Byla však marna. Mimo jiné bylo všem nekatolickým obyvatelům ve vlasti naši nařízeno, aby se ze země vystěhovali. Jediný Žerotín z nich směl zůstat na svých statcích. Dovolení toho hleděl plnou měrou využití ve prospěch nešťastných vypovězenců.

Statky jeho staly se útočištěm ubohých a pronásledovaných. Mezi jinými skrýval i nějaký čas na svém panství v Brandýse J. A. Komenského, kterýž v útulku tom sepsal nádherné dílo „Labyrint světa“ zvané.

Když přiosťřeny byly nálezy proti nekatolíkům, byl i Žerotín nucen opustiti rodnou zemi a utéci se pod ochranu ciziny. Jako kmet 72letý opustil navždy vlast, již nade všecko miloval. X...

Pohádka o Bídě jednooké.

Byl jeden kovář. „Hm,“ povídá, „já nikdy žádné Bídý neviděl. Říkají: Je Bída na světě; půjdu a Bídý si vyhledám.“ Sebral se a šel hledat Bídý. Potkal

krejčího. „Pozdrav Pán Bůh!“ — „Dejž to Pán Bůh!“ — „Kam jdeš?“ — „Hleď, bratře! Pořád říkají, že je na světě Bída, a já nikdy žádné Bídy neviděl; i jdu jí hledat.“ — „Dobře, půjdeme spolu. Mně se také dobře vede, a neznám Bídy, půjdeme a vyhledáme jí.“ Tehdy šli a přišli do lesa, do hustého, tmavého lesa a našli malou pěšinku. Šli pořád po té uzounké pěšince, až přišli k nějakému velikému stavení. Vešli tam, nenašli v něm nikoho, bylo tam pusto a děsno. Sedli si a čekali. Hle, tu přichází vysobá osoba ženská, hubená, křivá, jednooká. „Aha,“ povídá, „máme hosti! Pěkně vítám.“ — „Děkujeme pěkně, babičko! Přišly jsme k tobě sem na nocleh.“ — „Nu dobře, budu mítí co večereti.“ Ti dva se ulekli. Tehdy ona šla, přinesla velikou náruč dříví, narovnala do peci a zatopila. Potom přišla k nim, vzala jednoho, toho krejčího, a zařezala, vsadila do peci a pekla. Kovář seděl a myslil si: Co dělati? Jak se mi povede? — Ona pak vytáhla **pečeni** a večerela. Kovář kouká do peci a povídá: „**Babičko**, já jsem kovář.“ — „Co umíš dělati — kovati?“ — „Ano, já všechno umím.“ — „Tehdy mi ukovej oko.“ — „Dobře,“ povídá kovář, „máš-li tu nějaký provaz? Bude potřeba tebe svázati, ale ty se nedáš; já bych ti oko ukoval.“ Ona šla a přinesla dva provazy, jeden tenký a druhý tlustý. Tehdy on ji svázal tím jedním provazem, který byl tenčí. „Nuže, babičko, převal se na zemi.“ Ona se převalila a provaz přetrhla. — „Tak nic není, babičko.“ povídá, „ten provaz se nehodí.“ Po té vzal ten tlustý provaz a dobře ji svázal. „Teď se, babičko, převal!“ Tehdy ona se převalila a nepřetrhla provazu. On potom vzal šídlo, rozpálil je, nasadil jí je na oko, na to zdravé, vzal sekýru a obuchem uhodil na šídlo. Tu ona jak se

převalila, přetrhla provaz a posadila se na prahu. „Ha, padouchu! Nyní mi neujdeš!“ — On viděl, že mu opět dobře není, i sedl si a přemýšlel, co dělati? Potom přišly s pole ovce; ona je vehnala do svého stavení na noc. A kovář tu také přes noc zůstal. Ráno pak ona začala ovce pouštět zase ven. On vzal kožich a obrátil jej srstí na vrch, potom jej tak oblekl a přilezl k ní po čtyřech jako ovce. Ona pouštěla pořád po jedné, popadla ji za záda a vyhodila ven. V tom on také přilezl, a ona ho také popadla za záda a vyhodila. Jakmile byl venku, vstal a povídá: „S Pánem Bohem, Bído! Zkusil jsem od tebe zlého dosti; teď mi už nic neuděláš.“ A ona řekla: „Počkej, však ještě zkusíš, ještě's mi neušel!“ Po té šel kovář opět do lesa tou ouzkou pěšinkou. Tu vidí ve stromě sekyrku se zlatou rukojetí, i chtěl si ji vzíti. Ale jakmile se té sekyrky chopil, uvázla mu na ní ruka, a nikterak se nemohl odtrhnouti. Co dělati? V tom se ohledl za sebe a vidí, jak Bída jde k němu a volá: „Hleď, padouchu! Neušel jsi mi!“ Kovář vytáhl nůž, který měl v kapse, a jal se ruku řezati, uřezal si ji a ušel. Přišel do své vesnice a začal ukazovati ruku, a že nyní už viděl Bídu. „Hle,“ povídá: „podívejte se, jak vypadá: Já přišel o ruku, a mého kamaráda dokonce snědla!“ K. J. Erben.

Hadí koruna.

Jedna matka měla malou dcerušku. Ta dceruška dostávala každé ráno k snídání misku mléka, a vždycky k ní chodil had a jedli spolu, a když snědli, šla dceruška k matce a řekla jí: „Maminko! dej ještě, sísa mi snědla.“

Matka nevěděla, jaká to sísa, a dala jí ještě; a to jí tak dávala sedm let. V sedmém roce pak řekl jí had: „Pojď se mnou, a kteroukoli děrou já se protáhnu, tou i ty jdi, a kudy já půjdu, jdi tudy taky, a když přijdem tak domů ke mně, řekni jen, že bys ráda korunu. I budou ti dávat něco jiného, ale ty nic jiného nebeř než tu korunu, a cokoliv si pomyslíš, že bys ráda měla, ta koruna ti dá.“ Tedy šli, a děvče přišlo do domu hadova. Starý had se dívá, kdo to? I řekl ten had, s kterým přišla, že by to děvče, co mu dávalo mléko, něco rádo. „A co by rádo?“ tázal se starý. A ona řekla: „Ráda bych jen korunu.“ A starý had řekl: „Já ti něco jiného dám, jen toho nežádej.“ Ale ona nic jiného nechtěla, než tu korunu; tedy on jí korunu dal, a dívka odešla. Když přišla domů, dala korunu do skříně a myslila si: „Kéž mám tu skříní vždycky plnou peněz!“ a hned byla plná skříně peněz. Potom dala tu korunu mezi šaty a pomyslíla si: „Kéž mám tu skříní plnou šatů!“ a hned bylo tak. Potom ji dala mezi obilí a myslila si: „Kéž mám hodně mnoho obilí!“ a hned se to taky stalo a bylo toho obilí veliká hromada. I nabrala tedy žita a nějak s ním taky vzala tu korunu a poslala do mlýna, a nikdy už jí nespatriła. Ve mlýně jí mlynář taky nespatrił: upadlať do vody, a voda ji odnesla.

Karel Jaromír Erben.

Boháč a chudák.

Byli dva bratři, jeden velmi bohatý, druhý velmi chudý. Jednou hlídal chudý svému bohatému bratru snopy na poli, a sedě před kupkou, spatřil bílou ženu, ona sbírá klasy, ježto zůstaly na záhonech, a zastrkává

do kupek. Když pak až k němu došla, chytil ji za ruku a tázal se jí, co je zač a co tu dělá? — „Jsem tvého bratra Štěstí a sbírám ztracené klásky, aby měl víc pšenice.“ — „A prosím tě, kde pak je moje Štěstí?“ otázal se chudý. — „Na východě,“ řekla vidina a zmizela. I umínil si chudý, že půjde do světa hledat svého Štěstí. A když jednou z rána už odcházel z domova, nenadále vyskočila ze zápecí Bída a plakala i prosila, aby ji také vzal s sebou. „Oj, moje milá!“ řekl chudák, „jsi velmi slabá a cesta daleká — nedošla bys; ale já tu mám prázdnou láhvičku, umenši se, vlez do ní, a já tě ponesu.“ Bída vlezla do láhvičky, a on nemeškaje zandal ji zátkou a dobře zavázal. Potom na cestě, když přišel k jedné bažině, vyndal láhvičku a strčil do bahna a tak se Bída zprostil. Po některém čase přišel do velikého města, a nějaký pán vzal ho do služby, aby mu kopal sklep. „Platu žádného ti nedám,“ řekl, „ale co kopaje najdeš, bude tvé.“ Když tak nějaký čas kopal, našel hroudu zlata. Dle úmluvy náležela jemu; on přece dal polovici pánovi a kopal dále. Konečně přišel na železné dvěře, a když je otevřel, byl tu podzemní sklep a v něm nesmírné bohatství. Tu slyší z jedné skříňe ve sklepe hlas: „Otevři, pane můj, otevři!“ I podzdvihl víko a ze skříňe vyskočila krásná panna všecka bílá, poklonila se mu a řekla: „Jsem tvoje Štěstí, jehož jsi tak dlouho hledal; od nynějška budu s tebou i s tvou rodinou.“ Na to zmizela. On pak o to své bohatství opět se podělil se svým bývalým pánem, i zůstal mimo to nesmírným boháčem, a jmění jeho den ode dne se množilo. Při tom však nikdy nezapomněl na svou minulou nouzi a činil chudým toho města mnoho dobrého.

Jednoho dne procházeje se po městě, potkal svého bratra, jenž sem přijel za svým obchodem. I vzal ho s sebou domů a vypravoval mu obšírně všechny příhody své: jak viděl jeho Štěstí na poli klásky sbíratí, a jak kde se Bídy své zprostil, a jiné věci. Hostil ho u sebe po několik dní a potom mu dal na cestu mnoho peněz a ženě i dětem jeho mnoho darů, i rozloučil se s ním bratrsky. Ale bratr jeho byl neupřímný a záviděl mu toho Štěstí.

Ubíraje se domů neustále přemýšlel, jak by na bratra svého mohl zase Bídu poslati. A když přišel k tomu místu, kde bratr jeho láhvičku v bahně pochoval, hledal, dlouho hledal, až ji zase našel a hned otevřel. V okamžení vyskočila Bída ven, a před očima, jemu rostouc, začala kolem něho radostně skákat, a objevši ho líbala a děkovala mu, že ji z vězení vysvobodil. „A za to vděčna budu tobě i tvé rodině až do smrti, a nikdy vás neopustím!“

Darmo závistník se vymlouval, darmo ji posílal k prvnějšímu pánu: nikterak již nemohl Bídy se zbýti, ani jí prodati ani darovati ani zakopati ani utopiti; neustále byla mu v patách. Zboží, které si domu vezl, pobrali mu na cestě loupežníci; dostav se domů žebrotou, našel místo svého stavení hromadu popela, a s pole mu zatím úrodu všecku pobrala voda. A tak nezůstal závistivému boháči nic než toliko — Bída.

K. J. Erben.

Co dělala babička, když vstala a když šla spat.

V létě vstávala babička ve čtyři, v zimě v pět hodin. První její bylo, požehnat se a políbiti křížek visící na klokočovém růženci, jež vždy při sobě nosila, v noci pak měla pod hlavou. Pak s Pánembohem vstala a jsouc ustrojena, pokropila se svěcenou vodou, vzala vřetánko a předla, prozpěvujíc si při tom ranní písně. Ona sama chudák stará neměla už spaní, ale vědouc, jak je sladko, přála je jiným. Asi za hodinu, když vstala, bylo slyšet klapati odměřeně pantoflíčky: vrzly jedny, druhé dvěře, babička se objevila na zápraží. V tom okamžení zakejhly husy ve chlívků, svině zachrochtaly, kráva bučela, kury křídlyma zatřepetaly, kačky odkudsi přiběhše otíraly se jí okolo nohou. Psi vyskočili z bud, protáhli se a jedním skokem byli u babičky; kdyby se byla nebránila, byli by ji zajisté porazili a ošatku se zrnem pro drůbež z rukou vyrazili. Babičku ručela všecka ta zvířátka velice ráda a ona je; Bůh chraň, aby viděla, že kdo týrá zbytečně, i kdyby to červík býval. „Co je člověku ke škodě nebo k užitku a zabiti se musí, 'no s Pánembohem zabte to, jen ne mučit!“ říkala. Ale děti nesměly se dívat, ani když se kuře zařezávalo, jen proto, že by ho litovaly, a ono pak umřít nemohlo.

Ale jednou se na oba psy, Sultána a Tyrla, převelice rozhněvala. Bylo se také proč hněvat! Vždyť se podkopali do chlívků a roztrhali za jednu noc deset káčátek, pěkných, žlutých, která se mčela k světu až milo. Babičce sklesly ruce, když otevřela ráno chlívek, a husa se třemi pozůstalými kačaty ven se vyhnala, zděšeně kejhající, jakoby nařikala pro zavražděná mláďata, která

vyseděla na místě jejich nestálé, toulavé roditelky. Babička měla v domnění kunu škůdnici, ale přesvědčila se podle stopy, že to udělali psi. Psi, ti věrní hlídači! Babička ani svým očím nevěřila. A ještě přišli a lichotili se jako nic, a to babičku nejvíc rozhněvalo! „Pryč ode mne, vy zlí! Co vám udělala ta káčátka? Máte snad hlad? Nemáte; z pouhé svévolnosti jste to udělali. Pryč ode mne; ani vás viděti nechci!“ Psi schlípili ohony a loudali se do bud; ale babička zapomenuvši, že je časně, šla do pokoje povědět dceři své žalosti. V pokoji mysliili nejinak, nežli že zloději vykradli komoru, nebo že Barunka mrtva, když viděli babičku usazenou, bledou do pokoje vcházet. Ale když vyslechli celý případ, usmáli se babičce. Ale psům se dostalo přece výprasku.

Když babička obstarala drůbež, vzbudila, ač-li již nevstaly, služky. Po šesté hodině teprve přistoupila k loži Barunčinu, zafukala jí zlehka na čelo — a to prý se duše nejdřív probudí — a šeptala: „Vstávej, děvečko, vstávej, je čas;“ pomohla jí se ustrojit, pak šla se podívat do vedlejšího pokoje, je-li ta malá drůbež vzhůru; povaloval-li se jeden nebo druhý na loži, poplácala ho po zádečkách pobízejíc: „Vzhůru, vzhůru, kohoutek už devětkrát smetiště obešel, a ty ještě spíš; což se nestydiš?“ Umyti se dětem pomohla, ale se strojením jí to nechtělo chodit. Do těch knoflíčků, háčkův a tretek na bundičkách a šatečkách nemohla se veznat: obyčejně co patřilo vpřed, obrátila vzad. Když byly děti ustrojeny, poklekla s nimi před obraz Krista Pána žehnajícího maličké, pomodlila se otčenášek, pak šlo se snídat. Když nebylo právě důležitějšího zaměstnání v domácnosti, seděla babička v zimě ve své světničce při kolo-vrátku, ale v létě s vřeténkem svým na dvoře pod lipou

nebo v sadě, nebo si vyšla s dětmi na procházku. Při tom sbírala byliny, které pak doma sušila a schovávala pro potřebu. Zvláště do svatého Jana Křtitele chodívala na byliny za rosy, to prý jsou nejlepší. Když byl někdo nemocen, to už babička měla hned některé koření pohotově: hořký jetel pro vytrávení, řepíček proti bolení krku a p.; lékaře ona jaktěživa neměla. Mimo to přinášela léčivé koření do domu jakási bába z Krkonošských hor, od níž babička množství koření odkoupila,

Za dne často chodila babička s dětmi na delší procházky, třeba do myslivny nebo do mlýna, nebo si zašly do lesa, kde ptáčkové líbezně zpívali, kde byly pod stromy nastlány měkkounké podušky a tolik vonných konvalinek rostlo, petrklíčů, podléšek, kohoutků, celé keříčky lýkovce a ten pěkný zlatohlávek. Na těchto procházkách babička neustále něco vypravovala. Povíдалa o světlých andělech, již tam nahoře přebývají a ta světla lidem rozžehují; o andělech strážcích, kteří ostražují dítek na všech cestách života, se radují, když hodny jsou, pláčí, když neposlouchají. Jak babička cosi vypravovat počala, dívaly se jí dítky přímo ve tvář, by jim ani slůvko neušlo.

K večeru, když se už hodně setmělo, pomodlila se s dětmi: „Anděle Boží, strážce můj!“ pokropila je svěcenou vodou a uložila na hnízdečko. Ty malé spaly hned; ale Barunka mnohdy ještě přivolala babičku k loži a prosila: „Sedněte si ke mně, babičko, nemohu usnout.“ A babička vzala ruku vnuččinu do ruky své a začala se s děvčátkem modlit a modlila se, až oči zavřelo.

Babička chodila spat v deset — to byla její hodina, tu ona cítila na očích; do té doby měla úkol, který si

ráno dala, udělaný. Nežli šla spat, nahlédla; je-li vše uzavíráno; svolala kočky a zavřela na půdu, aby na děti do pokoje se nedostaly a jich nedusily; ulila v kámenech každou jiskřičku a uchystala si na stůl troudník a louč. Byl-li strach před bouřkou, uchystala si hromničnou svíčku, do bílého šatu zaobalila bochník chleba a kladouc jej na stůl, říkala služebným: „To si pamatujte: v čas ohně má býti nejprvnější, co člověk k sobě vzíti má — chléb; pak se nezmate!“

„Ale, babičko, vždyť neuhodí!“ říkaly služebné. ale to jí nepřišly vhod. „Jen Pánbůh je všemohoucí, co vy můžete vědět. Opatrnosti nikdy nezbývá, to si pamatujte!“

Když bylo vše v pořádku, klekla před krucifix, pomodlila se, pokropila sebe i Barunku ještě jednou svěcenou vodou, klokočový růženec položila si pod hlavu a s Pánembohem usnula.

Z „Babičky“ Božena Němcová.

Proč měl rád hrabě Březenský drotary?

Na zámku hraběte Březenského v pohorské vesnici šumavské bývali drotari jmenovitě v době zimní jako doma. Kdosi z hostů připomenul kdysi, že je hrabě přechovává jen z libůstky. Hrabě však odvětil, že propůjčuje lidem těm pohostinství ne z libůstky, nýbrž s libostí, a když ho žádali hosté za vysvětlení, jal se vypravovati:

„Jak známo, cestuji časem rád pěšky. Má-li cizina rozum zbystřiti, jak naši sedláci říkají, nesmí se cestující dívati na svět jen z kočáru. První rok, co jsme sem

přijeli, sešel jsem se na cestě z Řezna do Čech na noclehu v hospůdce vesnické s drotarem. Spali jsme na slámě a vyšli ráno zároveň z hospody. Ačkoliv tvář jeho mírná, upřímná, nevzbuzovala ve mně podezření, přece přicházeje k lesu zavolał jsem k sobě psa, jenž mne někdy na cestách provázival, ruku jsem položil na kohoutek pistole v záhradří a ve druhé jsem pevně držel sukovitou hůl. Byl jsem sice již tenkrátě přesvědčen, že pod ošumělým kloboukem tak moudrá hlava bývá jako pod pěkným, a pod sprostou halenou že srdce často bije tak šlechetné, mnohdy šlechetnější, než pode drahým sukmem a hedvábím: přece nemohl jsem zbavit se podezřivosti, vida se ve hlubokém lese samotna s neznámým drotarem. Lidí těch jsem si nikdy více nevšimal, než jak jsem je vídal na potkání bídně světem se potloukati v šatě ošumělém, zamaštěném, nemnoho lepší než cikány opovržené. Slýchal jsem zpozdlé matky strašiti jimi děti, od lidí přisuzovati jim neplechý všelijaké, ba i zlodějství a vraždu, ačkoli neměli důkazů žádných. Vzpomínky tyto nedaly vzniknouti důvěře. Drotar vypravoval mi cestou, kde všude chodil po Německu, a těšil se do Čech, kde prý jest přece jen nejlépe. Pokládal mne za řemeslníka a ptal se, kde jsem chodil a kam jdu. V slepé nedůvěře nepověděl jsem plné pravdy, hodlaje se od něho v nejbližším městečku odtrhnouti. Přišli jsme k polednímu do hospody v malé dědině. Ve světnici sedělo tré mužů, hlasitě hovořících v nářečí německém okolí tamnějšího. Když jsme tam vešli, umlkli, bystře si nás, hlavně pak mne, prohlížejíce.

„Drotar si dal naliti pálenky, vytáhl z kapsy kus chleba a obědval. Já měl v láhvi pocestné ještě víno,

a hospodská přinesla na moji žádost, co v domě bylo, černý chléb, sýr a vejce. Pobídl jsem drotara, aby se mnou obědval, což on bez upejpání přijal. Mužové se mne nespustili očí a po chvíli zeptali se, kam jdeme. Řekl jsem, čeho třeba. Po obědě, nemaje u sebe peněz drobnějších, platil jsem tolařem stříbrným. Drotar hleděl na tolař divě se, že mám jako tovaryš tolik peněz, po prosbě nechodím a panský si vedu. Boje se, aby se na ten peníz neulakomil, řekl jsem, že jest to můj poslední, že však se nestarám, v Čechách že najdu výdělek dosti.

Když jsme vyšli z hospody, zdvihli se ti tři, a že jdou s námi stejnou cestou, pravili. Na můj dotaz řekli, že kupují obilí, což se mi zdálo býti ku pravdě podobno. Mně sice chlapi se nelíbili, byl jsem však přece rád, že jdou s námi, neboť nám bylo jíti ještě dlouho lesem než bychom došli městečka, kde jsem mínil se odtrhnouti od nich i drotara. Dni se již krátili, počasí bylo nejasné, ještě jsme konce lesa nedošli, slunce se sklánělo. Jeden z mužů šel mi po jednom boku, po druhém se držel pes Bello a drotar. Druzí dva zůstávali pozadu.

„Tu najednou dostanu ze zadu ránu do hlavy, až jsem zavrával, a v tom okamžení Bello skočil na jednoho ze zadních mužův, a na druhého drotar. Měl jsem tolik přítomnosti ducha, že jsem skočil ke stromu, oň se opřel a pistoli z náprsí vytáhl. Drže ji v pravici rukou levou bránil jsem se holí proti dvěma; Bello mi statečně pomáhal, a drotar zápasil se třetím. Hnali na nás noži, a já vida, že bychom se jim jinak neubránili, střelil jsem, a jeden z protivníků klesl. V téže chvíli i drotar porazil soka svého, a třetí vida to, dal se na útěk.

„Drotar měl hlavu proraženu železným prstenem, ježž Bavoři rádi nosí, a při pranicích užívají; já krvácel z několika ran, a Bello též byl pobodán. Nezbývalo nic než bojiště opustiti, a seč síly stačí, pospíchati k městečku. Lotrů jsme nechali ležeti, pokládajíce je za mrtvé. Avšak sotva že jsem z lesa ven se vyvlékl, přepadla mne mdloba; padl jsem. Drotar nemoha mne vzkřísiti, vzal mě na záda a nedbaje vlastní slaboty vlékl dále. Na štěstí přijížděly od městečka vozy; na jeho křik vozkové přišli, naložili nás a do města odvezli, kde nás v hospodě složili. Ovšem že se hned po zločincích pátralo, že byl drotar vyslýchán; ale o tom všem, ani o jeho pečlivosti a starosti o mne nedověděl jsem se až třetí den, když mě silná horečka popustila, a já nabyl paměti. Drotar seděl, maje hlavu zavázánu u mé postele, Bello vedle něho; oba skákali radostí, když jsem začal mluvit. První prací drotarovou bylo, že mi snesl na postel papíry, tobolek, hodinky i vak, na něž dohlížel, žádaje, abych se přesvědčil, nedostává-li se čeho. Pak vytáhl sáček, vysypal přede mne as pět tolarů stříbrných peněz. Co s tím? ptám se ho, a on mi na to, abych si je vzal, že mi je půjčí, že nebudu míti bez toho dosti peněz, abych v hospodě zaplatil.

„Čtyři, pět tolarů jest pro našince peněz málo, ale kdo stírá zlaté po krejcarech, kdo se pokládá za boháče maje dvě, tři sta, tomu jest to již kapitálem. A drotar mi dal své jmění po mnoho neděl stíradané, nevěda kdo jsem a oplatím-li mu je kdy.

Cítil jsem se zahanbena, a svědomí mně vytýkalo, že jsem se prohřešil proti tomu člověku, pokládaje ho za špatného z pouhého předsudku, jehož mysl prostá však pojala hlouběji než mysl má učení lásky křesťan-

ské, jež káže, že jsme všichni bratřími. Abych příhodu svou dopověděl. Ti tři chlapi, již nás, vlastně mne, chtěli oloupiti, ne-li zabiti, byli pověstní zloději; my nezabili žádného z nich, jen omráčen byl jeden, a druhý od střelné rány schromen, nepídil jsem se po nich dále. Miča, tak se jmenuje můj ochránce, jest u mne šafářem, nemohl se vynadiviti, když jsem mu konečně řekl, kdo jsem.“

Božena Němcová.

O hluchoněmém děvčátku.

Na hradě Turyni v severovýchodních Čechách před dávnými a dávnými časy žil rytíř Turynský. Pán ten měl jedinou dcerušku, hezkou holčičku, ale bohužel byla hluchá i němá, z čehož bylo rodičům veliký žal.

Kolem dokola hradu prostíral se vysoký les, a v lese prohánělo se mnoho divoké zvěře. Za lesem byl dvorec, v němž bydlela čeleď Turynského pána, a kde se chovala jeho stáda.

Jednou procházela se holčinka ta po hradě, a tu si usmyslila, že se podívá, co dělají ti malí beránci ve dvorci a jak asi vyrostli od té doby, co jich neviděla.

Dceruška Turynská byla kolikráte ve dvorci, ale to jela vždy s otcem; myslila bláhová, že když se tam rozběhne, také hned tam bude. Šla tedy, šla, kam ji oči vedly; myslila: cesta jako cesta; — byla ještě mladá a nerozumná. Když dlouho už šla a ještě bílého dvoru neviděla, začínalo jí býti úzko; připadlo jí teprve, co řekne otec a matka, že utekla ze zámku; polekala se a vracela se domů. Ale když je člověk ve strachu, snadno se pomate, dokonce takové dítě. Spletla si hol-

čina cestu a nepřicházela ani domů, ani do dvorce, — dostala se do hustého lesa, kde nebylo ani stopy ani světla. Teprve poznala, že zabloudila!

Můžete si pomyslit, jak jí bylo. Běhala všeska jsouc zmatena kříž na kříž, a tím více se pletla. Na konec i žízeň i hlad ji trápil, nohy ji také bolely; ale to vše nebylo tak hrozné jako strach, který mělo děvče před nocí, zlou zvěří, a úzkost, která ji tížila, že se otec a matka na ni hněvati budou. Ustrašena, uplakána ocitla se najednou u studánky. Dychtivě klekla si k ní a napila se. Když se pak okolo sebe ohlédla, viděla dvě ušlapané cestičky; ale nevěděla, kterou se dáti, protože ji bloudění přestrašilo a naučilo, že nevede každá cestička k domovu. Tu si vzpomněla, že její matka, když ve strachu a úzkosti je, vždy do své komůrky jde a se modlí; i klekla tedy holčina na zem a modlila se, aby ji Pánbůh vyvedl z lesa.

I slyší najednou divný zvuk. Hučelo a znělo jí v uších víc a víc, jasněji a jasněji. Děvče nevědělo, co se to s ní děje, jaké to jsou zvuky. Začala se strachy třásti a plakati, chtěla utíkat — a tu, hle! běží k ní z lesa cestičkou bílá ovce, za ní druhá, třetí, čtvrtá, pátá a šestá a více jich, vždy více, až je u studánky celé stádo. Každá ovce měla na krku zvonec, ty zvonce zvoní, a děvčátko je slyší. To jsou ovce otcovy — a tu běží ovčákův bílý pes — a tu přichází Barta ovčák . . . Děvčátko vykřikne: „Barto!“ a běží k němu. Zaradoval se Barta, když slyšel, že slečna mluví a slyší; i vzal ji do náručí a pospíchal ke dvorci, od něhož nebyli daleko. Byla tam paní Turynská, všeska sklíčená; nevěděla, kam se jim dcerka náhle z hradu byla poďela, a co se s ní stalo. Rozposílali po lese kde koho, otec také hledal,

a paní čekala v bílém dvoře. Můžeme si pomyslit, jakou radost matka měla, když jí Barta dceru přinesl, a ke všemu tomu ještě uzdravenu. Když se i otec vrátil, a dcera jim všechno pověděla, umínili si rodiče, že u té studánky na poděkování Bohu vystaví kostelíček. A to také udělali. Ten kostelíček, co tamto vidíme, je týž a ta studánka u něho táž studánka, u níž děvče pilo a se modlilo a v těch lesích bloudilo. Ale děvčátko už dávno, dávničko umřelo, a pan Turynský umřel i paní Turynská, a Barta umřel, a zámek na Turyni je zbořen.

Božena Němcová.

Bouře.

Ráno bylo parné; kde kdo, staří mladí pracovali v polích, aby se odvezlo alespoň to, co bylo požato. Slunce jen pražilo, div pod jeho žhoucími požáry země nepukala. Lidem bylo dusno, kvítí vadlo, ptactvo lítalo při samé zemi, zvířata hledala chládku. Od rána již vystupovaly na obloze mráčky, z počátku maličké jen, šedé, bělavé, sem tam roztroušené, čím dále na den, tím více jich přibývalo, hromadily se, výše postupovaly, srážely se, barva jejich byla tmavší a tmavší — a k polední hodině byla obloha na západě všechna zastřena černým, těžkým mrakem, který se ke slunci táhl. Se strachem dívali se ženci na oblohu; ačkoliv sotva dechu měli, přece se každý do práce hnal.

Babička seděla na zápraží; úzkostně dívala se na mračna, která stála již nad stavením. Chlapci s Adelkou hráli za stavením, ale tak horko jim bylo, že by byli se sebe všechno sházeli a do struhy skočili, kdyby jich byla babička nechala. Adelka vždy švitorná, skákavá jako

čečetka, zívala, nechtělo se jí do hraní, a konečně se jí očka zavřela. Také babička cítila na očích tíži. Vlaštovičky nízko lítaly, ba schovávaly se do hnízd; pavouk, na kterého se babička ráda dívala, jak mouchy opřádá a dáví, zalezl do pavučiny; drůbež stavěla se po dvoře v hromádky, psi leželi u nohou babiččiných, a jako by po divém honu bývali, rychle oddychovali, vyplazující jazyky. Stromy stály nepohnuty, ani lísteček se nehýbal.

Pan Prošek s paní přišli ze zámku. „Lidičky, žene se hrozná bouře, je-li všechno doma?“ ptala se hospodyně zdaleka již. Plátno s bělidla, drůbež, děti, všechno se bralo domů a sklízelo, babička položila na stůl chléb, uchystala hromničnou svíčku, okna se pozavírala. Mrtvo bylo, slunce bylo zakryto mrakem. Pan Prošek stál na silnici, rozhlížel se kolem dókola. Tu prudce zavál větřík, zhluboka zahřmělo, černým mračnem prolítl blesk. Veliké krupěje začaly padati, blesky křížovaly se v černých mračnech, hrom burácel, bouře rozpustila se s celou zuřivostí. Pan Prošek vešel do stavení. Babička měla rozžehnutu hromničnou svíci: modlila se s dětmi, které při každém blesku a udeření zbledly. Pan Prošek chodil od okna k oknu, dívaje se ven. Lilo se jako z konve, nebo bylo ustavičně otevřeno, blesk za bleskem, hrom za hromem, jako by vzteklice v povětří lítaly. Okamžení ticho — tu zase modrožluté světlo v oknech se zakmitlo, blesk křížem a délkou projel oblohu, a — prásk — prásk — zrovna nad stavením. Babička chtěla říci: „Pánbůh s námi!“, ale slovo jí uvázlo v ústech; paní Prošková chytla se stolu, pan Prošek zbledl. Vorša a Bětka padly na kolena, děti se daly do pláče. Bouře, jako by tím udeřením byla vztek svůj schladila, ustávala. Slaběji a slaběji zaznívalo rachocení hromu,

mračna se rozcházela, měnila barvu, a již zase mezi šedými obláčky prohlédala modrá obloha. Blesky se ztrácely, přestalo i pršet, bouřka zašla.

Jaká to změna venku! Země ještě jako zemdlelá odpočívá, údy se jí posud třesou, a slunce dívá se na ni zaroseným ještě, ale zářícím okem! Tráva, kvítí, všecko jako k zemi přitlučeno, po cestách tekou struhy, v potoku voda zkalená, stromy střásaly se sebe tisíce krůpějí, třeptících se na jejich zeleném šatě. Ptáčekové již zase v povětří krouží, husy a kachny těší se z louží a stružek, kterých jim déšť nadělal, slepice honí se po broucích, jichž se zase dost po zemi hemží, pavouk vylízá ze skryše, všecko živočišstvo zotaveno spěchá na Boží světlo.

Pan Prošek vyšel ven, obešel stavení dokola — a tu hle, stará hruška, co svými letorostmi po tolik let střechu přikrývala, byla od blesku roztržena! Polovice jí leželo na střeše, polovice schýleno bylo k zemi. Nerodila již mnoho let ta stará planá hruška, ovoce její nebylo valné, ale měli ji rádi, poněvadž střechu od jara do zimy zelenem krásnila.

Na polích nadělal liják také škody, ale přece si lidé ještě libovali, že není tak zle, hůř že by bylo, kdyby kroupy byly padaly. Z „Babičky“ Božena Němcová.

Chodové.

Za starodávna byly našemu království českému přirozenou a mocnou hradbou hluboké lesy, jež od hřebenů hraničných hor na mnoho mil do nitra země se rozkládaly.

„Stráže“, zvláště k tomu určené, střehly přechodů vedoucích tím pomezným hvozdem, opatrujíce zároveň „bran zemských“, stálých to tvrzí a hradeb na ochranu stezek při hranicích zřízených.

Ponenáhlu, zvláště za 13. století, kdy cizí osadníci valem k nám se hrnuli, sami králové naši přestali šetřiti lesů hraničných jakož ohrady zemské a dávali cizincům mýtiti část po části. Nejdéle a nejlépe zachoval se pomezný hvozď na straně západní proti Bavorům, na svazích i na úpatí velikolepé Šumavy. Část její a nejdůležitější cesty tudy od Domažlic do Němec vedoucí od nepaměti Chodové opatrovali, lid jadrný, otužilý, postavy statečné, myslí udatné.

Vesnice jejich, někdy na samém pokraji královských lesů, rozkládají se v nížině i na výšinách, ale vždy tak, že mají před sebou v tu stranu ku hranicím chlumpy nebo vrchy, za něž se tulí, jako za přirozené bašty proti nepříteli. Roztroušeny jsou pasem asi šest mil dlouhým podél hranic při přechodech a důležitých stezkách.

Tak od Domažlic nejdále na jv. poblíže průsmyku všerubského vesnice Lhota a Pocínovice, od těchto pak k sz. mezi cestami všerubskou a brodskou: Kýčov, Medákov, Tlumačov a Stráž, nejdále pak odtud sz. při cestě do Mnichova pod lesy vesnice Újezd, Draženov, Postřekov, Chodov a nynější městečko Kleneč.

Kdy Chodové, tito čeští hraničáři, sem byli zavedeni, na určito známo není. Než tolik jisto, že službu svou statečně vykonávali, v čas nepřátelských vpádů stezek a cest hájíce, i bojujíce ve všech těch bojích a bitvách, které kdy v jejich okresu a v okolí svedeny byly

Jakož je jisto, že pomáhali Břetislavu knížeti Němce u Brůdku udatně porážeti, tak také jest nepochybno, že nelenili v bojích ostatních, jmenovitě pak za časů husitských.

Za dob pokojných chodili po pomezí a dbali, aby sousedé Němci hranic našich neztenčovali, hvozdu českého bez práva nemýtili, v něm nelovali a vůbec pychu v něm se nedopouštěli. Při tom, jak staré paměti vypravují, bylo Chodům nejednou krvavou bitku podstoupiti, a to s pytláky a škůdci bavorskými, zvláště brodskými. Spolehlivými společníky byli Chodům na těch pochůzkách a strážích velicí a silní psové, dobrou pak družkou čekana*) a za dob pozdějších ručnice, dlouhá i krátká. Zbraň nosili vždy, i za dob, kdy podle usnesení sněmovních ostatním obyvatelům našeho království toho dovoleno nebylo.

Kdykoliv český král ubíral se jejich končinami, vítali jej Chodové ve zbrani pod hlavním praporem svým, na němž psí hlavu v erbu měli, a uctivše knížete svého po starodávném obyčeji soudkem medu, provázeli jej jako čestná stráž horami přes hranice.

Za těžké a často nebezpečné služby požívali Chodové zvláštních výhod a práv.

Od jakživa byli lidem svobodným, nejsouce podání žádné vrchnosti, toliko samému králi. V území

*) Čekan, čakan, na Chodsku „čekana“, hůl a zbraň zároveň, asi $1\frac{1}{2}$ m. zvýší, z tvrdého dřeva. Na dolním konci měl silný, ostrý bodec, nahoře pak sekerku s palcátem. Bradlo bývalo nahoře až na stopu plechem a hřeby hojně ozdobeno. Čekany nosili za starých časů mužové ženatí, když vycházeli za službou, nebo do Bavor, do města, na svatby, na křtiny a p.

jejich nesměl se žádný šlechtic zakoupiti neb usaditi. Robot a jiných služeb poddanských, jakěž všecken lid selský velice tížily, Chodové nekonali žádných. Lesů, jichž chránili, volně směli užívati, a za starodávna v nich i bez překážky honili, cvičíce sílu svou na medvědech a vlčích, kterých ještě v 17. století Šumavou hojně pobíhalo.

Cla a mýta po všem království neplatili, řemesla v svém okresu volně provozovali. Bez překážky a po vůli směli se kamkoli stěhovati i v hromady scházeti.

Vlastní jejich soud „práva chodovského“ zasedal každou čtvrtou neděli v zámku neb hradu jejich v Domažlicích, skládaje se z „rychtáře chodovského“, vládou královskou ustanoveného, a z konšelů nebo-li rychtářů z vesnic chodovských.

Na hradě chodském přebývali domažlický purkrabí nebo hejtman, chodský rychtář a přísežný písař, nejvyšší jejich úředníci. V hradě tom chovali také prapor svůj, pečeť a privilegia, jež udělili jim králové Jan Lucemburský, Karel IV., Václav IV., Jiří Poděbradský a j. Tam také v čas potřeby ve zbrani se shromažďovali a v čas války ženy své a děti i nejlepší majetek uchraňovali.

Naposled konali Chodové službu svou osudného roku 1620, zdělavše na pomezí bavorském záseky na příležitostných místech. Tenkráte jim Frydrych, zimní král, přísně poručil, „aby dle povinnosti své a pořádku jedné každé vesnice stráž bedlivou netoliko ve dne, ale mnohem více v noci drželi a proti nenadálým vpádům nepřátelským těch míst hájili, v nich ustávičně do určitého času zůstávali, z nich dříve času vyměřeného ve dne ovšem i v noci nikam neodcházeli, a zjednajíce

sobě náležitý praporec vojenský, jímž by jedna osoba vládnouti mohla, k němu přísahu učinili. — Aby při těch vartách tím lepší řád držán byl, aby vždycky jeden den rychtář a druhý den písař při nich zůstával.“

Tenkráté naposled ozývalo se hlubokým hvozdem šumavským volání stráží chodských, tenkráté naposled vlál nad hlavami hraničářů českých bílý praporec s černou obrubou, zdobený psí hlavou. Alois Jirásek.

Na staročeském posvícení.

Už to bylo uděláno, už to bylo hotovo; alespoň koláče byly upečeny. A to se panímámě Vavákové v Milčicích dost uvolnilo. Peklať je se svými pomocnicemi: babičkou z výměnku, švakrovou, sestrou a kmotrou ze sousední vsi celý den, v pátek před posvícením až dlouho do noci. Pomahaček bylo plná světnice a hlučno až až. Ženské úst nezavřely, a toho tlučení v hmoždíři, toho tření máku trdlem, a jiných příprav všelijakých! Koláčů bylo plná prkna, na stolech, na židlích, na podlaze, na lavičích, že nebylo pro ně hnutí ani ve světnici, ani na síni, u peci. Ale zdařily se, vonělo jimi všecko stavení, a Vaváková měla radost; ale již v sobotu ráno se od nich uvolnilo. Děti je počaly výslužkou roznášet i pasačka i skoták; ani hajek*) dnes nevyhnal na pastvu, ač byl pěkný, slunečný den, a musil na výpomoc. Sám hospodář jich hodnou kupu odklidil, dav si je ráno naložit na vůz, do Poděbrad, kam jel pro pivo, aby měl výslužky na zámek, všem

*) Pastýř koní a hříbat.

paním úřednicím zámeckým, také písařům do kanceláře i vrátnému a do pivovaru sládkovi, podstaršímu i spilečnému.

U něho na dvoře bylo toho sobotního rána dosti hluku a živo; zabíjel řezník zjednaný dva mladé vepře, a již mu také vedli tři skopce na smrtný nůž. I z ostatních statků, jak Vavák vesnicí jel, vyzníval ohlas hlučných příprav posvícenských; ale když se pozdě odpoledne vracel; to se již i náves hemžila lidem a zvučela směsicí nejrůznějších hlasův a zvuků.

Žebráci, děti podruhův i chudé městské děti chodili statek od statků s uzlíky, pytlem i mošnou. Sem tam šel městský řemeslník, tu řemenář s chomoutem nebo řemením, tam krejčí s pláštěm, onde švec s botami. Každý z nich „právě teď“ dílo dodělal a přinášel je, aby se tu najedl, mzdu dostal a odnesl — výslužku. A již také hudbou se Milčice ozývaly. Tam ve statku stromy zakrytém na housle a na harfu hráli, u souseda na dvoře zvučely kovové struny cymbálu, a když milčický rychtář vjel zděnou branou do prostorného, hlubokého svého nádvoří, obklopeného dlouhým obytným stavením dřevěným, sýpkou a v pozadí velkou stodolou a všelikými ještě přístavky, vítal ho tam starý havíř s kobzou. Její hlas zanikal v šumu příprav a v pokřiku ženských, pařících a kuchajících na záspi i na síni zabité husy, kachny a holoubata vysoko nakupené, nebo přebilujících skvrny, jež se za těch příprav staly na stavení nedávno schválně čistě obíleném.

S hospodyní se na síni potkal, a tam už musil podati zprávu, jak pochodil. Vavákovou hrubě potěšilo, když slyšela, že všechny výslužky byly dobře přijaty

a že se líbily a chutnaly, paní vrchní že řekla, že rychtářka peče nejlepší koláče na celém panství a paní obroční, ta že se vždycky již těší na milčické povícení pro ty znamenité koláče. Jinak však bylo, když rychtář oznamoval, že pozvání přijali a na posvícení že přijedou kontribuční, aktuár a písař kancelářský s paničkami. Ta novina nebyla zrovna nejvítanější. Nebylo o jídlo, ale panímáma měla strach z paní úřednic zámeckých, že jsou výběračné, paškrtné, že by na selském statku chtěly všecko jako v městě.

Šero se již ukládalo na ves. Jako všude tak i na statku Vavákově ruch ponenáhlu tichl. Jen na dvoře děvečky ještě hovořily, dvůr umetajíce.

Ranní slunce jasného podzimního dne vysvítlo na umetený dvůr i na čistou zásep, na vycíděné kování chomoutův a řemení, visících u stájí na zdi, na všecken poklizený statek; nevzbudilo však nikoho. Všichni již byli vzhůru, a hospodář té chvíle řezničil, rozsekáváje na síni na špalku maso, jak hospodyně, vedle stojíc a s pekáči již čekajíc, si přála. Venku na jeho rozkaz vrata otvírali. Otevřela se dokořán a dlouho nebyla prázdná a volná. Přicházeli první hosté, pěší a nezvaní, příbuzní hospodářovy čeládky. Jich nikdo u vrat, ani na záspi nevítal, nýbrž šli sami první pozdravit pantátu a panímámu. Pak už se dostavovali zvaní: přespólní příbuzní a známí, sedláci dlouhých vlasů za uši sčesaných v dlouhých kabátech tmavozelené barvy s lesklými mosaznými knoflíky, v kloboucích nebo vydrovkách, v brslenkách, v botách nebo v punčochách a střevících. A se sedláky jejich děti, hoši v beraničkách a v kazajkách, děvčata v pestrých šátcích, s bělostnými, nabíranými límci u košile, ženy v mezu-

lánkách a cajčkách pentlí lemovaných, v pantoflích i ve střevících, v kabátkách rukávů od zápěstí k rameni se šířících, v květovaných zástěrách, v bělostných plenách.

Pak přijela na bryčce dobrá známá sousedka ze Sadské s dvěma dětmi, sama ve zlatém čepci, v kabátku bledě růžovém kožešinkou lemovaném, s granáty a dukátem na krku, v šustících sukních, boubelatá, hovorná, veselá, a hned za ní na vozíku mladší dcera Vaváková, Kateřina, z Nučic se svým mužem.

Ty všechny vítal na záspi hospodář ve vestě, v bělostné košili širokých rukávů, maje na nohou střevíce, modré punčochy a brslenky; ale pak na rychlo kazajku oblékl a ven ke vratům zašel, když přiběhl nejmladší synek oznámit, že pání jedou. To bylo po jedenácté, kdy po vsi bylo dosti hlučně znáti posvícenské veselí. Mladí, staří v nedělních šatech, u ženských veselých, živých barev, míhali se cestou, mezi staveními, mezi stromy listí již žloutnoucího, prozářeného jasným sluncem, nebo stáli v skupinách, nebo vítali přicházející a přijíždějící hosti. Hrčení vozův a lidské hlasy přehlušovala hudba potulných šumařů, hrajících v nádvorech, u dveří.

Za těch zvukův a za toho šumu dojížděly zvolna k Vavákovu statku: otevřený kočár na ohromných pérách, tažený párem vykrmených hnědáků s přiseknutými ohony, a za ním žlutě natřený okroč s jedním koněm. V onom seděly vzadu dvě paničky v kloboucích a v náramných účesech, proti nim dva hladce oholení pání v květovaných, vyšívaných vestách hedvábných, v třírohých kloboucích, v pudrovaných vlásenkách, jeden, pan kontribuční, tlustý, v zeleném, druhý, pan

aktuár, suchý, v hřebíčkovém kabátě. Oba čím dále vsí jeli, čím více se lidé zastavovali a po nich hleděli, stávali se tím vážnějšími. Nemluvili, jen vážně, až přísně hleděli, na pozdravy jen tu a tam důstojně hlavou pokyvovali.

Rychtář, maje v pozadí své syny a kupu bezděčných diváků, starých, mladých, bosých, obutých, vítal v bráně uctivě panské hosti, jimž teď i hospodyně, vystrojená, v bělostných rukávcích krátkých, v květované šněrovačce a zástěře, v květovaném šátku na babku uvázaném, naproti vyšla s radostnou tváří. A panstvo, vespolek německy a míchaně hovoříc, přijímalo to všecko hlahosklonně a důstojně se ubíralo, provázeno hospodářem, přes zásep do velké světnice nevysokého stropu, kdež se od vesnických hostí, na pány stoje čekajících, skoro stemnělo, a kde se již proběhlávaly ubrusy na stolech kolem do kola sestavených, a leskly se cínové slánky i proběhlávaly květované talíře na místě pro pány určeném, kdežto na ostatních stolech stály hliněné talíře do běla polévané s malovanými jeleny.

Dvůr naplnil se povozy, stáj koňmi, jež obstarávali přesporní čeledínové s domácí čeládkou. Pak se dali do jídla a do pití, přineseného jim na uvítanou; a již za nedouho je k vlastnímu obědu volali. Usadili je na síni u dvou stolů s domácí čeládkou a jejími příbuznými.

Z velké světnice zaznívaly sem už cinkot talířů a sklenic, šum hostí, z nichž na prvním místě zámečtí seděli u oběda. Rychtář začal pobožnou modlitbou. Poblíže pánů seděla kmotra ze Sadské, dále příbuzní a známí selští dle vážnosti a věku. I šlo jídlo za jídlem,

polívky, masa pečitá i vařená s okurkami v kopru, v dubovém i vinném listí láčenými, s omáčkami, sladká jídla, bylo piva hořkého pelyňkového i dobrého pražského (vědro měli v koutě na síni a nejstarší syn čepoval); i víno stálo na stolech i rosolky. Hospodář i hospodyně pobízeli, nutili, aby všichni pili a dali si chutnati, zvláště páni; těm se hospodyně přes tu chvíli omlouvala, že to tak není, jako vzácné paní jsou zvyklé, aby ráčily odpustit a za vděk vzíti sprostou, selskou stravou.

Alois Jirásek.

Almužna.

Jedenkrátě žebrák šel po vsi prosit a přišel k Blažkové. Ale Blažková byla skoupá a lakomá, ani kousku chleba žebrákovi nedala, ano ještě se naň osopila, ze světnice ho vystrčila a neřekla mu ani: „Naděl Pán Bůh!“

Žebrák šel vedle k Janové. Janová byla dobrosrdečná žena; jakmile toho žebráka spatřila, vzala svým dětem od úst dva kousky chleba, které jim nyní právě pomazala máslem, a žebrákovi je darovala řkouc: aby mu Pán Bůh něco lepšího nadělil, ona že je chudá a nic jiného v chalupě že nemá.

„Zaplať Pán Bůh, milosrdná ženò! Aby ti to Pán Bůh nahradil desateronásobně, abys mohla své nahé děti ošatit a byla šťastna, a co dnes začneš dělati, bys dělala do západu slunce.“ Tak mluvil odcházeje ten žebrák. — „Zaplať Pán bůh! Zaplať Pán bůh!“ děkovala Janová žebrákovi za dobrořečení; ale co mluvil, ani dobře nepovázila, ani tomu nerozuměla. Janová

byla chudá vdova a měla dvě děti, které svýma rukama živila. Bylo už po poledni, a děti ještě ničeho neobědvaly, a k večeri jim také nebylo co dáti.

Z jara dostala Janová od Blažkové tři záhony lnu, za které po mnoho dní musela těžce dělati, ale oddělala to. Ten len sama sobě sebrala, namočila, změdlila, vyčesala i spředla jak náleží, a potom jí z něho tkadlec udělal asi dvacet loket plátna. A to plátno, celé jmění své, schovávala si na zimu dětem a sobě na košile.

Když ten žebrák odešel, byla v chaloupce taková bída, že by ani sekerou nebylo co utnouti: děti plakaly, chtěly jíst, a ubohé vdově bylo také do pláče. I nevěděla co počíti, až jí přišlo na mysl, aby několik loket toho plátna donesla obchodníkovi na prodej a za to aby koupila chleba a soli. I začala to plátno měřiti, děti se utišily, a ona měřila, měřila pořád bez konce, měřila až do západu slunce. Ze svých dvaceti loket naměřila tisíc loket plátna. Radosti plná poděkovala napřed Pánu Bohu, a chtěíc děti co nejdříve posilniti vzala několik loket plátna a prodala je Blažkové, ovšem že za laciný peníz. Ale co měla dělati, když se dětem chtělo jíst?

Druhý den byl v městě výroční trh, a Janová tam nesla své plátno, a že bylo tenké i pěkné, dobře jí za ně zaplatili. A tak sobě z trhu domů přinesla mnoho věcí rozličných a krom toho ještě také plný váček peněz.

Brzy potom koupila sobě dvě krávy, kousek pole a louky, najala si čeládku, chválila Boha i pracovala.

To štěstí její nebylo Blažkové vhod; i ačkoli nyní spolu častokrát jedly a pily, ano se i skmotřily, avšak upřímná k Janové nebyla Blažková nikdy.

Jednou doptávala se Blažková na Janové, jakým způsobem přišla do své chudoby a jak si zase pomohla. A Janová jí všechno věrně od počátku vypravovala, jak co bylo; jak přišel k ní prosit jeden žebrák, jak dětem od úst vzala dva kousky chleba a jemu je dala, jak on jí za to dobrořečil a prosil Boha, jak ona toho ani nepovážila, jak potom děti chtěly jíst a plakaly, jak chtěla plátno na prodej donést, aby měla na chléb a na sůl, jak to plátno měřila až do západu slunce — všechno, všechno jí pověděla. Blažková, když to vyslechla, pravila: „Ach, má zlatá kmotřičko, kdybyste věděla, jaká u mne časem bída! Však já mám také dítky, a muž můj nemůže ani vystačiti; i ačkoliv oba dva pracujeme, však to všechno jen se projí. — Ach, milá kmotřičko! jestliže Vás ten žebrák někdy navštíví, řekněte mu, aby také přišel ke mně.“ — „Milá kmotřičko!“ odpověděla Janová, „jestliže ho Pán Bůh ke mně pošle, jistotně ho poprosím, aby se stavil u Vás.“

Asi za týden potom šel žebrák po vsi, týž žebrák, co Janové na Pánu Bohu vyprosil štěstí, a přišel také k ní. Milá žena radostí ani nevěděla, kam ho posadit, děkovala mu, uctila ho i obdarovala, a když jí žebrák dával „s Bohem!“ a odcházel, prosila ho, aby se také zastavil u její kmotry Blažkové. Žebrák slíbil, až obejde ves, že potom k ní půjde. Když pak už ves obešel a přicházel, Blažková z daleka ho vidouc oknem, namazala svým dětem po kousku chleba, a jakmile vstoupil do stavení, honem jim utrhla chléb od úst a žebrákovi jej dala. „Zaplať Pán Bůh!“ řekl žebrák, „a jak co začneš dělati, abys do západu slunce dělala.“ A po té odešel. Blažková měla zatím už připravené plátno k měření a už vytahovala z kouta loket a chtěla

měřit; ale v tom děti chtěly pít, a sama také dostala žízeň. Aby nezmařila mnoho času, doskočila ke studni pro vodu; ale jak jednu koněvku přinesla musela pro druhou, běžela pro třetí, čtvrtou, desátou, a tak bez přestání a bez potřeby vodu nosila až do západu slunce.

K. J. Erben.

Neboj se.

Ve chvílích těžkých, kdy nemá sirá mysl jediného stébla, jehož by se chopila tonoucí, vzpomínám sobě přechoťto tohoto prostého výjevu.

Byl letní, parní den. Ves jako po vymření. V chatách ticho, nikde ani hlesu. Spatřil jsem nejvýš churavou stařenku na prahu u chléva pokašlávati, nebo malé dítě, jež ponecháno samo sobě v milost nemilost náhodě, někde pod plůtkem se batolící a pestrými střípky zvoní o sebe. Za zahradou s blízkého pole řinčí kosa a ostře chrupou kosená stébla.

Cos velikého je v tom tichu, jež objímá o žních celou vesnici. Mně, když jsem šel skrz pod modravou střechou slunečníku, zalétaly do duše ostré výčitky — nechápu odkud. Nejspíš ze vzduchu, naplněného znojem potu a vzdechy utrmácených, kteří tam venku pracují do úpadu. Zdá se mi, že vzdechy ony volají: „Při každém soustu vonného chleba, jež budeš vkládati do úst — nás vzpomeň!“

Cítím onen hluboký klid, jenž vane z úzkých okének, že jest zakoupen prací těch, kteří stojí na stráních a v roklinách ve žhavém slunečním úpale.

Zaslechl jsem kňučení a zuřivý štěkot psů. Na to dupot, pak zoufalé vzkřiky ženské, volající po Boho-

rodičce. Mohutný vzruch pohnul, zdá se, celou tou spoustou hlíny a dřeva, jež stála dosud opuštěna.

„Rány Kristovy — býk se splašil!“

Shora vesnice žene se silné zvíře. Hází vysoko zadkem, rozhání ohonem, a oči mu divoce koulejí. Silná šij vzdorně skloněna. Za ním zdvihá se vysoko vzbouřený prach.

Dunění je už na blízku; sotva jsem uskočil za starý peň lípy, přehnal se býk střelou kolem mne.

Patřím za ním s trnutím. As padesát kroků níže pode mnou stojí hoch sotva tříletý, právě uprostřed cesty. Jeho oči zírají tak směle, bez bázně a přec hledí vstříc jisté zhoubě. Býk má sotva dva kroky — chvějí se jako osyka o tu ubohou hlavičku.

Zdivočilé zvíře se zastavuje, cítí asi samo tu nezměrnou smělost. Vzepjalo se na zadní nohy, a — — přemrštivši se přes dítě vysoko nad jeho hlavou pádilo dále. Snad mu odvaha jeho imponovala.

Hoch se pomalu obrátil a zíral s klidem za býkem.

Kdykoliv cítím valiti se v bouřném dunění proti své hrudi a cítím, že nemohu zdolati ničím jeho mohutný tok — ba již výkřiky slyším těch, jež přede mnou bez milosti rozdrtil v neúprosném jeku, dusivý tlak stahuje mi křečovité hrdlo, nemohu volati a myslí táhnou slova: „Vše ztraceno!“ — na ono dítě si vzpomenu pokaždé. Na ono dítě a na ten pohled, jímž bez bázně a směle hledělo vstříc tomu, čemu uniknouti se již nedalo, a co nevyhnutelně musilo zdrtit slabou bělavou hlavičku.

A hle, zhoubu přeletěla přes ni tak zcela bez úrazu!

Březina.

Obrázky ze vsi.

V máji.

Pominula chladna — přišlo teplo na pole. Bylo slunno venku a byl máj.

Obilí rostlo skoro před očima; luka se zelenala svou první šťávou a sluncem prosycenou zelení máje; kvetl vičenec, chlupáček bílý, mochna, průhon jako jiskrami posetý jiskřil ve slunci bílými body sedmikrás. Všechno jako by se divilo náhlé změně povětří, rozvíjelo se a rostlo pod horkými pocely jara.

Kaštany skoro přes noc rozkvétaly, nad vodou se zamodraly pomněnky, v zahradách zavoněl šerík. Celý den byl jako vyzlacen, svět znova zrozen — i ptáci i lidé i hmyz i ta němá tvář, pasoucí se za vrbovým hájem sdílela povšechnou náladu slavného dne, opouštěla stinná svoje místa, se zálibou se procházela a na slunci vyhřívala barevné svoje boky.

Chvílemi se zdálo, že nohy pozbývají vlády, jako zpité už se pletou jedna přes druhou, přemoženy silnými výdechy vzduchu. Ale zavanul větřík chladivý a měkký, jaký dýchá jenom jaro, a všechno zas obživlo, všechno se pohnulo, nohy znova se šinou dál, s místa na místo přenášejí svojí tíhu a tělu se při tom zdá, jakoby nešlo, ale procházelo se řiďoučkou koupelí vlažných vln, které k životu křísí, co před chvílí ubíjelo slunce. Zas vrabci se zhádali v korunách zahrad, děti zpívaly pod vrbovým hájem, husy vážně, jako malované, bílé toulaly se po zelených drnech, obklíčené žlutým věncem housátek. Kdo se neusmíval v tu chvíli, kdy nebe i země se smála, měl asi velkou tíhu na prsou

— tak jednosvorná, tak veselá a bujná byla radost všech od crčících v letu vlaštovek až po těžce, ale s chutí vyšlapující podkovy koní, deptajících v chůzi kyprou zem.

A duše i tělo věčně by tak bylo chtělo zůstat venku, na zelené zemi, ve vyhřátém vzduchu, uprostřed stromů a kvetoucích luk, pod velikou, šírou oblohou, tou modrou vyklenutou do nesmírné výše, po které mraky se toulaly jak bílá stáda rozpjatých kondorů.

V poli pracovali lidé. A také jakoby nepracovali, práce ani necítili, jen tak pro radost se hrabali v prsti jako děti, když si hrají v písku. Lehounký vítr povíval sukněmi a do čela staženými šátky, chladil nahá lýtka klečících žen na zemi a lehal s nimi na zem.

O několik kroků dál o hůl se podpíral a do čistého vzduchu kotoučky dýmu vypouštěl osmahlý, vousatý dráb. Na sousedním poli zase pluh se převracel, haluzemi stromů zaleskl se chvíli bič a v hroudách bleskotala podkova volně vyšlapujícího koně. A přes dvě pole dál na malém proužku země zase černý kopáč se zdvihal a padal přes sehnutou hlavu stařeny, obdělávající poslední kousek výměnku. A tak každý na svém orál, na svém plel, — jen na panském tam s drábem cizí půdu rosil cizí pot. A přece se zdálo, že ani tu není rozdíl. Ať na panském, ať na svém, každý stejně se krčil k zemi, stejnou láskou ji objímal a po ní se shýbal, jakoby se modlil — — —

Nebýt toho drába, zdálo by se, že ti lidé blahořečí hroudě a líbají zem — — —

V. Mrštík.

Buřňáci.

Lesnatým údolím, po cestě, vroubené starými jeřáby, jejichž krvavě rudé hrozny ohnivě zářily z bledé zeleni listů, krácel muž asi padesátiletý, s lehkým vakem cestovním po boku, opíraje se o důkladný deštník. Jeho tvář, tu a tam vráskami rozrytá, byla silně opálená; hnědé vlasy a vousy místy prokvétaly; vysoká postava byla poněkud nahrbená.

Byl zahloubán v myšlenky. Tyto předstihovaly volný jeho chod, zalétající ku stavení, jehož sedlová šindelová střecha vyhlédala z požloutlého listí mohutných kaštanů na konci údolí. Tam shledati se měl s dávnými přáteli, kterých neviděl plných třicet let.

Ztrávil tato léta v cizině, na potulkách světem, jímž proměnlivý osud vrhal jej semo tam jako loď bez plachet a kormidla, zmítanou vlnami na různé strany. Konečně vrátil se do vlasti a hodlal tu klidně ztráviti zbytek života, pojištěn před nedostatkem skromným jměním, kterého získal na své bludné pouti cizinou.

Začal se teprve znovu vpravovati v domácí poměry, když zrak jeho padl jednou v kavárně na inserát tohoto znění: „Buřňáci! Dne 25. září dopoledne sejdeme se dle daného slibu po třetí v „Rozkoši“, abychom ztrávili den v milých upomínkách a družném veselí. Dostavme se všichni!“

Jaký roj upomínek vyhrnul se na něho z těchto několika řádek! Mžikem ožila v jeho paměti veselá studentská léta, ta spousta skvělých vidin a smělých zámyslů, která sdružila hrstku jinochů, studujících na gymnasiu venkovského města, ve volný spolek mladých,

dobrodružných reků, chystajících se v překypující jarosti na výpravu do tajemné, veliké, krásné budoucnosti.

V duchu stoupala řadou kolem něho ta junácká četa. Viděl Féba, zteplého jako jedle, zosobnění mladistvé pružnosti a svěžesti, s Apollinovým v pravdě obličejem a s očima, v nichž jiskřilo se bujaré zdraví a plná radost života. Viděl jeho soudruha, útlého a snivě bledého Byrona, vzhlížejícího do světa blouznivým okem z říše tajemných snů, které básnická fantasmie spřádala pod nevázanou spoustou zlatově rusých kadeří, spadajících po umělecku až na ramena — cosi jako stříbrná luny zář obetkávalo ten jemný obličej, tu etherickou postavu, a duch mladého pěvce toulal se vysoko mezi hvězdami nebo truchlil ve stínu cypřišů na hrobě ztracené milenky. Zde ohnivý a rázný Marat, fanatik svobody, jenž kladivem bouřlivého ducha drtil všechny řády přítomnosti a snil jen o barrikádách, o strašně velebném uraganu, který smete celou přežilou společnost se všemi zbytky tyranie, sociálních nesrovnalostí a předsudků. Tam hloubavý myslitel Voltaire, tajný antipod pobožnůstkáře katechety, filosof skeptický skrz na skrz, jemuž ani jeho pseudojmenovec nebyl dosti ostrým. Pak humorista a satyrik Gogol, věčně rozpustilý, šlehající řízným vtipem slabé stránky svých profesorů, tropící sobě nezbedný posměch z každé autority v literatuře a politice, ze spolužáků, ze sebe sama, z celého světa. Dále švihák Lovelace, nastávající lev společnosti, uhlažený a zábavný, zapřádající dvakrát za měsíc milostnou pletku. Pak Rubín, Divůček, Doboš — — zkrátka všichni až po ubohého Bobše, který měl ze všech nejmenší schopnosti a sloužil ostat-

ním buď za terč vtipů, nebo budil svou prostoduchostí přátelskou jejich soustrast.

Viděl před sebou tu bujarou družinu, horující za jasné ideály, nosící v čele světoborné plány, chystající se nedočkavě k zápasu s prohnitou společností, kterou hodlali rub na rub obrátiti a zreformovati dle svých vznešených zásad. Zakrslou a zmalátnělou literaturu ožíví novými vzněty; ochablý národ vzpruží k novému ruchu; povznesou opět vysoko pokleslý prapor osvěty a svobody; budou vesele bít do všeho šosáctví a bez milosti vymetati ze společnosti všechno staré haraburdí bludů a předsudků. — Zkrátka, očistí zkažený vzduch přítomnosti velkolepou bouří, která se stane začátkem krásnějšího a slavnějšího příští.

Tento společný duch zplodil družinu buňáků, kterýmžto jménem dosti případně tajný spolek svůj nazývali. Svě bouřlivé schůze odbývali nejraději v odlehlé lesní hospůdce „Rozkoši“, kde jim nepřekáželo maloměstské šosáctví a kam nevníkala slídivost pedantů profesorů. Tam uspořádali také po odbyté maturitě, před třicíti lety poslední schůzku na rozloučenou, jež zakončena všeobecným objímáním a slavným slibem, že za každých deset let opětně se shledají na místě, zasvěceném tolikerym nadšením a veselím krásné mladosti.

Božetěch — takové bývalo spolkové jméno osamělého chodce — po dvakráte slibu tomu nedostál. Na svých potulkách světem zapomněl na bývalé druhy; vstup do vlasti byl mu zatarasen nějakým politickým přečinem, kterého se dopustil brzy po oné schůzce na rozloučenou. Pásky s někdejšími soudruhy přetrhaly se nadobro; neměl žádných zpráv z domoviny, nevěděl

ani, jsou-li posud na živě. Ale teď, po návratu do vlasti, umožněném amnestií, připomenul mu inserát dávný slib a s divnými city chvátal starý, opelichaný buňňák na místo, kde se hodlal opět po tolika letech shledati s milými soudruhy mládí.

V myšlenkách došel k zahradě osamělé hospůdky na pokraji lesa. Na rozpukaných a prošlapaných schůdkách kamenných, vedoucích k vetchým vrátkám zahrady, setkal se s obstárlým pánem, který na něho pátravě upřel zrak.

„Božetěchu!“ zvolal pojednou s úžasem, otvíraje náruč, a v témž okamžiku poznal Božetěch v obstárlém pánovi dávného přítele Divůčka.

„Opravdu ty?“ ujišťoval se ještě Divůček, objímaje starého soudruha. „A kde jsi vězel, pro bůh, po celou tu dobu? Proč jsi nenapsal nikomu z nás ani řádky, neřad o sobě ani nejmenší zprávičky? Všichni jsme se domnívali, že již práchnivíš někde pod palmami nebo, odpočíváš na dně mořskem. Tedy živ — a nezapomněl jsi na nás. Buď vítán, srdečně vítán! Těším se na překvapení ostatních. Pojď jen dále — hle! tam sedí již celý chumáč starých buňňáků pohromadě.“

Táhl Božetěcha za sebou do zpustlé zahrady, kde pod starými kaštany, jimž podzim urval již hodnou část sežloutlého listí, sedělo za prostým prkenným stolem několik starých pánů ve společnosti matrony, obklopené hejnem dovádivých dítek.

Divůček objímal se s pány po řadě a pak ukázal na Božetěcha, který zůstal státí v pozadí.

„Hle přátelé, koho ještě přivádím! Pohledte jen! Božetěch vstal z mrtvých.“

„Božetěch! Na mou věru, Božetěch! Jaká radost, jaké překvapení! Kdo by se toho byl nadál?“ zněly výkřiky udivení a znovu začalo objímání a nemotorné poněkud líbání s druhým příchozím.

„A teď povídej, odkud jsi tak z čista jasna mezi nás spadl. — Či počkej: napřed seznámím tě stručně s nynějším postavením tvých bývalých spolužáků. Především se pokloň spanilomyslné choti Byronové a potěš se pohledem na jeho nadějně, roztomilé potomstvo. Šťastný tento manžel pověsil poesii na hřebík a zabývá se správou tří velikých pravovárečných domů; že mu stříhání kuponů lépe svědčí než tepání veršů, poznáš na první pohled.“

O tom nebylo arci pochybnosti. Bývalá vzdušná útlost Byronova proměnila se v podivuhodnou objemnost a kyprost tvarů a snívá měsíční záře ustoupila v okrouhlém obličejí veselé záři sluneční, jíž se leskla také jeho hlava, nesoucí z někdejší zlatově rusé záplavy kadeří toliko jediný prošedivělý chomáček nad čelem, jaký lze často viděti na obrazech svatého Petra. Jeho panička byla patrně o několik let starší a z převahy, jakou vůči manželovi osvědčovala, mohl jsi snadno uhodnouti, odkud pocházejí ony kupony a pravovárečné domy. Tato převaha asi také způsobila, že zastoupen byl se shromáždění starých buřňákův i ženský živel.

„Zde náš Foibos, znamenitý advokát a zatvrzelý panic,“ představoval Divůček vychrtlého člověka, s matným pohledem, s hubenou a scvrklou tváří, který si patrně barvil dobrodružné, donquixotovské vousy a dovedně svou lysinu zakrýval hladce přičesanou parukou.

„A hleď! rozpustilý Gogol stal se nejvážnějším professorem, jaký kdy s kathedry strašil nešťastné žáky.“

Důstojný professor, dokonalý vzor pedanta, přijal poněkud nelibě lehkovážný vtip Divůčkův; jeho vážná, skoro mrzoutská tvář skřivila se v posuňku lehké nervlosti a huňatá obočí vztáhla se káravě do výše, zatím co kostnaté ruce rozpačitě rovnaly starosvětské okuláry na přísných očích. Patrně nebyl přítelem žertů.

„A Voltaire polepšil se také důkladně, jak vidíš —“ pokračoval Divůček, ukazuje na širokého velebníčka, jehož ruměnný obličej zářil spokojeností a jehož boubelaté, běloučké prsty sepjaty spočívaly na zlaté tabatěrce s vyrytým svatým obrázkem, kterou s modrým šňupacím šátkem před sebe na stůl položil.

„A zde konečně náš bývalý — náš —“

„Stal jsem se policejním komisařem,“ představil sebe sám šeptavým hlasem bývalý Marat, lehounce se zardívaje. „A což vy — což ty, kamaráde —? Měl jsi svého času malou nepříjemnost — trochu krutý následek mladistvého kousku — arci zákon je zákon. — Ale což, nyní je všechno odbyto a v pořádku. Gratuluji ti srdečně k amnestii. A teď si přifukneme a budeme veselí — což má člověk jiného na světě!“

„Leda ještě něco dobrého na zub,“ mínil Byron, uvazuje si ubrousek pod kyprou, dvojitou bradu. „Přátelé, mohu vás ujistit, že zde budeme mítí znameinitý oběd. Vykonal jsem obhlídku kuchyně a spatřil tam dokonce i titanskou mísu pstruhů. Jen, že, mi neunesou celou věčnost můj salám se sýrem —“

„Ještě salám a sýr!“ kárala ho přísně choť. „A nedávno snídali jsme po druhé v městě. Není-li tohle proti pánu bohu!“

„Ale při takové příležitosti —“ hájil se nesměle Byron.

„Ovšem, dnes musíme si vyhoditi z kopejtky,“ přisvědčoval Divůček, bera nové láhve vína z třesoucích se rukou staříčkého, bělovlasého hostinského. Za ním přinášela Byronovi objednaný salám a sýr dávno odkvetlá krasavice, v jejíž hubené, pergamenové tváři Božetěch s těžší rozeznal rysy spanilé Bětušky, dcery statného ještě tehdáž majitele „Rozkoše“, která kdysi plnila srdce studentovo platonickou láskou a skrytou žárlivostí vůči šťastnějšímu soku, šviháckému a dvornému Lovelacovi.

„A kde je Lovelace?“ optal se bezděky Divůčka.

„Ó ten se proměnil v nejdivnějšího pavouka pod sluncem. Již ku předešlé schůzi se nedostavil. Štítí se společnosti — je zapřísáhlý misanthrop a zvláště misogyn —“

„Tempora mutantur et nos mutamur in illis,“ doložil velebníček s povzdechem, ale ne příliš hlubokým. „A Doboš s Rubínem odpočívají pod zemí. Světlo věčné ať jim svítí!“

Při tom zdvihl Voltaire s lysého temene okrouhlou, černou čepičku a povznesl zraky zbožně k nebesům.

„Však se mi zdá, že půjdu brzo za nimi,“ žaloval trpce Foibos, vecpávaje si do ucha bavlnku. „Mé zdraví horší se den ke dni. V očích mám stálé mžítiky, v uchu mi hučí ustavičně a také zde na temeni cítím nesnesitelný tlak. I nohy mne pokoušejí. — Nemyslíte, přátelé,

že je zde trochu chladno? Mám sice zdravotní kazajku —“

„A což Bobeš?“ vpadl hypochondrovi do řeči Božetěch, vzpomínaje s úsměvem na prostoduchého, schopnostmi nejskoupěji obdařeného soudruha, na bývalý oblíbený a trpělivý terč rozpustilých šprýmů.

„Ó můj zlatý, ten udělal báječnou kariéru,“ poučoval jej Byron. „Nedávno dostalo se mu opět nějaké nové hodnosti. Pochybuji, že na své výši vzpomene bývalých spolužáků —“

V tom ozvalo se venku hrčení povozu a před zahradou stanul skvostný kočár.

„Nezapomněl! Nezapomněl! Je tu. Sláva mu, at žije!“ volali buřňáci a hrnuli se chvatně ke vchodu zahrady, kde premovaný sluha pomáhal z povozu pánovi v elegantním černém oděvu, s několika třpytnými řády na prsou. Vznešený Bobeš nevypadal ani za mák duchaplněji než před třicíti lety a vůbec hrubě se nezměnil; jen hlavu držel důstojněji a v pohybech osvojil si jakousi velkopanskou nedbalost.

Byl v triumfu doveden v čelo stolu a Gogol oslovil jej vzorně sestavenou řečí, v níž velebil bývalého soudruha, že nezapomíná starých přátel navzdor vysokému postavení, které zaujímá, navzdor hojným starostem, jež mu působí vznešený úřad, kde tak horlivě a zdárně pečuje o veřejný prospěch . . .

Božetěch pátral za té řečí v obličeji bývalého satyrika; ale nepostřehl v té vážné, tuhé tváři ani nejslabšího zákmitu ironie. Ba zpozoroval naopak, že přísné zraky řečnickovy zjemněly a zvlhly.

Pohnutý Bobeš chvějící se rukou svíral naplněnou sklenku a chystal se k nějaké vzletné řeči na odvěť.

Ale na konec vypravil ze sebe jen tato slova: „Přátelé — milí přátelé — Děkuju vám — z hloubi duše vám děkuju — Jsou okamžiky v životě — Vzpomínám si s radostí na ony časy — na ony krásné časy — Ať žije mladost!“

A buřňáci přifukli si navzájem pěnivými sklenkami pod starými, do pola holými kaštany, s nichž na ně šelestivě padalo zkroucené a sežloutlé lupení podzimní . .

S. Čech.

Tak svět odplácí.

Jednou nesl sedlák z lesa dříví, a chtěje si odpočinouti, hodil dříví na zem a posadil se na kámen. V tom slyší nedaleko z jámy nárek: „Ach, člověče! Smiluj se a odval kámen, ať nezhygnu; vysvoboď mne, a já ti tak odplatím, jak nejlépe svět odplácí.“

Člověk odvalil kámen, a z jámy vylezl veliký had, svinul se v kolečko, vymrštil se vzhůru a řekl: „Věz, člověče, že musíš umřít; připrav se tedy k smrti!“ Člověk ulekl se velmi, a nařikaje vytýkal hadovi nevděk: „Zdali jsi mne nevolal na pomoc? Zdali jsem ti nezachoval život?“ — „Ovšem,“ řekl had, „avšak nečiním, než co jsem slíbil: Odplatím tobě tak, jako svět odplácí.“ I zůstali konečně na tom, aby tu rozepři jiní rozsoudili, a co soudce vyřkne, při tom aby zůstalo.

Šli spolu hledat soudce a našli na jednom místě starého psa ku plotu přivázaného.

„Jak se máš, věrný strážce domu?“ — „Jak vidíte.“ — „Buď tak dobrotiv a rozsud' nás, máme spolu rozepři.“ A sedlák vypravoval jemu celou svou příhodu. „Tak-li tomu bylo?“ tázal se potom pes hada. — „Tak,“

odpověděl had. — „Člověče,“ řekl pes, „musíš umřítí, nebo tak skutečně svět odplácí. Když jsem já byl mlád, byl jsem miláčkem svého pána. Beze mne nebylo lovu, já naplňoval pánovu kuchyni zvěřinou; pán chodil v liščinách, kterých já nalovil. Později hlídal jsem domu jeho před zloději; pán měl mne rád, dávali mu za mne kočár i s koňmi, a přece mne neprodal. A nyní, když jsem již stár a nemocen, když již ani hýbat sebou ani štěkat nemohu, vyvedli mne sem a přivázali ke plotu, aby mne ras zabil. Takhle svět odplácí!“

Ubohý sedlák vida, že ztratil pří, prosil tovaryše svého, aby jiného soudce vyhledali; had i k tomu svolil. I šli spolu roklinami a našli na jednom místě starého bídného koně. Měl hlavu svislou, boky vpadlé jako deska, a mouchy celé tělo mu pokryly štípající jej: neměl ani tolik síly, co by je odehnal.

„Jak se máš, šlechetné zvíře?“ — „Jak vidíte.“ — I prosili ho, aby je rozsoudil, a doložili, že sedlák již u jednoho soudce propadl. Kůň vyslyšev trpělivě jejich rozepři, dal také hadovi za právo říka, že takto svět odplácí. „Když jsem já byl mlád,“ povídá, „uměl jsem všelijaké pěkné věci; když mne vyvedli ze stáje, všickni hosté se mi divili. Nad to pak nosíval jsem pána svého na vojně, a nejednou jsem jemu svou rychlostí zachoval život i ke slávě mu dopomohl. Proto mne také dva lidé tehdaž obsluhovali, každý den dvakráte mne česali, nejpěknější seno i oves mi dávali; ve stáji mé bylo jako v pokoji, v létě, aby mne hovědce neštípaly, dávali na mne síť, a můj pán byl by mne nedal za půl vsi. Ale když jsem sestárnul, mořili mne hladem, ani slámy najísti mi nedali, a naposledy mne vyvlekli sem na paseku, aby mne vlk zadávil!“

„Co chceš ještě nyní, člověče?“ tázal se had. Ale sedlák ho ještě zase prosil, aby šli do třetice a hledali posledního soudce. Šli, a tu podle lesa běží lišák.

„Hej, pane lišáku! počkej a rozsud' nás, máme spolu rozepři.“ Lišák, chytrá hlava, oba je vyslechnuv, mrknul po straně na člověka i pošeptal mu: „Dáš-li mi všechny své slepice, pomohu ti z té nesnáze.“ „Což slepice!“ řekl člověk, „i husy ti dám, a třeba celé své jmění.“ Lišák vzal na se způsob soudce nestranného a řekl: „Spor je velmi důležitý; jdeť o život a o smrt. Ti první soudili lehkovážně. Jinde ta pře rozsouzena býti nemůže, leč na místě, kde se přihodila, a protož tam musíme jíti; tam se shledá, která strana má pravdu.“

Když pak na to nešťastné místo přišli, řekl lišák, že se ta věc musí vzíti od počátku: „Ty člověče, sedni si na kámen, kdes tehdaž seděl, a ty, hade, vlez zase do jámy, kde jsi byl.“ Když oba tak učinili a had se vsoukal do jámy, mrknul lišák na člověka: „Nuže, rychle přival kámen!“ A člověk nedal se po druhé pobízeti. I děkoval lišákovi za vysvobození od jisté smrti a lišák odpověděl: „Ale nezapomeň na slepice: zejtra přede dnem přijdu si k tobě na snídani!“

Sedlák přišel domů s radostí, jako by se byl znovu narodil, i vypravoval ženě, co se mu přihodilo. Velebil lišákovu moudrošť a doložil, že mu za to slíbil všechny slepice a že si lišák zejtra přede dnem pro ně přijde. Žena byla sice ráda, že muž její nezahynul, ale bylo jí také líto slepic. Druhého dne časně ráno přišla k oknu a, vidouc lišáka, kterak přechází po dvoře a nahlíží v okno, zavolala muže: „Slyšíš, starý! někde se tu vzal lišák před okny.“ — „I to ten, co mě vysvobodil; přišel si pro slepice.“ — „Leda bych pozbyla rozumu, abych

mu slepice dala! Buď pán bůh pochláven, žes ty zdráv! Vezmi ručnici a lišáka zabij, dostaneš ještě několik zlatých za kůži.“ — Člověk uposlechl ženy, vzal ručnici a oknem na lišáka vypálil. Umíraje zvolal žalostně lišák: „Takhle svět odpláčí!“

K. J. Erben.

Silný Ctibor.

Pan Rizmburský, držitel panství Náchodského, jel jednoho dne z procházky a tu viděl, an nějaký ovčák velikánskou jedli na rameně nese. Byl pán velmi přísný, obzvláště na toho, kdo se opovážil z lesa dříví krásti nebo tam nějakou škodu dělati. Myslil, že vítr jedli porazil, a že ovčák ji v lese našel a ukradl. Hněvivě se tedy na něho obořil: „Jak se můžeš opovážiti z mého lesa dříví krásti?“

I pravil ovčák: „Odpustte mi to, pane rytíři; mám tuze špatný barák a již dlouho jsem přemýšlel, jak bych si jej spravil. Včera, jak tudy jdu, spatřím tu jedli; i zdálo se mi, ta že by se mi právě hodila. I nedalo mi to pokoje, až jsem pro ni došel a ji vytrhl.“ — „Ty že jsi tak silný?“ ptal se rytíř a s podivením hleděl na ovčáka, an ještě jedli na rameně drží. Nebyl příliš veliký, ale svalovitý a složitý. — „I co je o sílu,“ odpověděl ovčák, „jen kdybych měl co na zub.“ — „A co bys tak potřeboval, abys byl ještě silnější?“ — „Inu, já myslím, kdybych snědl dva pytle hrachu, několik uzenných kýt a k tomu vypil vědro dobrého vína, že bych pak mohl s každým obrem se rvát.“ — „Dobře tedy, máš to míti, a zejtra si pro to přijď do hradu. A stran

té jedle ti to pro tentokráte odpouštím, ale podruhé cti můj bor.“

S radostí ovčák rytíři poděkoval a vesele domů s jedlí kráčel. Od té chvíle mu říkali Ctibor. Rytíř doma nařídil hradnímu, až Ctibor přijde do hradu, by mu dal dva pytle hrachu, šest uzených kýt a vědro nejlepšího vína.

Druhého dne šel si Ctibor do hradu pro slíbené dary. „A kdo ti to pomůže nésti?“ ptal se hradní vida, an Ctibor sám a sám přichází. — „Naložím si to na ramena a ponesu to sám.“ — „Jak pak bys tolik unesl?“ — „O unesení nebude zle, jen mi to dej!“ Naschvál mu hradní plný veliký pytel hrachu naměřil. Byly ho čtyři korce; a k tomu dal mu ještě šest kýt. Ctibor svázal pytel a vědro vína dohromady, přehodil to přes rameno, poděkoval hradnímu a kráčel pohodlně domů.

Několik dní potom byl vyhlášen z Prahy veliký turnaj, ku kterému všickni rytíři sjeti se měli. Bylo prý tehdá za obyčej, že si rytíři silné panoše čili obry drželi, kteří se místo nich při turnaji potýkali. Rytíř Rizm-burský neměl žádného tak silného panoše, by se na něj spolehnouti mohl; byl tedy u veliké nesnazi. Na štěstí vzpomněl si na Ctibora a tu chvíli pro něho poslal.

„Slyš, Ctibore!“ řekl k ovčákovi, „zdali pak bys u mne chtěl býti panošem?“ — „To věřím, že bych chtěl, a jak rád!“ — „Musil bys však se naučit zacházeti se zbraní a dobře jezdit.“ — „Tomu já všemu budu se rád učit; a síly mám teď až nazbyt.“ — „Dobře tedy; jdi ke hradnímu, on ti dá jiný šat, ale za týden musíš všecko umět, potom pojedeme do Prahy.“

Ctibor radostí do stropu skákal, když slyšel, že pojedou do Prahy, a ve dne v noci se učil. Než uply-

nulo osm dní, uměl všecko, čeho panoši třeba, a rytíř zcela spokojený odebral se s komonstvem svým do Prahy. Z celých Čech byli tu rytíři pohromadě, i mnoho cizozemců; obzvláště mnoho povídalo se o jednom, který prý velmi z daleka přišel a velmi silného obra s sebou měl. Nastal den k turnaji určený, i sjeli se všickni na ustanoveném místě, kde pro pány a paní skvostně upravené lešení bylo, před nímž panoši se měli potýkati.

Když se panstvo shromáždilo, vjeli v ohrazené místo dva panoši na pěkných koních: jeden z nich byl onen vyhlášený obr, druhý jednoho českého rytíře panoš. Po malé chvíli byl cizinec vítězem; tak se stalo několika panošům, že od onoho přemožení byli. Tu došlo také na Ctibora. Cizinec toho malého chlapíka okem změřil a řekl hrdě: „Jak pak se ty, malý mužičku, můžeš opovážiti se mnou se potýkati? Tebe rozmačknu jako ten kámen!“ A vzal kámen oblázkový do ruky a zmáčknul jej jako homolku.

„Inu,“ řekl Ctibor a popojel až k němu, „myslíte-li, že jsem proti vám slabý, tedy se nepotýkejme a pojdejme si na rozchod přátelsky ruku.“ S úšklebkem mu obr ruku podal, ale Ctibor ji popadl, vyhodil obra do povětří a zase jím tak silně o zem mrštil, že již ani nevstal.

Tu se ozval pán Rizmberský: „Ctibore, Ctibore, obrův pán ti ujíždí, pusť se za ním!“ Ctibor nechal obra ležeti a pustil se za jeho pánem. Ten právě jel s kopce, když ho Ctibor dohonil; i skočil Ctibor s koně a popadl vůz tak silně za kolo, že mu kus loukotě v ruce zůstalo. „Tak se, pane, od nás neodjíždí,“ křičel na omámeného rytíře, „dříve musíte zaplatit.“ Nejspíše

bylo obyčejem, že ten pán, který prohrál, vítězi dobré zpropitné dáti musil.

Chtěj nechtěj musil se cizí rytíř vrátit a Ctibořovi zaplatit. Ctibor pak za svůj hrdinský kus stal se rytířem a do svého znaku dostal kus loukotě. Žil potom s pánem Rizmburským až do své smrti v dobrém přátelství.

Božena Němcová.

Rada v nesnázi.

Veliký zástup zvědavých osadníků shromáždil se před vysokým komínem nové továrny. Byl totiž právě dostavěn; lešení se strhovalo, a na vrchu komína stál mistr Jakub, chtěje dle obvyklého v krajině té způsobu na oslavu dokončení práce několik slov pronést, lid pozdraviti a potom po provaze dolů se spustiti.

„Já bych dostal zavrať, kdybych státi měl v té výšce jako Jakub,“ pravil jeden z divákův.

„Jest výšce zvyklý, lézti umí výborně, a ještě nikdy se mu nic zlého nepříhodilo,“ odvětil druhý.

Tak a podobně mluvilo se v zástupu, kde i malý synek mistrův, jménem Tomáš, bezstarostně na otce se díval, dychtivě čekaje, až bude se zástupem moci „na zdar!“ provolávat. Ale matka chlapcova zatím doma na kolenou klečela, modlíc se úpěnlivě, aby Bůh v nebezpečné této chvíli muže jejího zachránil a dítěta jejího sirotkem neučinil.

Zatím již odklidilo se venku lešení, mistr postavil se zpříma, pronesl svou řeč a kloboukem mávaje pozdravoval dole stojící, kteří se mu zdáli býti na pohled trpaslíky.

Všecobecný jásos rozlehl se povětřím, a každý čekal dychtivě, jak mistr se bude spouštět. Ale ten ohlédnuv se, vzkřikl úzkostně: „Provaz! Kde je provaz?“ Tu teprve s ustrnutím seznalo se, že s lešením odklizen i provaz, který na hák v komíně měl dříve býti připevněn. Jak teď mistrovi pomoci? Lid tu stál, nevěda si rady, a mistrovi dělaly se úzkostí mžitky před očima.

Žena jeho zaslechla doma provolávati pozdrav, ale nevěděla nic o hrozném nedopatření. Tu jako bez dechu vrazí do pokojíka Tomáš, volaje ustrašeně: „Nemůže dolů, strhli mu provaz.“

Vyděšená matka vyběhne na ulici. Strach pohání její kroky. Již vidí muže, an v závratné výši se chvěje, a jako meč pronikne srdce její volání v zástupu: „Vidíte, vidíte, v zoufalství chce již dolů skočiti!“

Tu žena přemůže vlastní svou bázeň, sebere všecku svou sílu a volá pevným hlasem: „Neboj se, milý muži, a neskákej dolů! Bůh ti pomůže! Vyzuj se z punčochy, rozpleť ji, přivaž na konec kousek malty a spusť ji pozorně k zemi!“

Ta slova působila na Jakuba jako mocné kouzlo. Bázeň ustoupila. Pokojně usadil se na komín a činil, jak mu choť jeho poradila. Znenáhla snášela se rozpletená nit dolů, až mohla byti zachycena. Zatím přinesl Tomáš balík motouzu, který matka jeho na niť uvázala, volajíc na Jakuba, by jej pozorně vytahoval. Motouz byl těžší a těžší, neboť moudrá žena připevnila k němu provaz, který bez nehody nahoru byl vytažen a na hák uvázán.

Nyní teprve spustiti se mohl Jakub dolů. Důvěryplné počínání věrné jeho manželky vlilo sílu v ruce jeho a způsobilo, že obyčejná jeho klidnost opět se vrátila.

Radostným výkřikem pozdraven byl, když dolů se dostal bez úrazu. I chvátá ku své ženě a svému dítěti. Ale chlapeček s pláčem objímá matku, která na zemi ležíc, nevidí ani neslyší, co kolem ní se děje; neboť byla omdlela přílišným rozčilením. Ve mdlobách odnesena byla do svého příbytku. Ale když opět k vědomí přivedena jest, když zdravého uviděla manžela i synáčka svého, tuť bylo prvním jejím činem vzchopiti se, na kolena kleknouti a Bohu za milostivou ochranu vroucně děkovati.

X...

Kterak balvan, syn skály, dal se na cestu.

V hlubokém úkrytu temných lesů měla skála odvěký svůj příbytek. S ní tam přebýval syn její balvan. Byl sice již hezky stár, ale posud se nikdy nevzdálil ani na krok z domova. Byl také hezky vysoký, výšku měl jako svatovítská věž a tloušťky mu také nescházelo; ale matka měla jej přece stále za malý balvánek a ustavičně chovala jej na rukou.

U paty jeho vytryskoval čerstvý potůček. Ten nevěděl nic o své matce. Potůček nepozbyl však proto veselé myslí, neposeděl ani okamžení, a nemoha pochopiti, proč veliký balvan je tak nehybný, říkával mu často: „Nestydíš se, balvane, pořád jen se chovati? Dej se raději na cestu jako já siroteček, uvidíš ve světě mnoho pěkného a nebudeš aspoň matky své stále obtěžovati.“ Ale balvan si toho nevšímal.

„Hni sebou, balvane!“ hučival mu do uší vítr, „tupým zůstane, kdo se do světa nepodívá.“

Tu huhlával balvan: „Všude dobře, doma nejlip. Já od matky nepůjdu.“ Předsevzetí tomu zůstával dlouho věren, trpělivě a stále snášeje s matkou všechny svízele a nehody, které se dosti často na hlavy jejich valily. —

Bylo to na počátku dlouhé, kruté zimy; tu syn pojednou cítil, že srdce jeho, které vždy vroucně k matce lnulo, obililo se korou ledovou. Byla to krutá doba. Venku mráz a sníh, uvnitř sníh a led. Syn stával se pojednou vrtkavým. Zdálo se mu, jako by ho něco tisícerymi jehlami popichovalo a od matky odstrkovalo. Víte-li, co to bylo? Led to byl, který ho proti matce popichoval, zlé věci do ucha mu šeptaje a k odpadlictví jej sváděje. Popichoval ho tak dlouho, až jej zcela v bývalém předsevzetí zviklal, tak že balvan jednou přímo se vyjádřil: „Již toho déle zde nesnesu; jakmile sníh sejde, odejdu odtud.“

„Ty, mé dítě, že mne opustíš?“ hořekovala skála, „kterak pak odejdeš, když jsi dosud ani kroku neučinil?“

„Však to není hezké,“ počal popuzený syn matce vyčítati, „že jsi mne posud ani choditi nenaučila; ale já tu přece neostanu, kdybych měl i po hlavě jíti.“

Skála se hněvala na nezdárného syna, a zamračenost její bylo viděti na kolik mil v okolí; ale nic to nepomohlo.

Potom se dala do hubování, křikem jejím se otřásala země, a lid to jmenoval hromobitím; ale balvan byl tím více k odchodu popuzen. Konečně začala skála plakati, plakala dlouho a slzy její hrnuly se jako bouřlivé potoky, rozlévající se po údolích a nížinách k veliké starosti rolníkově.

Tomu nemohl odolati ani zatvrzelý syn; ledová kůra na srdci se obměkčila, pocítil opět bývalou náklonnost k matce, klesl jí na srdce a prosil ji, aby mu odpustila.

Ale vrtkavost mysli ho již příliš opanovala a pevnost povahy, na kterou každý mohl se dříve spolehnouti, byla ta tam. Jakmile mu vítr zahučel do uší, jakmile ucítil vrtění a poskakování bujného potůčku u svých nohou, rozkolísal se opět ve svém úmyslu, a když jednou skála znova se rozbouřila, uvedl ve skutek dávnou svou vyhrůžku a uskočil z domu.

Avšak nebyl to skok, byl to spíše pád po hlavě, pád hrozný a strašlivý, několik set metrů výšky. Asi sto stromů bylo jím za nesmírného třeskotu zpřeráženo, pouhým nárazem zaduněla a otřásla se země, a balvan sám se rozbil na kusy. Rozbil se, ale nezabil. Stali se z něho balvánkové čtyři hrubí a mnoho malých a drobných.

Silným pádem ztratili všickni paměť a byli by nejspíše až do dnešního dne zůstali tam, kam se zřítili, kdyby se byl prudký potok jich neuchopil.

„Milí balvánkové,“ hrčel k nim neustále, „chcete-li světem projíti, nesmíte býti tak hranatí, špinaví; ale musíte se hezky uhladiti a očistiti.“ Potok měl s nimi velikou práci: krok za krokem je postrkoval, a velcí se zdáli býti při tom zcela nehybnými; neboť sotva že as na píd se posunuli, uložili se milému potůčku do cesty, a ani hrčení a ani jeku jeho nedbajíce, pokojně si hověli. S malými to šlo snáze; ač i jejich hrany byly tvrdé a ostré, dávali se přece potůčkem spíše unášeti, a čím dále šli, tím více se čistili a uhlazovali.

Z neotesaných hrubých balvánků staly se pěkné zakulacené oblázky a z hran jejich drobounký písek, který z potoka do řeky a pak i dále se nesl až do hlubokého moře, na jehož dně se usadil.

Ale jak se vedlo velkým balvanům? První a druhý rok s nimi potůček ničeho nepořídil. Ale za několik let přišla mu na pomoc velká povodeň, která v těsném údolí, jímž se potok vinul, místa nemajíc, s nesmírnou prudkostí dále se valila a vše, co jí v cestě bylo, odnášela.

„Jací jsou to chlapíci?“ otázala se povodeň potůčka, hodně těmi balvany zaklepavši

„Chtěli se podívatí světem, ale teď mi tu v cestě leží,“ žaloval potůček.

„Mají-li pak domovské listy?“ zahučela povodeň.

„Kdež by je vzali?“ odpovídal potůček, „vždyť matce z domu uskočili.“

„A tak?“ ječela povodeň vždy přísněji. „S takovými nezdárnými uprchlíky a lenivými ležáky velkých okolků dělati nebudeme. Pošleme je postrkem.“

A než se balvánkové nadáli, byli již na postrku. Chtě nechtě musel každý poddati se mocnému proudu povodně, která je úzkým a dlouhým údolím stále postrkovala, a jež konečně na široké rovině, po které se rozlila, dalšímu osudu zůstavila.

Když pak za několik neděl na to pastýř své stádo sem přihnal, pravil svému synu: „Vidíš, zase k nám několik balvanů zabloudilo.“ A opravdu sem zabloudily, neboť zpáteční cesty více nenašly. . X...

Vesnický román.

Úvod.

Je mi tě věru líto, ty starý Ještěde!*) Opěvají-li naši básníci hory české, nikdy nezazní jméno tvoje v písních jejich; líčí-li nám kráasy naší otčiny, nikdy se při tom nezmiňují o zelených tvých stráních ni o tvých lesích, kde se prohání štvání**) za bouřlivých nocí, ni o stříbrookých tvých studánkách, kde tančíváli podvečer malí vodníčkové vedle bledých lesních panen, česajících si tam dlouhé, zlacené vlasy při svitu vycházejícího měsíce. Připomínají-li nám mezníky chránlivě vztyčené mezi námi a živly cizími, vždy zapomenou na tebe; a přec se statečně držíš, Ještěde! Od věků bráníš cizinci cestu přes hranatý hřbet k srdci svému, kde chováš láskyplně rodné děti svoje. Vztyčily si tam maják, spanilou ves Světlou. Zdaleka vítá bílý kostelíček její poutníka o zvěstuje mu, ještě tu že se modlí a zpívá Čech, za horami že je již proň cizina. Nedej se mýlit nevděčností tou, Ještěde, a zůstaň nám navždy hradbou! Kéž by i v tobě, kostelíčku světelský, nikdy nedozněl ni český zpěv, ni modlitba česká, aby oko věrné hledající tě na obzoru co posledního na severu strážce národnosti naší, nikdy od tebe žalostně odvrátit se nemusilo! Kéž by se, ó Světlá, světlo tvoje povždy pečlivě střežené kněžstvem i učitelstvem nad jiné vlasteneckým a občany pokroku milovnými, nikdy nezatemnilo, nýbrž každým rokem jasněji a mocněji vzplanulo, ozařujíc i nadál celé okolí!

*) Vrch v severním Boleslavsku.

**) Štvání: duchovitá smečka psů.

Lid ještědský je ještě méně znám než jeho malé pohoří. „V Ještědě“ říká se ve všech vesnicích k Světelské faře náležejících. Tam panují mluva i způsoby od okolních valně se lišící. V povaze lidu ještědského je cosi jižního, pohyblivého; honosí se velkým důvtipem a schopností i humorem nevyčerpatelným. Ženštiny jsou skoro vesměs tak silny a pevný, jako muži; to tím, že je musejí ve všech pracích zastupovati. Muži jsou obyčejně domova vzdáleni, chodí do světa za výdělkem, neb Ještěd bohužel neuživí svých přečetných dětí. Ženě tudy připadne celá starost o hospodářství, i pečuje o ně vzorně. Z největší části zavede si občan ještědský jakýsi obchod, nerad se učí řemeslu, nerad se dá do služby, nechť si je sebe výnosnější. Miluje volnost nade vše; hornatý jeho domov je v očích jeho pravým rájem. Všude jinde se mu zasteskne a život znechutí.

Obecným pokrokem a zmáhající se osvětou pozbyl však i Ještěd, jako mnohá jiná krajina, značně cō do původnosti. Zapuzeny jsou pověry škodlivé i předsudky nejapné, ale zároveň tím setřeny nejjemnější barvivost a nejzajímavější rysy s fysiognomie lidu. Lidumil plesá, ale básník tesklivě pohlíží, jak zapadává slunce dávné poesie na obzoru národa našeho, i spěchá, by pérem svým zachytil aspoň ještě několik zlatých nití starobylé řízy, z níž se svléká duše lidu českého, by se přioděla nachovým pláštěm nových, volných myšlenek.

Následující obrazy z pohoří nadzminěného opírají se o skutečnou událost, jest v nich kus dějin jeho. Není v nich změněno než jméno muže v popředí stojícího. Již mnohá léta spočívá v zemi, ale dosud neuhasla upomínka naň. Ještě si o něm zhusta vypravují občané, opakují si jeho výroky a nazývají jej příkladem a vzo-

rem. Zdali je hođen vzpomínky tak vřelé a láskyplné, pozná se z těchto archů, v nichž žití jeho vnitřního odlesk.

Karolina Světlá.

Pohádka máje.

— — — Veselo bylo pod mlýnem. V potoce děti se máchaly, mlynářova dcerka na slunku běhla prádlo. Jak to bylo už dávno, co se tak sama brouzdala Obravou a čerstvou vodou omývala svoje údy!

Oči se jí přivřely ve vzpomínání a když procitly zas, zabloudily daleko přes myslivnu a mlýn! Kopce modrally se v mživém prostoru, v parách ztrácely se v dusném pásmu hor, za tím v třetím, až se vytratily v rozprášený nebesklon. Nížiny vydechovaly ze sebe lehoučký, stříbřitý zákal, vzdušný a měkký jako mlžný háv. Byly jimi zapýřeny vzdálené lesy i osamělé body stromoví, čárky rovných topolů i šedé stuhy cest, svinuté v polích, jak odpočívající hádata.

Jenom nejbližší okolí zdálo se čisté a průhledné jako sklo. A slunko mírným, snivě čistým svitem rozkládalo šikmo svoje paprsky po dalekých horách, po zeleném dole světě.

Unylý klid vládl celou krajinou, usínavě zněly mouchy bzučící na blízku, skřivánčí zpěv třásl se v hor-kém azuru a nárek kroužících čejek plakal nad loukou.

V tom za hlubokého ticha v lese ve svatém shovění stinného úvalu na levé straně ozval se slavík, pak druhý. Zprvu v ostýchavých, krátkých větách, pak silněji a silněji, až se rozezpíval jimi celý háj.

Byla už pokročilá doba jarní, nedlouho do té doby, kdy slavíci umlkají nadobro. Zpívali už jen ti, již opuštění slavili svůj máj, za to tím vzácnější, tím slavnější byl jejich tlukot nyní, kdy ostatní v tichu hlídali své štěstí ve skrytu hnízd.

Soumrak se blížil, nebe se barvilo, mraky začínaly krváct — — — V lese bylo smutno, vlahý vzduch omýval tváře — — A v tom tichu, sladké písni teplého soumraku zpívali slavíci jeden smutněji než druhý a všichni tak, že všechno kolem nabylo nábožného jakéhosi vzezření, rozlehlo se veliké ticho naplněné pouze svatými jejich zpěvy.

Utichli všecí ptáci ostatní a králem lesů zůstal slavík sám. Hned se vzdalovaly, hned zas se blížily jeho žaly a s nebe se lila boží zář — A slavíci, snad zavadili spolu, jeden vzácnějšími tóny než druhý rozpouštěl své rulády, stále žalostněji, stále lítostněji draly se jich plesy z prsou, v slzách se koupaly, v slzách zmíraly, až jen zastřené pi—pi—pi pronikalo lesem tak, jakoby tam někdo slabounkého vraždil. A chvíli bylo ticho zas, listí zašeptalo v mlází, v doubí zašveholil drozd.

Pojednou tam dole, až kdesi na dně, zdálo se, že někdo zlatým prutem zazvonil. Dva tóny tak uhodily o sebe, zase tak sevřely v tlumený pláč a pojednou vyrazily plnou silou. A slavíkům jakoby hrdla rozvázal, už jeden zvuk bil za druhým. Jako když stříbrným kladívkem zlato se kuje, následovala řada světlých, veselejších tónů, tak čistých a jemných, jako když poprvé své lesy pozdravili, poprvé zas po tak dlouhé zimě hájem rozpustili svůj srdcejemný zpěv. Zvuk po

zvuku vzpínal se vzhůru, jeden z druhého se nořil do závratné výšky, až v nejvyšší poloze tam, kde všechna možnost přestává, zastavily se v dlouhém jakémsi výdechu p sou a — — — pojednou rozsypaly se dolů v celé šíři a délce od shora až dolů stále silněji a mocněji navzájem se přemáhajících hlasů. A lesy v plné síle odrážely jejich zpěvy, každý zvuk jako vyklenut, vyzlacen, svěží a čistý stékal údolím a v ozvěně úvalu nesl se zpět.

Jeden nasazoval s výšky, druhý z hloubky se dobýval, jeden plakal, druhý jakoby se smál, přebírali sobě hlasy, honili se ve škálách a tak žalostně, tak tesklivě se nesli spolu k výšce, až oči se přivíraly, sladká závrať nakláněla hlavy, duše tála a srdce se otvíralo vyzářené, svaté velikým těm žalmům plesající přírody. Ty tóny v slzách se už topily, v slzách hasly a jako zvelebeny, očištěny žalem propukaly na konec v dětský jakýsi žvatlot srdcejemných slov. Ty tóny prosily zrovna o něco a nevěděly proč, trpěly a nevěděly zač, až poslední z nich uhodil plnou silou do prsou a proniknul až k srdci. Tak krásně a tklivě nezpívali dosud nikdy!

Všechno v lese utichlo, i straky se přestaly hádat a všechno jakoby poslouchalo, jak v slavičích zpěvech se to jaro loučí se zemí, vítajíc léto . . . Pojednou vítr zatřásl lesem, zabouřil v klenutí, kovový sbor utichl na chvíli a jenom jeden z těch zpěváků zápasil dole se skučením větru a skřípáním haluzí — — — — —
Bylo po koncertě — — — — —

V. Mrštík..

Jarní povídka.

Byl jednou jeden kouzelník,
ten v ledném bydlil hradu,
kol pás měl z jíní setkaný
a sněhobílou bradu.

Na hlavě věnec ze smrčín
a z vybledlého kvítí,
a na závoji mlhavém
se křišťály mu třpytí.

Tomu se jednou zastesklo
v podzemní ladné sluji,
i chtěl se jíti podívat,
kam denně mraky plují.

On dávno slyšel o zemi,
kde v keři ptáče zpívá,
kde v každé řeky rákosí
se luzná víla skrývá;

kde slunce celý Boží den
si nezahalí líce,
kde písni, vůně hvězdíček
a květů na tisíce.

Vzal do ruky hromný kyj,
v plášť zahalil se úže,
a těšil se, jak přivine
ke svadlým retům růže.

Však běda, jaká proměna!
I slunce před ním schladlo,
a když vzal kvítí do rukou,
hned jeho dechem svadlo.

Na řekách led, na zemi sníh,
kam těkavý zrak. hlédne;
kol jenom poušť, kol jenom smrt,
a nikde víly jedné.

Kam vkročil, za ten starý led,
zas kroupy, sněhy, mrazy.
I rozpláče se kouzelník
a sám si hlavu srazí.

A teplý vánek po poli
zas pohrává si čile
a z těla kmeta — jaký div!
sněženky vzrostly bílé.

Křepelka volá pod mezí
a v háji sedmihlásek,
a luh, jak by ho posázel,
jest plný sedmikrásek.

A vrkoče si v rákosí
zas proplétají víly —
již smutná zima zhynula,
ó vítej, máji milý!

Jaroslav Vrchlický.

Pohled do kraje.

Zadívám-li se večerem
v ty naše pohorské kraje,
hoří to v nádru, buší to,
zvučí a zpívá a hraje;
oko mi sálá radostí,
v ruměn tvář halí se bledá,
a ta má drobná písnička
na křídlech vzhůru se zvedá.

Pěkné jest české podhoří,
vesnička přítulná, hezká,
bystřina, jež ji probíhá,
radostí v ručky si tleská:
každíčký stromek přioděn
krásnými bílými vločky,
kol kolem mile smějí se
lučiny květnými očky.

Krásny jsou naše dědiny,
láska má v ústret jim kluše,
nad jejich poli vznáší se
skřivánkem pěvcova duše;
jen mi jí, pro Bůh, neplašte,
častěj'-li v polích těch prodlí;
zazní-li píseň dědinám,
za celý národ se modlí!

Adolf Heyduk.

Čtverák větrík.

Lesy mlčí, podřimují,
každý dech si odměří,
a tu letí čtverák větrík,
začechrá je v kadeři.

Větrík mluví, kde co sebral,
sosny ani nevěří,
buky potřásají hlavou,
listí jen se hašteří.

Stará sosna hlavou vrtí,
větve dospat nemohou,
a to listí zvědavostí
na buku hned na nohou.

Jedněm šeptá cosi tajně,
ty se kloní, tají dech,
a ty, co jsou pozdáleči,
že tu též jsou na poslech.

Čtverák jen tak napověděl,
poroučí se o les dál,
ale sosnám a těm bukům
po celý den v srdci hrál.

„V přírodě“ Vítězslav Hálek.

Večerní píseň.

Noc byla krásná, průhledná —
až v nebi vidět bylo;
ten zpěv, ta vůně a ten šum,
až srdce okouzlo.

Ó žel, že nejsi přítomná
bys uslyšela se mnou,
jak všechno, všechno kolkolem
řeč rozpráví tak jemnou.

Jak celý vesmír jeden zpěv,
jenž z všeho — ňader řine,
jak slabounký to ohlas jen,
co z lidských srdcí plyne.

Kdo v zlaté struny zahrát zná,
jej ctěte víc než sebe,
neboť Vás tak Bůh miloval,
že poslal Vám ho z nebe.

Hrozné když Bůh neúrodou
a morem trestá přísně;
však ze všech trestů největší,
když národ nemá písň.

Ten národ ještě nezhyne,
dokud mu věstec zpívá,
a píseň v nebi zrozená
i ve smrt život vlívá.

Vítězslav Hálek.

Lešetínský kovář.

Lešetínský kovář
chlápík jak se sluší:
Ocel rukou láme,
pěstí kámen kruší,
liračkou zvedne statný strom,
jeho perlik jako hrom
v kovadlinu buší.

Když mu v rukou dílo
jiskří, kouří, syčí
a mrak sazí tváře
na černo mu líčí,
vlaje temný vous a vlas:
v rudé záři jako ďas
do stropu se týčí.

Ku kovárně zděné
zubovatým štítem
chaloupka se tulí
s došků sivých krytem;
v ní je pěkná světnička,
čistá jako kaplička,
a v té anděl bytem.

Pěkně na hlavičce
rdí se na vše strany
šátku hedbáv řasný,
v babku zavázaný,
rusým vlasem prokvétá,
jako hoří ze léta
v obilí mák planý.

Panenka tam švarná
jako jarní kvítí
v pošívané zlatem
kordulce se třpytí,
bílá jako kalina,
červená jak malina,
modrým očkem svítí.

S její tváře v jizbu
šťěstí záře splývá,
z jejich očí radost
nevinná se dívá,
z jitra v pozdní červánek
jako v modru skřivánek
vesele si zpívá

V kovárně je živo
z rána do večera,
hřímavě tam duní
kladiv rána sterá,
a když chvílkou oněmí,
vystřídá je písněmi
kovářova dcera.

Svatopluk Čech.

Šumařovo dítě.

Umřel starý šumař,
obec dědí všecko:
na kolíku housle
a v kolébce děcko.

Pod obecní pečef
ihned všecko vzali,
bábu s okuláry
za stráž k tomu dali.

Na kolébce rudkou
psána muří noha,
avšak bezpečnější
štit je Pána Boha!

Jemu poručila
bába andělíčka,
okulár jí spadl,
uzamkla se víčka.

O půlnoci náhle
protírá si řasy:
jizba vystříbřená
měsíčními jasy.

A tam nad kolébkou —
sotva očím věří —
starý, suchý šumař
jako stín se šepí.

Se skřípkami v ruce
k děťátku se kloní,
pod zcuchaným smyčcem
tichá píseň zvoní:

„Andílku ty sladký,
Lidunko má zlatá,
prožři, vypni ručky,
zaštěbetej: táta!

Pojdiž v lásky náruč,
nenechám tě tady,
umřelo by dítě
jako tatík — hlady!

Štvali by je v bouři
za nevlídné práhy,
mrazem srdcí lidských
uvadlo by záhy.

A kdyby tě s hlavy
do pať ozlatili,
tím by jenom duši
tobě zaplatili!

Pojď, mé drahé dítě,
poletíme vzhůru
nad nivy a lesy,
nad pozemskou chmuru.

Housle vezmu s sebou,
budu ti tam hráti,
v oblaku tě zlatém
věčně kolíbatí.

Čarokrásní snové
obklopí tvou hlavu
o hvězdičkách zlatých,
o andílků davu!“

Políbil tu šumař
v ústa spící děcko,
náhle bába křížem
zažehnala všecko.

Měsíc hledí v okno,
stromy venku šumí,
stráž si nově zdřimla —
tak to baby umí!

A když přišel rychtář
po snídání krátce,
pilně kolíbala —
mrtvé Jezulátko.

Však i housle ty tam —
obec škodu měla;
na stráž vzdor pohádce
krutě zanevřela.

Však já věřím babě —
důkaz tyto řádky;
vždyť by svět si nudou
zoufal bez pohádky.

Svatopluk Čech.

Dodatek.

Cvičení v dopisování.

I. Obchodní psaní.

V odpověď na Váš ctěný inserát dovoluji si . . .

Svým přítelem byv Vašemu ctěnému domu doporučen . . .

Mám v úmyslu zúčastniti se třídního vyučování ve Vaší škole . . .

Potvrzuji příjem Vašeho ctěného dopisu ze dne . . .

Odpovídaje na Váš ctěný dopis ze dne . . .

Váš ctěný dopis ze dne . . . obdržel jsem teprve v tomto okamžiku . . .

Dodatečně k našemu dopisu ze dne . . . sdělujeme Vám ještě . . .

Co se týče naší rozmluvy ze dne . . .

Co se týče inserátu v . . .

Žádáme Vás zdvořile, byste nám laskavě . . . zaslali si neobtěžovali . . .

. . . přiloženě zasíláme Vám . . .

. . . sdělujeme Vám zdvořile . . .

. . . prosíme, byste nám laskavě sdělil . . .

... pokládáme si za čest sdělit Vám...
... dovoluji si Vás o... prositi...
... s potěšením jest nám Vám oznámiti...
... račte nám laskavě sdělit...
... litujeme, že na Vaši ctěnou nabídku ohled bráti
nemůžeme....

... že Vaši nabídku přijímáme...
... s díkem přijímáme...
... s radostí přijímáme...
... bohužel přijati nemůžeme...
... že odhodláni jsme...
... že dle Vaší nabídky ihned...
... jste-li ochotni nám... dodati...

... že s radostí Vaše přání vyplníme...
... že Vaši objednávku teprv během příštího týdne
vyříditi můžeme, ježto objednané zboží na skladě ne-
máme...

... že okamžitě Vaše ctěná objednávka vyřízena
bude...

Znamenáme s radostí...
... s lítostí že...
S potěšením můžeme Vám sdělit, že...
Litujeme, že Vám sdělit musíme...
Bylo by nám nadmíru příjemné, kdyby...

Pokud se týče Vaší otázky...
Pokud se týče Vašeho dotazu...
... nemůžeme Vám býti k službám...

... litujeme, že Vám sloužití nemůžeme ...

V odpověď na Váš dotaz jest nám potěšením, že Vám sdělití můžeme ...

V opačném případě račte nám hned laskavě zprávu podati ...

Vaši ctěnou zakázku dovolíme si ihned vyřídití, zboží bude co nejrychleji zasláno ...

V krátkém čase zašleme Vám větší zakázku a doufáme ...

Prosíme o laskavé bližší zprávy stran ...

Doufáme, že v nejkratší době naše přání vyplníte ...

Bylo by nám velice milé, kdybyste nám Svě požadavky sdělil ...

Vyhovující Vašemu přání zasíláme Vám ...

Doufáme, že zasláné zboží Vás úplně uspokojí ...

Doufáme, že zasláným zbožím spokojen budete ...

Prosím o laskavé zaslání účtu ...

Prosíme tuto částku k našemu dobru připsati ...

Prosím tuto částku jako můj dluh zaznamenati ...

Poptávající se důkladně dozvěděli jsme se, že ...

Má vysvědčení dokazují nejlépe, že ...

Mé schopnosti označují nejlépe vysvědčení mých bývalých chlebdárců ...

Příloženě dovoluji si vysvědčení z dřívějších míst, která podají nejlepší zprávu o mých schopnostech a mé povaze, zaslati ...

Dovolují si několik opisů svých vysvědčení zaslati, byste se laskavě přesvědčiti ráčil, že ...

Doufáme, že nás brzkou odpovědí poctiti ráčíte . . .
Očekáváme, že naši prosbu brzy laskavě vyplníte . .
Poroučíme se Vám, děkující za ctěné Vaše zakázky
a znamenáme se . . .

Prosíme, byste nás i na dále Svou důvěrou poctiti
ráčili . . .

Račte laskavě přijati náš vřelý dík za Své na-
máhání . . .

Již předem díky vzdávající znamenáme se . . .
S ujištěním, že vždy k službám ochotni jsme, zna-
menáme se . . .

Očekávající Vaši ctěnou odpověď . . .

. . . Vaše ctěné zprávy . . .

Můžete být ujištěn, že ve mě skládanou důvěru
nikdy nezklam, naopak, budu vždy hleděti, si tuto
v plné míře zasloužiti . . .

. . . a s tímto slibem znamenám se . . .

. . . s úctou . . . Váš oddaný . . .

. . . Váš oddaný sluha . . .

Úlohy.

1. Dopis Berlitzově škole o oběžník a o vysvětlení
methody.
2. Odpověď.
3. Oznámení Berlitzově škole, že budete hodiny
tam bráti.
4. Objednávka knih u knihkupce.
5. Knihkupcova odpověď a účet.
6. Zaslání peněz.
7. Potvrzení peněz a kvitance.

8. Hostinskému, objednávka pokoje.
9. Odpověď.
10. Ucházení se o místo účetního.
11. Přeptávka na hledajícího místo.
12. Vysvětlivka o tomto.
13. Udělení místa tomuto.
14. Firmě s poděkováním oznámiti, že za několik dní místo nastoupí.

Přátelské dopisy.

a) Úlohy.

1. Zpráva o blízkém odjezdu.
2. Blahopřání k cestě.
3. Oznámení příjezdu a popis cesty.
4. Stěžování si na dlouhou chvíli, naděje na brzký návrat.
5. Sdělení všelikých novinek.
6. Stěžování si na dlouhé mlčení.
7. Oznámení příjezdu.
8. Pozvání.
9. Přijetí pozvání.
10. Odmítnutí pozvání.
11. Přání k novému roku.
12. Přání k narozeninám.
13. Prosba o nějaké obstarání.
14. Slib, toto učiniti.

b) Začátek.

Přání, které již po léta chovám, chýlí se konečně k svému uskutečnění. Můj otec sdělil nám totiž dnes, že . . .

Již po léta bylo mým nejvroucnějším přáním, cestu do Paříže podniknouti; konečně se poměry tak utvořily, že jest mi možno tuto cestu skutečně nastoupiti . . .

Obsah tohoto psaní Tě jistě překvapí; zítra opustím Prahu, v úterý zůstanu v Drážďanech a ve středu doufám Tě opět ve zdraví uzříti.

S hlubokou lítostí loučím se s Tebou, neboť mé poměry mě nutí Tebe i to mně tak milé město opustiti . .

Jsem nad míru šťasten, že Ti mohu sdělit, že smím toto mně tak protivné město opustiti. Odcestuji dnes v 6 hodin večer.

Přeji Ti od srdce štěstí k Tvé nastávající cestě . . .

Závidím Ti, jak rád bych Tě doprovázel! Co může být krásnějšího než . . .

Psal jsi mně ve Svém posledním dopise, že hodláš v příštím měsíci Svou cestu Německem nastoupiti. Volám Ti srdečné „Na zdar!“ Přeji Ti především krásné počasí . . .

Ty šťastný smrtelníku! Ty můžeš si vylítnout do krásné boží přírody, kdežto já doma u kněh se trápití musím! Nezávidím Ti ale pranic, naopak přeji Ti mnoho štěstí . . .

Musí to loučení opravdu být? Jest mi nesmírně líto, že Tebe, svého milého přítele, ztratit mám . . .

Tvé milé řádky mě nesmírně překvapily. Ty chceš jít přes moře? Nikdy bych byl takovou srdnatost v Tobě nehledal! Tedy s Bohem . . .

To první, co při mém návratu činím, jest, že Tobě toto psaní píši . . .

Právě teď ve 4 hodiny jsem zdráv a vesel sem přijel . . .

Bohudík! Zde jsem a ve všem spěchu píši Ti tyto řádky . . .

„Země! Země!“ znělo dnes ráno ze sta hrdel a zrovna teď, v 10¹/₂ hodin dopoledne jsme šťastně přistáli. Jsem úplně zdráv a čilý, měli jsme skvostné počasí po celou dobu plavby, mořskou nemocí byl jsem ušetřen . . .

Jakmile jsem šťastně do Plzně dojel, spěchám Ti tyto řádky odeslati. Zapomněl jsem totiž v Praze . . .

Po velmi zajímavé cestě jsem šťastně sem dojel. Jaké krásné to město! . . .

Jak dlouhý čas jest mi tu bez Tebe! Jak ticho a teskno jest v celém domě, kde mne vše na Tebe upomíná . . .

Nyní teprv, když jsi nás opustila, poznali jsme Tvou cenu! Jak nudné jest to zde, jak se mi po Tobě stýská! Smiluj se nad námi všemi a vrať se brzy, velmi brzy zpět!

Již uplynuly skoro tři týdny od Tvého odjezdu. Ten čas zdá se mi býti věčností! Není dne, bychom o Tobě nehovořili a v myšlenkách u Tebe nebyli!

Kdekoli Tě tento dopis na cestě zastihne, přinese Ti z vlasti na tisíce pozdravů od všech Tvých věrných přátel. Kdy se přece zas vrátíš do našeho, nyní tak tichého kroužku?

Poněvadž nám přáno není ústně si spolu pohovořit, činím to tedy písemně a sděluji Ti ty nejdůležitější případy. Budeš zajisté překvapen, že . . .

Dnes Ti musím něco nového sdělit. Nelekej se, že . . .

Doufám, že se zdráv a vesel potuluješ světem. Vzpomínám často na Tebe. Jak bych rád hodinku si s Tebou pohovořil! Od Tvého odjezdu přihodily se všeliké novinky, které Tě budou zajisté zajímati. Co tomu říkáš, že . . .

Připadá mi opravdu za těžko Tvoje potěšení kazit a Tě v Tvé cestě přerušit, ale jsem nucen Ti sdělit, že Tvůj dobrý otec včera se nebezpečně roznemohl a tudíž jest si přát, bys se okamžitě domů navrátil . . .

Konečně mě začíná Tvé dlouhé mlčení znepokojovali. Snad nejsi nemocen?

Ačkoliv Ty mně jedno psaní dluhuješ, přece Ti zase píše já . . .

Déle Tvého mlčení nesnesu! Mluv, co jsem Ti udělal?

Den ode dne očekávám známku života od Tebe! Co pořád děláš a jak se Ti vede?

Po tři týdny neslyšeli jsme slovíčka o Tobě! Snad jsi nemocen aneb jsi na nás úplně zapomněl? Doufám ale, že obého se nemusíme obávat . . .

Jest neodpustitelné, že již po čtyry neděle o sobě žádné zprávy nedáváš a své přátele . . .

Příčinu svého mlčení chci Ti několika slovy objasniti. Odjíždím již zítra odsud a budu ve čtvrtek s pomocí boží zase u Tebe. Pak Ti sdělím vše ústně . . .

Dnes dopoledne jsem zkoušku šťastně složil a jedu odpoledne zase domů a budu . . .

Jako vše má svůj konec, tak i má cesta! Ještě dva dny a budu u Vás. Těším se nadmíru, že Vás zas budu moci obejmouti . . .

Tvoje zpráva mě nesmírně zarmoutila. Složil a spořádal jsem v největším spěchu své věci a odjíždím poledním vlakem a doufám, že zítra ráno spatřím . . .

Již dávno neučinil jsi mi to potěšení, bys mě navštívil. Poněvadž jsem se teď z delší cesty vrátil, mám Ti mnoho nového a zajímavého vypravovati a tudíž doufám, že . . .

Zrovna v tom okamžiku jsem domů přibyl a bylo by mně tuze milé, kdybys mě navštívil; prožili bychom spolu příjemný večer . . .

Těší mě velice, že jsi se opět do našeho kroužku navrátil . . .

Přijímám Tvé laskavé pozvání a dovolím si Tě dnes večer navštívit . . .

Ačkoliv zpráva o Tvém příjezdu mě velice potěšila, jest mi přece nemožno dnes večer Tě navštívit. Lituji srdečně . . .

K mé velké lítosti jest mi nemožno . . .

Jak rád bych přijal Tvé laskavé pozvání, bohužel ale . . .

K blížícímu se novému roku přijmi . . .

Ke sklonku roku zasílám Ti . . .

K začátku roku přijmi . . .

V poslední večer starého roku zabývají se mé myšlenky jen Tebou a přeji Ti od srdce . . .

K zítřejšímu dni přijmi mé srdečné blahopřání, dejž Ti Bůh . . .

Přijmi mé srdečné blahopřání k zítřejšímu dni . . .

Mnoho štěstí a zdraví a všeho zduaru přeji Ti k Tvým jmeninám . . .

K ctěným jmeninám dovoluji si své nejsrdečnější přání vysloviti . . .

Přesvědčen o Tvé laskavosti dovoluji si Tě následující prosbou obtěžovati . . .

Jsem ve velkých rozpacích o obrácím se na Tebe s prosbou, abys . . .

Protože na venku bydlíme, přijdeme vždy při blíženi se vánoc do velkých rozpaků. Nemohl bys býti tak laskav . . .

Tvůj milý dopis jsem obdržel a vyplním milerád Tvé přání . . .

Spěchám, bych co nejdříve Tvé přání vyplnil . . .

c) Závěrek.

V naději, že toto psaní Tě ve zdraví zastihne . . .

V radostném očekávání, že Tě brzy uzřím . . .

Prosím, bys mě Svým ctěným rodičům poroučel . . .

S přáním, bys nový rok hodně vesele započal . . .

Ještě jedenkrát Tě prosím, bys mi co nejdříve odpověděl . . .

Přijmi ještě jednou mé srdečné blahopřání . . .

Slibuji, že podruhé budu více psáti . . .

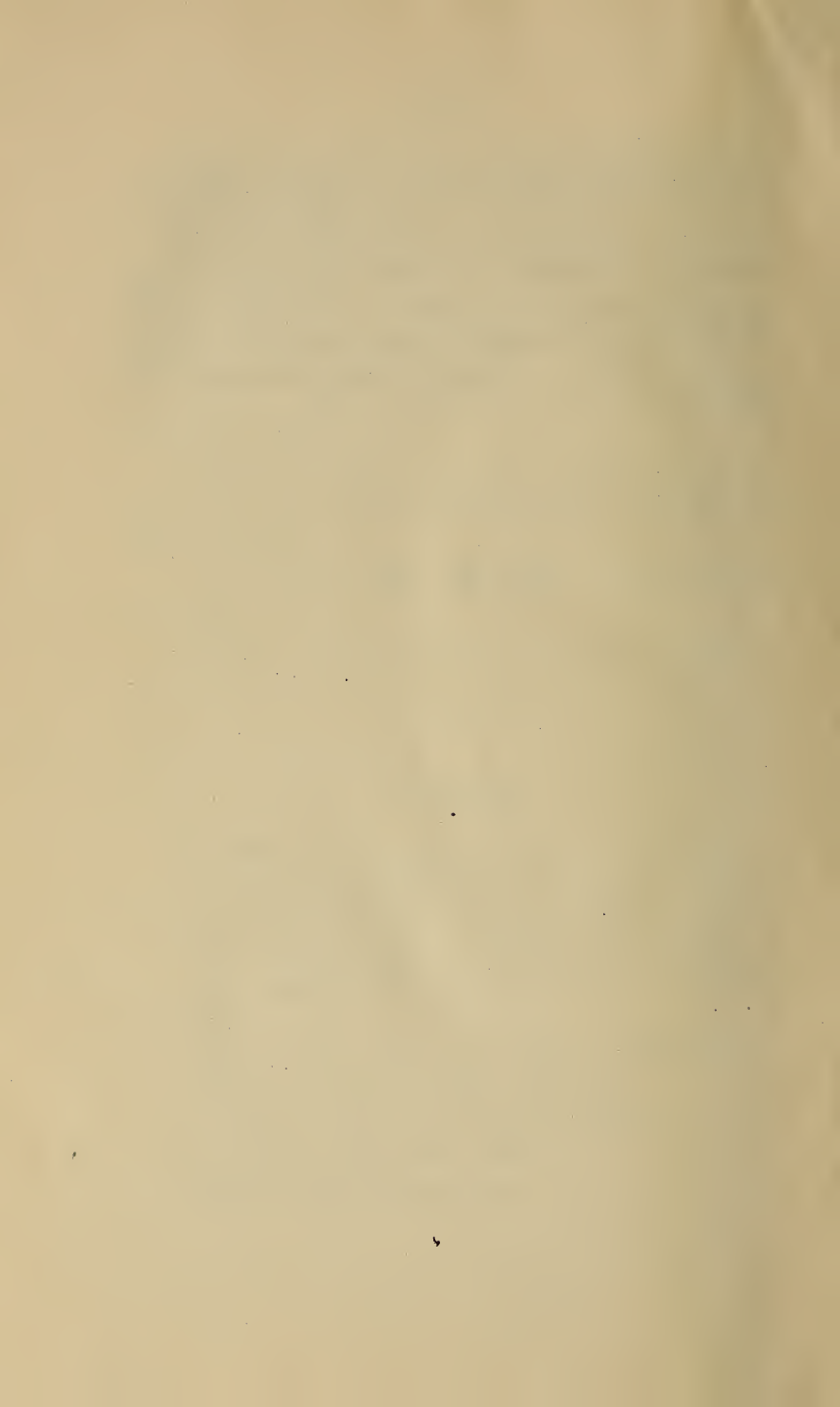
K závěrku prosím Tě ještě, bys přijal . . .

K závěrku podotýkám ještě . . .

Uzavírám tedy svoje psaní . . .

Se srdečným pozdravem — s tisícovým pozdravem
— s uctivým pozdravem — s upřímným pozdravem —
s uctivým poručením — se zdvořilým poručením —
se srdečným políbením — srdečně pozdravuje a líbaje
— srdečně pozdravujíc a líbajíc — zůstávám skládaje
tisíceré díky — zůstávám — znamenám se — s úctou
— Tvůj — Tvá — oddaný — věrný — milující —
vděčný.

The Berlitz Schools of Languages

HEAD OFFICE,
28-30 West 34th Street . . . New York

NORTH AMERICA.

NEW YORK, 28-30 West 34th St.
" " Brooklyn, 218-220 Livingston St.
ORANGE, N. J., 160 William St.
BOSTON, 132 Boylston St.
PHILADELPHIA, 1541 Chestnut St.
BALTIMORE, 511 Cathedral St.
WASHINGTON, 816 14th St., N. W.
CHICAGO, Auditorium (Congress St.).
DETROIT, David Whitney Building.
HAVANA, CUBA, Obispo 107, altos.

SOUTH AMERICA.

BUENOS AYRES, 847 Avenida de Mayo.
ROSARIO, 797 Cordoba.
CORDOBA, 373 calle Colon.
MONTEVIDEO, 25 de Mayo 338.
RIO DE JANEIRO, 110 avenida Rio Branco.

FRANCE.

PARIS, 31 Boulevard des Italiens.
BIARRITZ, 19 Place de la Mairie.
BORDEAUX, 46 Cours de l'Intendance.
CANNES, 48 rue d'Antibes.
GRENOBLE, 2 rue de la République.
HAVRE, 94 Boulevard François I.
LYONS, 13 rue de la République.
MARSEILLES, 16 rue Grignan.
MENTON, Villa Sans-Souci.
MONTE CARLO, 15 Avenue des Fleurs.
NICE, 2 Jardin Public.
VERSAILLES, 22 bis Av. de St. Cloud.
VICHY, rue de Nîmes.

ITALY.

ROME, 114 via Nazionale.
FLORENCE, 1 via Roma.
GENOA, 31 SS. Giacomo e Filippo.
MILAN, 34 Piazza del Duomo.

SPAIN.

MADRID, 9 Preciados.
BARCELONA, 58 Calle Pelayo.

GREAT BRITAIN.

LONDON, 321 Oxford St.
" 62 King William St., E. C.
" 2 Queens Road, Bayswater.
" 3 Harrington Rd., S. Kensington.
BIRMINGHAM, 32 Paradise St.
BRADFORD, Penny Bk. Buildings.
BRIGHTON, 149 Western Road.
BRISTOL, 17 Berkeley Sq., Clifton.
DUBLIN, 59 Grafton St.
EDINBURGH, 97 George St.
GLASGOW, 152 Sauchiehall St.
LEEDS, 13 Bond St.
LIVERPOOL, May Bldg., Lord St.
MANCHESTER, 75 King St.
NEWCASTLE-ON-TYNE, Claremont Bldg.
SHEFFIELD, 27 Church St.

RUSSIA.

PETROGRAD, 6 Nevsky Prospect.
MOSCOW, Kusnetzky Most 16.
KIEFF, Fundukleyevskaya 12-14.

SWITZERLAND.

ZURICH, 35 Rennweg.
GENEVA, 6 rue du Rhône.
LAUSANNE, 4 Terreaux.
BASLE, Steinenberg 19.

SCANDINAVIA.

KOPENHAGEN, Jork's Passage.
CHRISTIANIA, Tostrupgaarden.
AARHUS, Ryesgade 2.

AFRICA.

ALEXANDRIA, 10 rue Stambul.
CAIRO, 24 Sharia Emad el Din.
ALGIERS, 36 rue d'Isly.

AUSTRALIA.

MELBOURNE, Equitable Building.
SYDNEY, Culwulta Chambers.

The limited space in this page prevents us from giving the addresses of all our Schools. They may be obtained on application at our Head Office.

French with or without a Master.

2 vols., \$1.25 each.

German with or without a Master.

2 vols., \$1.50 each

Spanish with or without a Master.

2 vols., \$1.25 each.

The advantages claimed for this method are :

(a) The lessons are mostly based on object-teaching, thus associating perception directly with the foreign expressions.

(b) Nearly all the lessons are in shape of conversation, in order to continually drill the student's ear and tongue.

(c) The most useful being always taught first, the student's mind is not overburdened with rules and words.

(d) Where rules are to be given, they are illustrated by striking examples.

(e) The pronunciation of all new words is carefully transcribed and the idioms and other difficulties are thoroughly explained, so that, if necessary, the students can progress without a teacher.

The method is designed :

(1) For self-instruction: the student in such case reads each lesson several times aloud and then asks himself the questions of the book, answering them.

(2) For reciprocal instruction in clubs or parties of friends, each member alternately taking the rôle of teacher, asking the questions and letting the other members answer. This is more advantageous than self-instruction, as the ear is drilled in catching the foreign sounds by hearing other people's voices.

(3) For schools in which a course in conversation is desired, besides the ordinary course in grammar and translation.

(4) For schools that have large classes or cannot give a great deal of time to languages; as in this book the students find all difficulties explained, thus being enabled to do a great deal of work outside of their recitations.

LIBRARY OF CONGRESS

00023913239